

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2005. június 9-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tanácstermében megtartott

üléséről

Napirend:

1. Az egységes közoktatási minőségértékelési (állami ellenőrzési, mérési és értékelési) rendszer működtetése

Előadó: Friss Péter főosztályvezető

2. Döntés a Bibliaismeret című vizsgatárgy központi követelményeinek központi követelményként való kiadásáról

Előadó: Pongrácz László, az OKÉV főigazgató-helyettese

3. Az oktatási jogok miniszteri biztosának beszámolója 2004. évi tevékenységéről

Előadó: Dr. Aáry-Tamás Lajos miniszteri biztos

Dr. Óri Magdolna főosztályvezető-helyettes

4. Egyebek

- a) Tájékoztató „A tankönyv jelene és jövője” című konferenciáról

Előadó: Dr. Szenes György, az OKNT alelnöke

- b) Tájékoztató a digitális taneszköz bizottság tagjaira beérkezett javaslatokról

Előadó: Dr. Hadházy Tibor, a DTB elnöke

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Ferenc Zsuzsa és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács részéről:**

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Dobos Krisztina
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Kelemen Elemér
Kertész János
Liskó Ilona
Dr. Loránd Ferenc
Tóth János
Nagy József
Dr. Polinszky Márta
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szenes György
Dr. Vágó Irén
Dr. Vass Miklós
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottként:

Makkai László
Brassói Sándor
Horváth Gréta
Vámos Adrienn
Pósfai Péter
Pongrácz László
Kosinszky Zsuzsa
Ambrus István

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 07 perc)

DR. LORÁND FERENC, a tanács elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok, megnyitom az OKNT június 9-ei ülését. Szeretettel köszöntöm kedves vendégeinket.

Mielőtt a napirend elfogadására sor kerülne, szeretném közölni, hogy Sipos helyettes államtitkár úr kérésére jóvá kell hagynunk azt az előterjesztést, amit az államtitkári értekezlet elé szánnak. Most értesültem róla, hogy ezt a bizonyos előterjesztést, ami az érettségivel kapcsolatos vizsgaszabályzat néhány pontjában apróbb korrekciókat eszközöl, most megtárgyalta az OÉVB. Azt kérném, hogy mondjatok erről valamit, mert akkor ezt nem kellene külön tárgyalni. Napirend előtt szeretném elintézni.

HORN GYÖRGY: Az Országos Érettségi Vizsgabizottság ma reggel tájékoztatót hallgatott meg az írásbeli érettségi lebonyolításáról, az ezzel kapcsolatos problémák kezeléséről. Ez tulajdonképpen egy beszélgetés volt, nem több, illetve egy ütemezése annak, hogy hogyan történjék az érettségi érdemi értékelése, elemzése. Ennek keretében ez a kérdés is előkerült. Zárójelben jegyzem meg, hogy a bizottság néhány tagja szóban hallott tájékoztatót erről, tehát nem látta magát a szöveget.

Ezt a kormányhatározatot az OÉVB egyhangúlag támogatta azzal, hogy két érdemi módosítás van az érettségi lebonyolításában. Az egyik, hogy az eredeti, a kormányhatározatban is benne lévő augusztus 31-ei jelentkezési határidő az őszi ötféle – javító, pótló, szintemelő, előrehozott stb. – érettségire szeptember 5-ére módosul a gyerekeknek, az iskoláknak szeptember 5-e helyett szeptember 10-ére módosul, illetve magának az őszi érettséginek a lebonyolítása november végéig húzódik el, az eredetileg tervezett október helyett.

A másik, hogy az érettségi dolgozatok, írásbeli tételek kibontásához három ember aláírása kell, ez az igazgatók védelmében történik. Tehát amikor az igazgató kibontja, két másik kollégájának kell jelen lenni, és aláírásával igazolni.

Az Országos Érettségi Vizsgabizottság mindkét változtatást egyhangúlag támogatta, azzal a zárójeles megjegyzéssel, hogy azért igyekezni kell a stabilitás érdekében minél ritkábban, minél kevesebbszer módosítani – különösen most, az elején, amikor egyébként is minden új a rendszerben.

Ha ma előkerül, az egyéb kérdéseknél szívesen tájékoztatom az OKNT-t.

ELNÖK: A kollégák megkapták ezt az anyagot, amiről Gyuri most beszélt. Van-e észrevétel ehhez? *(Nincs jelzés.)* Várjak még? Mert akkor úgy tenném fel a kérdést, hogy elfogadja-e az OKNT az az álláspontot magáénak, amit az OÉVB elfoglalt ebben az ügyben, és amit az imént hallottunk, hogy egyhangú volt ennek a támogatása. Aki elfogadja, tegye föl a kezét! *(Szavazás.)* Ki nem fogadja el? *(Nincs jelzés.)* Ki tartózkodott? (1) Tizenkettő-egy. Köszönöm.

Ezt a napirend előtti kérését államtitkár úrnak teljesítettük.

Következik a napirend – mindenki előtt ott van. Ezzel kapcsolatosan szerepelt az elmúlt nap programjában, hogy reagáljak Karlovitz Jánosnak a kör-emailjére. Ennek volt egy pontja, az első, amely szerint ő nem tud felkészülni, merthogy késve kapta meg az anyagot. Ez igaz. A múlt csütörtökön ment ki elektronikus úton – és egyidejűleg postázva. A posta ennyi ideig tartott. Hogy nem ment ki korábban, annak az az oka, hogy nem kaptuk meg korábban Aáry-Tamás Lajos anyagát. Az első napirendi ponthoz a minőségértékelési rendszer szövege kézben volt. Lehet, hogy ezt kiküldhettük volna előbb, de reméltük, hogy együtt tudjuk kiküldeni az Aáry anyagával.

Nagyon határozottan törekedni kellene arra, hogy lehetőleg ne csússzunk még egy-két napot se, de nem látom indokoltnak, hogy ezért a napirenden szereplő kérdéseket ne tárgyaljuk. Főleg azért, mert rendkívül fontos például Aáry-Tamás Lajos jelentése, amely nem kerülhet nyilvánosságra anélkül, hogy az OKNT jóvá ne hagyná. Miután ez az anyag rendkívül fontos és

hasznos információkat tartalmaz - bár nem akarok elébe menni az értékelésnek -, úgy gondolom, jót teszünk vele a köznek, ha tárgyaljuk.

Előttünk a napirend. Egy dolgot kellene megfontolnunk. Dobos Krisztina jelezte, hogy el kell mennie, és aztán visszajön. Fölvetem a kérdést, hogy nem okozna-e gondot bárkinek is, ha előrevennénk a tárgyalásban az Aáry-Tamás Lajos dokumentumáról szóló beszélgetést, hogy még Dobos Krisztina jelenlétében állást foglalhassunk róla. Tehát azt javasolnám, hogy ezt vegyük előre, hogy ne legyünk foghíjasak, és a szavazóképeségünk ne szenvedjen csorbát.

Gyuri!

HORN GYÖRGY: Bocsánat, elnök úr! Az ügyrend előtt a következőt javasolnám. Itt egy pontban reagáltál Karlovitz János, illetve Trencsényi László körlevelére, de két tag is úgy jelezte a távollétét, hogy elvi okok miatt vannak távol, és más felvetések is voltak.

ELNÖK: Kézhez fogjátok kapni ezeket.

HORN GYÖRGY: Megkaptuk e-mailen, elolvastuk.

KOSINSZKY ZSUZSA: Nem, mert ez a válasz; ez Karlovitz úr válasza.

ELNÖK: Az én reagálásomat kaptátok meg.

HORN GYÖRGY: Tehát nem kellene-e erre az ügyrend előtt reagálnunk, hiszen ketten bejelentették, hogy nem jönnek. Szerintem erre valahogy reagálni kell.

ELNÖK: Jó, akkor reagáljunk. Én elfogadom ezt. A dolog viszonylag egyszerű első látásra. Birtokunkban van – és azt hiszem, szét is küldtük – a miniszter úr válasza. *(Kosinszky Zsuzsa: Lesokszorosítottuk.)* Lesokszorosítottuk, és meg fogják kapni. Tehát a miniszter úr küldött nekem postán egy választ a kulturális szféra és az oktatási szféra együttműködésére vonatkozó javaslatára Trencsényi Lászlónak. Miután a válasz megérkezte és a mai nap között nem volt OKNT-ülés, én ezt nem tudtam lereagálni.

Trencsényi László tiltakozása annak szólt, hogy ő addig, amíg a miniszter a számára adresszált OKNT-javaslatokra érdemi választ nem ad, addig – nem tudom finomabban mondani – szabotálja az OKNT üléseit. Ezt nevezik polgári engedetlenségnek – mint ő mondá. Ez tehát az egyik javaslata az OKNT-nek, ami a kultúráközvetítés iskolai és úgynevezett kulturális vagy népművelési szférájának együttes fellépéséről szólt. Erre kaptunk kimerítő választ a minisztertől.

Volt egy másik javaslat, ami arra vonatkozott, hogy a versenyek dolgát tekintsük át, és készüljön arról egy áttekintő tanulmány, dolgozat a Tehetséggondozó Társaság bevonásával. Erre vonatkozóan is a birtokomban van Friss Péter erre adott reagálása egy széljegyzettel, amelyben Sipos úr folyamatos tájékoztatást kér arról, hogy ez az ügy hogy áll. A válasz érdemben a következő volt. A Magyar Tehetséggondozó Társaság önmagában nem tudná ellátni ezt a funkciót. Erre egyrészt van pénz, tehát az OKNT működési költségéből ki tudunk fizetni egy ilyen tanulmányt, másrészt azt javasolta Friss Péter, hogy Pongrácz László urat vonjuk be. *(Pongrácz Lászlóhoz:)* Ne légy meglepve, itt van írásban. Merthogy a tanulmányi versenyekért felelős igazgatóhelyettes állítólag te volnál. *(Jelzésre:)* Most neveztek ki? *(Pongrácz László: Az vagyok.)* Az vagy, jó. A minisztérium részéről pedig Szakácsné Nemere Györgyit kérjük föl. Én még szeretném, ha ezeken a kollegákon kívül az OKNT is delegálna valakit ebbe, és akkor szeptemberben vagy októberben az egész versenyztetést, a versenyek problematikáját ennek a tanulmánynak az előzetes ismeretében napirendre tudnánk tűzni. Ez volt az a két dokumentum, amelyekre tudtommal Trencsényi László gondolhatott; átnézvén a jegyzőkönyveket sem találtam bennük mást.

A másik Karlovitz úr feljegyzése. *(Jelzésre:)* Mindjárt hozzák a másolatot, addig mondom az észrevételeire a választ. Abban maradtunk, hogy az érettségire vissza fogunk térni; amikor legelőször tárgyaltuk a próbaérettségit, akkor el is hangzott, hogy valamikor ősszel fogunk erre visszatérni, amikor az érettségi összes tapasztalatai meglesznek, tehát ez azért nem szerepel a mostani ülésünkön.

Nem foglalkoztunk, amit Karlovitz úr szóvá tett, a felsőoktatás szélsőséges, radikális átalakításával. Nem volt tervben, nem volt kompetenciánk, ezért nem kérte senki, hogy ez ügyben foglaljunk állást. Ha valaki javasolja, hogy vegyük föl a napirendre, és ezt elfogadja az OKNT, akkor fogjuk tárgyalni, de nem volt erről szó.

A következő észrevétele az volt Karlovitz úrnak, hogy nincs elfogadott éves tervünk, sem költségvetésünk. Pontosán válaszolok a levelemben arra, hogy mely ülésünkön tárgyaltuk az úgynevezett tématervet vagy a munkatervünket, tehát azt, hogy mit tűzünk majd napirendre. Szeretném emlékeztetni az OKNT-t arra, hogy konkrét témákat vetettünk föl, majd elkezdődött egy vita az időpontok meghatározásáról, és Rózsa azt javasolta, hogy ezzel ne időzzünk. Elfogadtuk a témát, tehát, hogy bizzanak meg annyira bennem az OKNT tagjai, hogy ennek az időben való rögzítését én megoldom, vagyis nem fedi a valóságot az, hogy nincs éves tervünk.

Ami pedig a költségvetést illeti, nincs elkülönített költségvetése az OKNT-nek, ez együtt van, immár hat éve mindig egy költségvetési sorban jelenik meg a többi intézmény, illetve bizottság költségvetésével.

A következő észrevétele Karlovitz úrnak, hogy ebben a tankönyvügyben neki egyáltalán nincs szava, neki ez elérhetetlen vágyálom. Itt bizonyára valamilyen memóriazavar lépett fel, tekintettel arra, hogy pontról pontra, szó szerint végigvettük az ő javaslatát, és szavaztunk róla, pontról pontra. Horn Gyuri volt, aki arra figyelmeztetett akkor, mint levezető elnököt, hogy ne érdemben interpretáljam, ami ott szerepelt, hanem, ha egyszer le van írva egy szöveg, akkor magát a szöveget legyen szíves szavazásra vagy vitára bocsátani. Ez megtörtént. Ebben a feljegyzésben, amiben erre reagálok, beidézem azokat a szavazati arányokat, amelyekkel elfogadtuk azt, amit Karlovitz úr javasolt.

Ehhez a problematikához tartozik, hogy olyannyira foglalkoztunk ezzel a témával, hogy azóta egy nagy konferencia zajlott le, amiről a napirend keretében Szenes György fog beszámolni.

Ennyi az előzetes. Én úgy gondolom, ti ezt kézbe kapjátok, én pedig egy kísérőlevéllel megküldöm Karlovitznak – mert nincs itt. Ez a helyzet.

Van-e ehhez észrevétel? Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Azt hiszem, hogy egy picivel bonyolultabb – köszönjük szépen elnök úrnak a tájékoztatást. Nekem két problémám van:

Az egyik problémám, hogy két üléssel korábban fölvetődött Vári Péter előadása kapcsán: nem kaptunk választ, hogy az értékelési rendszerrel vagy a PISA-val mi történik. Egyelőre ott tartunk, hogy a monitoring vizsgálatot fölvtették, meg a PISA is elkezdődött, de ha jól tudom, Vári Péter be is fejezte a működését. Nagyon fontosnak és nagyon lényegesnek tartom, hogy erre mi a válasz.

A másik pedig: lehet, hogy nem volt határozat, de az biztos, hogy amikor a kerettantervek kapcsán tárgyaltunk, én többször jeleztem, hogy a programfejlesztő kht.-nak májusban ki kell adnia ezeket a programokat. Ezekre a programokra nagyon sok költségvetési pénzt költöttünk el, és szeretnénk látni, van-e köze az OKNT-nek, vagy ezek teljesen függetlenek tőlünk, működni fognak-e, kijöttek-e, ki bírálta el... Biztos, hogy többször fölvettem, hiszen mondtam, nem tudom, tulajdonképpen hány szintű tantervi szabályozás létezik ma Magyarországon, és akkor ez mindig bekerült, hogy valahol lebegnek ezek a programcsomagok, amikről nem tudunk semmit, nem tudjuk, hogyan is működnek. Nagyon szeretném, ha erről tájékoztatást kapnánk. Ezt folyamatosan kérdezik tőlünk, és én csak annyit tudok mondani, hogy nem tudom, mi történik ebben az ügyben.

ELNÖK: Értem és köszönöm. Zoli!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Szeretném támogatni, amit Dobos Krisztina mondott. Azokra a kérdésekre, amelyek az OKNT kompetenciájába tartoznak, úgy gondolom, teljes körű, részletes tájékoztatást kell kapnunk. Ide tartoznak a programok, a kerettantervek, és általában a tantervi szabályozás. Van egy csomó olyan kérdés, ami nem tartozik az OKNT kompetenciájába, illetve legfeljebb érintkezik azzal, de jó lenne, ha valaki – legalább szóban – azokra is reagálna. Ilyen például a PISA-bizottság. Körülbelül egy éve tologatják ide-oda... *(Dr. Dobos Krisztina: Kettő!)* Akkor két éve. Természetesen ilyen a Vári-féle értékelési központ is: működik, nem működik, ki a vezetője, ki nem. Értékelési koncepcióról beszélünk, és nincs itt az értékelési központ. Van itt egypár érthetetlen dolog.

Én nem azt mondom, hogy ez a mi kompetenciánk, de ha felvetődik, akkor azért kellene erre válaszolni egy-két sorban, egy oldalban, egypár szóval... Nem értem, miért nem kommunikál az OKNT a minisztérium legfelső vezetésével ilyen kérdésekben... *(Dr. Szabados Lajos: Vagy fordítva!)* Vagy fordítva.

ELNÖK: Köszönöm, Zoli. Fölmerült, egy témában kérték, hogy mielőtt elmegyünk nyaralni, tartsunk egy rendkívüli OKNT-ülést. Ez egy újabb rendelet megvitatása: közoktatási jogszabályok módosításáról szóló OM-rendelet. Ezt ma meg tetszenek kapni, és el kellene döntenünk, hogy tudunk esetleg két hét múlva tartani egy rendkívüli OKNT-ülést, amikor ezt megvitatjuk. Amikor eldöntjük, hogy lesz még egy ilyen ülésünk – ha így döntünk –, akkor erre fogom kérni a választ. Majd pontosan meg kell fogalmazni, hogy nem az értékelési központ sorsa érdekel... *(Dr. Báthory Zoltán közbeszólására:)* Annak az elvi része itt van a mai napirendben, az egész minőségértékelési rendszerről szóló tanulmány, de az operatív része is érdekel bennünket. Másrészt pedig az, amiről Dobos Krisztina beszélt: beszámolót kérünk a programcsomagok állásáról, helyzetéről – kimerítő, érdemi tájékoztatást. Amennyiben pedig fogunk tudni kapni legalább valamilyen illusztratív anyagot – mert az mérhetetlen mennyiségű papír volna –, azt is kérjük.

Ha ez így elfogadható, akkor tartsunk egy rendkívüli OKNT-ülést, amelynek napirendi pontjai: a közoktatási jogszabályok módosításáról szóló OM-rendelet, második napirendi pontja: tájékoztató az értékelés adminisztratív szervezeti rendjéről, helyéről az OM-ben, a harmadik: a programcsomagok helyzete, mind tartalmi, mind adminisztratív vonatkozásban – tehát hogy mikor kerülnek ki, mikor kapják meg ezt a tiokok kipróbálásra. Tehát ennek a bonyolításáról is, meg érdemben a programcsomagok sorsáról kérünk egy tájékoztatót.

Ez lenne a rendkívüli ülés témája. Az én dolgom pedig az volna, hogy ha ma ezt elhatározzuk, megszövegezzek olyan levelet a határozat birtokában a címzetteknek, amely erre az időpontra ezt az anyagot kéri. *(Nagy József: Az időpontot döntsük el!)* Most el kellene dönteni, így van. Nekem az a javaslatom, hogy két hét múlva: június 23-a, csütörtök.

HORN GYÖRGY: Jelezni szeretném, hogy akkor már érettségik vannak.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem te érettségizel!

DR. SZABADOS LAJOS: Nélküled is leérettségiznek!

HORN GYÖRGY: Én vagyok érte a felelős.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem te vagy felelős érte: a vizsgabizottság elnöke.

HORN GYÖRGY: Nem azért mondom: el lehet onnan jönni, de szeretném jelezni.

DR. SZENES GYÖRGY: Beindítjuk reggel az érettségit, és eljövünk ide...

HORN GYÖRGY: Majd visszamegyünk.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Diplomaátadó ünnepségünk van.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Záróvizsgázatok.

ELNÖK: Nézzük meg, ki az, aki nem tud itt lenni két hét múlva – én sem, mert én külföldön leszek. *(Jelentkeznek.)*

NAGY JÓZSEF: Egy héttel később?

ELNÖK: Harmincadika csak neked nem jó, Gyuri?

DR. HOFFMANN RÓZSA: Nekem sem. Érettségi elnök vagyok.

ELNÖK: Én sem leszek még itthon.

FARKAS ISTVÁN: Egy hét múlva nem jó?

ELNÖK: Az is jó! Úgyis kész anyagok vannak a programcsomagról – legalábbis elvben kész kellene lenni –, tehát arról beszámolni, hol tartanak, nem igényel tőlük különösebb erőfeszítést. A másik anyag itt van, a harmadik pedig az értékelési központ sorsa, helye, pótlólagos befektetéssel létrehozott új megoldások.

LISKÓ ILONA: Bocsánat, csak azt szeretném megkérdezni, hogy ami itt van, arról lehetne-e ma beszélni, ezt a Sulinova-problémát pedig elhalasztani szeptemberre, mert gondolom, addig ott is kialakulnak a dolgok. Tehát ami itt van...

ELNÖK: Egy dolog van most itt: a rendelet.

LISKÓ ILONA: Arról lehet ma beszélni?

ELNÖK: Elvben igen, csak ezt most kaptuk meg, és elég sok módosítás van benne.

HORN GYÖRGY: Osszuk ki, nézzük meg és döntsük el. *(Közbeszólás: Kapjunk 15 percet! – Zaj.)*

ELNÖK: Akkor elfogadjuk-e, amit Ilona javasol? *(Folyamatos zaj.)*

NAGY JÓZSEF: Nem kell döntenünk?

ELNÖK: Nem.

NAGY JÓZSEF: Jó, akkor nincs semmi probléma. *(Helyeslések.)*

ELNÖK: Tehát akkor a javaslat az, hogy erre ma kerítsünk sort, ahogy Liskó Ilona mondja, és elmarad ez az úgynevezett Sulinova-blokk.

LISKÓ ILONA: Ez úgyis egy bonyolult dolog, fel kell készülni rá.

ELNÖK: Ennek meg július első hetében lenne az időpontja? Az jó nektek? *(Többen: Nem, nem.)* Vagy áttesszük szeptemberre? *(Közbeszólás: Az első ülésünkre.)* Az első ülésünkre. *(Egyeztetés.)*

Akkor OKNT úgy határoz, hogy:

1. Az OM rendelete az egyes közoktatási jogszabályok módosításáról – amit most kézhez kaptak – ma szerepeljen még a napirenden.

2. A felmerült két téma pedig - tehát amit Dobos Krisztina felvetett a programcsomagokról, valamint Báthory Zoltán felvetett, az értékelés helye rendszerszerűen az OM adminisztratív apparátusában, vagy terveit arról, hogy itt mi történjék - a szeptemberi ülésünkre kerülne, tehát az OKNT első ülésére.

Aki a fenti javaslatot elfogadja, kérem, emelje fel a kezét! *(9)* Aki tartózkodott? *(4)* Aki nem ért egyet ezzel? *(1)*

Akkor hadd kérdezzem meg, Krisztina, hogy mi a javaslata e helyett, amit én mondtam.

DR. DOBOS KRISZTINA: Nem akarok kekeckedni, pláne azért, mert tíz perc múlva elmegyek, és túl sokat beszélek. Szóval azt gondolom, hogy ezek fontos dolgok. Szeptemberben értékelni kell az érettségit, és nyilván lesz módosítás. Ott van a 2007-től terjedő oktatásfejlesztési terv, amit szintén nem látunk. Ha ezt a kettőt veszem, az már szeptember-október, tehát meg kellene nézni egy időpontot. Tőlem bármi történhet, de megmondom őszintén, hogy mélyen meg vagyok döbbenve, mert ezek annyira fontos dolgok az életünkben – tehát a programcsomagok, az értékelés –, hogy ezekre az OKNT-nek valamit kellene mondani. Szeptemberben nem fogunk mondani semmit, októberben sem, majd valamikor decemberben fogunk valamit mondani, addig pedig folyamatosan – én legalábbis úgy érzem – ostobának néznek, mert semmit nem tudok róla.

ELNÖK: Ne menjen még el, csak két mondatot engedjen meg, mert akkor ezt kellene megbeszelnünk. Ha Dobos Krisztinának ez a javaslata, akkor meg kellene nézni, hogy realizálható-e, hogy még mielőtt szétrebbenünk, össze tudjunk ülni. Ezen múlik a kérdés, nem elvi okok miatt tettük át ezt szeptemberre. Ha ez mindannyiunk közös akaratából kivitelezhető, még mielőtt „szétfoslunk”, akkor próbálkozzunk meg vele.

BÁTHORY ZOLTÁN: Ülünk össze egy hét múlva.

ELNÖK: Kérdezem, hogy ki nem tud itt lenni egy hét múlva. *(4)* Ez a legjobb.

LISKÓ ILONA: Teljesen egyetértek Krisztinával abban, hogy ez nagyon fontos. Tulajdonképpen azért javasoltam az elhalasztását, mert úgy érzem, hogy egyszerűen nem tudunk kellő számban és kellő komolysággal tárgyalni róla, és mind a két kérdés olyan, amire fel kell készülniük azoknak, akiktől a beszámolót várjuk. Én például a Sulinova egész működésének kérdését elég problematikusnak tartom, a programcsomaggal, az értékelési központtal és mindennel együtt, tehát egy alapos beszámolót kellene onnan kérnünk a különböző témákról, és nem feltételezem, hogy ezt egy hét alatt nekünk produkálni fogják.

Polinszky Márta jobban ismeri a helyzetet, most itt „cicog”, de mindjárt elmondja a véleményét erről.

ELNÖK *(Dr. Polinszky Márta jelzésére)*: Nem mondja el. Isten őrizz! *(Derültség.)*

LISKÓ ILONA: Éppen a dolog súlya miatt kellene komolyan venni, és egy olyan OKNT-ülést szentelni neki, amikor elég sokan itt vannak, nem hárman.

ELNÖK: Szenes úr!

DR. SZENES GYÖRGY: A következőket szeretném javasolni. Pont azért, amit Liskó Ilona mondott - tehát az biztos, hogy épkezláb írásos anyagot semmiről nem tudunk egy héten belül, meg két héten belül sem kapni -, ez egy formális ülés lenne, ami értelmetlen. Azzal egyetérttek, amit Krisztina mondott, hogy sajnos idáig jutott, de attól nem lesz jobb, ha egy hét múlva megint nem tudunk semmiről tárgyalni. *(Dr. Báthory Zoltán: Miért nem lehet egy hét alatt megcsinálni?)* Mert nem tudjuk elolvasni sem. Ha megkapjuk a jelentést egy hét múlva, akkor itt kezdjük el olvasgatni. Ennek nincs értelme. Vagy komolyan vesszük ezt az egészet, vagy hagyjuk a fenébe. Én azt mondom, hogy vegyük komolyan. Ha idáig már nem kaptunk róla semmit, akkor ezt szeptember előtt nem tudjuk tárgyalni. Szeptemberben az első ülésünk egész napos legyen; az első problémakör lenne a Sulinova ügy, ahogy van, tokkal-vonóval, a második pedig az érettségi. Ehhez kell egy egész napos ülés, de akkor semmi más ne legyen. Tehát arra kérem az elnök urat, hogy ne engedjen be semmi más témát erre az egy napra; nem kell akkor már semmi mást tárgyalnunk, csak ezt a két témát.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, Szenes úr, de úgy hangzott el, hogy legalább két olyan dolog van, amit szeptember-októberben meg kell tárgyalni.

DR. SZENES GYÖRGY: Ez a szeptember: az érettségi és a Sulinovához kapcsolódó értékelés, illetve programcsomag. Ez a két téma lenne egy napra, és ez egy egész napos ülés lenne. Ez a javaslatom.

Köszönöm.

ELNÖK: Dobos Krisztina! Megfutottam azt a kört, amire maga inspirált, és ez a konklúzió lett belőle. Tehát akkor az a szavazás érvényes, amit az előbb csináltunk, hogy a szeptemberi első ülésre két témát garantáltan behozunk: az egyik a programcsomag, a másik az értékelési központ, illetve az ezzel kapcsolatos szervezeti és operatív megoldásokról szóló tájékoztatás. Azt fogjuk kérni, hogy mindkét témáról írásos tájékoztatót kapjunk. *(Nagy József: Időben!)* Időben. A Sulinova illetékeseit természetesen meghívjuk arra az OKNT-ülésre, amelyiken ezt tárgyaljuk.

A mai napon pedig még sort kerítünk erre a bizonyos jogszabályra.

HORN GYÖRGY: Elnök úr, bocsánat. Nem obstrukciós céllal jelzem, de én nem tudtam, hogy ez ennyiféle kérdést tárgyal. Tehát most elkezdtem olvasni a 11-est, és ebben a büfétől a szakértőig minden benne van. Nem egy bizonyos része módosul, hanem számtalan alapkérdést érint: térítési díj, művészeti alapiskola, és a többi. Csak jelezném, hogy például a művészeti alapiskolánál a térítésszám-fizetési kötelezettség mellett arról is nyilatkozik, hogy hol, melyik évfolyamon kezdik az alapfokú művészeti iskolák a képzést. Ez egy alapkérdés, tudniillik finanszírozás tekintetében a művészeti alapiskolák úgy mennek elébe, hogy az kapja a normát, aki magasabb évfolyamon van. Sorolhatnám még tovább, hogy miről szól: a nevelési tanácsadó finanszírozási kötelezettségéről, valamint arról, hogy aki érettségig tett, arra milyen szabályok érvényesek.

Most érdekvédőként mondom – közel kétszáz intézmény érdekében –, hogy azt gondolom, ezt én ilyenkor szakértőknek adom ki, és két hetet adok nekik arra, hogy megvitassák ahhoz, hogy az egyesület álláspontja ezekről a pontokról kialakuljon. Tényleg azt hittem, olyasmiről van szó, mint az előbb, hogy a szeptember 30-a...

ELNÖK: Az eredeti kérés is az volt, hogy ennek megtárgyalása érdekében egy rendkívüli ülést iktassunk be.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, csak biztos, hogy én erről most nem tudok szavazni.

ELNÖK: Ha ez az álláspont a szöveg ismeretében, hogy ez ma lehetetlen, hogy beleférjen az életünkbe, nincs más hátra, mint egy rendkívüli ülésről dönteni.

NAGY JÓZSEF: Különösen, hogyha a napirend tárgyalására egy óra hossza elmegy.

ELNÖK: Látod, nem születik meg hamarabb ez a gyerek.
A rendkívüli ülés időpontjára két lehetőség merült fel: egy hét múlva és két hét múlva.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Muszáj neked itt lenned két hét múlva? Levezeti...

ELNÖK: Miért akarnék én itt lenni? Úgy néztem ki?

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Hogyha mindenképpen össze kell ülnünk, és az az akadálya, hogy te külföldön leszel... *(Zaj, közbeszólások.)*

ELNÖK: Dehogy! Erről szó se volt! Sok embernek nem volt jó, és szerényen jelentkeztem, hogy én is közéjük tartozom.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Vannak tízen, akik most nincsenek itt, és akiknek talán jó.

ELNÖK: Döntsünk!

DR. HADHÁZY TIBOR: Azért jelentkeztem szerényen, elnök úr, mert most már visszatérő jelleggel azt kell megállapítanunk, konstatálnunk, hogy nagyon alacsony a megjelenési ráta. Van egy szmsz-ünk, amely erre is vonatkozik.

ELNÖK: Azzal mit csináljunk, amit most mondtál?

DR. HADHÁZY TIBOR: Akkor konkrét leszek. Mi most döntünk arról, hogy mikor lesz egy ülés. Kiderül, hogy hárman-négyen nem tudnak – nem tudunk – részt venni azon az ülésen. Gondolom, nyomós indokkal vannak távol most is a tagtársak. Talán szíves figyelmükbe kellene ajánlani, hogy az ebben a testületben való részvétel egy fontos tevékenység, szakmai tevékenység, tehát amikor megkérdezzük, részt tudnak-e venni, ennek egy mondatban hangot lehet adni. Ez volt a konkrét javaslatom.

ELNÖK: Ennek az a konzekvenciája, hogy a levélben nyomatékosan mondjuk, hogy valamit vállaltak, és ha nem tudják teljesíteni, ez nagyon komoly nehézségeket okoz. Feltételezem, hogy akik nincsenek jelen, azoknak mindig nyomós okuk van arra, hogy ne legyenek jelen. Szívesen írok egy ilyen e-mailt, csak egy kicsit olyan „dádás” felhangja van. Hogy mondhatom én bárkinek, aki ebben a testületben képviseli a saját küldőit, hogy jól fontolja meg, ez milyen fontos?

NAGY JÓZSEF: Az elnöknek ez joga és kötelessége.

ELNÖK: Meg fogom tenni, de ez most nem változtat a kérdésen. El kell döntenünk, hogy a rendkívüli ülést egy hét múlva meg tudjuk-e tartani. Ezen a rendkívüli ülésen szerepelne ez a bizonyos egyetlen napirend, amelyben nem kell olyan többséggel határozni, mint testületi határozatnál, amikor egyetértési jogot gyakorlunk. De mégis meg kell tárgyalnunk, ott kell lennie a véleményünknek írásban az anyag mellett. Annyi kolléga véleménye, annak a szintézise, ahányan itt leszünk az ülésen.

Az első kérdés tehát az: hasonlítsuk össze, hogy egy hét múlva vagy két hét múlva ígéretesebb a jelenlét. Úgy nézett ki, hogy egy hét múlva tudunk többen lenni.

Még egyszer kérdem, ki az a jelenlévők közül, aki biztosan nem tud itt lenni egy hét múlva. *(Jelentkeznek.) Öten. (Kosinszky Zsuzsa: Tíz igen.)*

LISKÓ ILONA: Meg kettő, aki elvi okokból nem tud itt lenni. *(Közbeszólások: Az már feloldódott.)* Meg akik most nincsenek itt.

ELNÖK: Reménykedjünk, hogy el tudnak jönni. Most megkérdezni sem tudjuk.

NAGY JÓZSEF: Nyomhatom a 16-át?

ELNÖK: Nyomhatod. Az OKNT úgy döntött, hogy rendkívüli ülést tart június 16-án. Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Szeretném kérni, hogy ezt megkaphassuk elektronikus formában is – éppen azért, hogy konzultálni tudjunk szakértőkkel, mert csak ilyen módon küldhetjük szét.

ELNÖK: Így lesz.

Akkor végre kezdjük hozzá a mai napirendhez!

Van-e a kiküldött napirendi javaslatához hozzászólás? *(Nincs jelzés.)* Nincs hozzászólás.

Akkor szavazásra teszem fel a kérdést: aki a kézhez kapott napirendet elfogadja, szavazzon! *(Szavazás. - 14)* És Szabados tartózkodik.

Köszönöm.

Kezdjük az első napirendi ponttal. Előadója Sándor lesz, ha Friss Péter nincs. Légy olyan szíves!

BRASSÓI SÁNDOR: Tisztelt Tanács! A napirend az egységes közoktatási minőségértékelési (állami ellenőrzési, mérési és értékelési) rendszer működtetésével kapcsolatos előterjesztés. Ahogy a májusi ülésen előkerült a PISA-vizsgálat és PISA-bizottság ügye, az OKNT jelezte, szeretné megismerni azt a koncepciót, ami ezzel kapcsolatban készül. Akkor ígéretet tettem én magam – a tárca már korábban –, hogy amint ez kész van, és össze tudjuk egyeztetni, az OKNT elé terjesztjük. Ez az anyag ilyen módon került az OKNT elé.

A feladat kötődik ahhoz a 30/2004-es országgyűlési határozathoz, amely arra kérte fel a kormányt, vizsgálja át az óvoda- és iskolabezárások okait, tegyen javaslatot a feladatok, a problémák kezelésére.

Az előterjesztésbe bevontuk a Sulinovát – az oktatáspolitikai elemzések központját -, az OKÉV illetve a minisztérium munkatársait, és így, együttesen készítettük azt az anyagot, amelyik a házban már körbejárt, és amellyel kapcsolatban a szakterületi egyeztetéseket lefolytattuk. Tájékoztatom a tanácsot, hogy a Közoktatás-politikai Tanács is tárgyalta már az előterjesztést – talán éppen a múlt héten.

Az anyagban megpróbáltunk egy olyan átfogó helyzetképet bemutatni, ami tételesen bemutatja a hazai gyakorlatot, tehát azokat a folyamatokat, amelyek a magyar oktatás, a közoktatás területén, az értékelés, ellenőrzés, minőségfejlesztés, minőségbiztosítás kapcsán az elmúlt években megtörténtek és napjainkban folynak.

Ezt követően pedig a fejlesztéssel kapcsolatos célokat, egyes javasolt intézkedéseket tünteti fel az anyag.

Az anyag rendkívül nagy jelentőségű véleményünk szerint azért is, mert a nemzetközi gyakorlatban is hihetetlenül meghatározóvá váló elszámoltathatóság, fenntarthatóság és minőségelvűség szempontrendszeréhez és az új európai uniós és OECD-ajánlásokhoz is próbál igazodni. Jól tudjuk, hogy a felelős kormányzat, oktatási igazgatás akkor tud igazán kielégíteni egy közszolgálati igényt, ha folyamatosan méri a szolgáltatások minőségét, eredményességét. Ennek hazánkban nagyon sok eleme már megvalósult eddig is, tehát sok olyan intézkedés

történt az elmúlt években, amelyek ehhez hozzásegítették a szereplőket kormányzati szinten is, ágazati szinten is meg intézményi szinten is, azonban ezeknek valamiféle egységes, átfogó rendszerbe történő illesztése mind a mai napig hiányzik a rendszerből.

A közoktatási költségek átalakulása és azok az európai uniós trendek, amelyek jelentős forrásokat bevonnak a közoktatás-fejlesztésbe, igénylik azt, hogy egy sokkal alaposabb, sztenderdizáltabb, összevethetőbb, objektívebb mérés-értékelés induljon el a különböző területeken, és az ehhez kapcsolódó ellenőrzési folyamatok az ágazaton belül, illetőleg a fenntartói ellenőrzés, értékelés is kapjon egy kicsit egységesebb keretrendszert, természetesen nem korlátozva ezzel azokat a fenntartói és intézményi jogokat, jogosítványokat, amelyekkel ők ezt a minimum nemzeti keretrendszert kiegészíthetik. Úgyhogy az anyagon ez a logika húzódik végig, és a helyzetelemzésből kiindulva intézményi, fenntartói és ágazati szinten tárgyalja az ezzel kapcsolatos problémákat és az ezekhez kapcsolódó megoldási javaslatokat. Nyilván kitérünk a nemzetközi mérésekre, a kompetenciamérésekre, a pedagógusmunka értékelésébe bevonható elemekre, amelyek ezt az egész átfogó munkát segíthetik. Mind az állami, mind pedig a fenntartói irányítású igazgatásnak elemi érdeke, hogy egy átlátható, a források elosztásában is komoly segítséget nyújtó ellenőrzési-értékelési rendszer alakuljon ki.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a cím és ebből fakadóan ez a definíció, ami itt megjelenik, nem a minisztérium definíciója, az Országgyűlés adta ezt a címet, és ettől kezdve ránk nézve kötelező, tehát nem mondhatom azt, hogy a cím: minőségfejlesztés, minőségértékelés, minőségpolitika és a különböző ellenőrzési, értékelési dimenziókat a címből fakadóan vitassam. Megtehetjük, de nem tudunk rajta változtatni semmit, hiszen az Országgyűlés ezt szabta meg feladatul.

Nem rabolom az időt tovább, ennyi bevezető után visszaadom a szót. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdések az anyaghoz? Liskó Ilona, aztán Báthory Zoltán, utána nekem is lesznek kérdéseim.

LISKÓ ILONA: Két kis kérdésem lesz. Egyébként az anyagot rendkívül igényesnek tartom. Nagyon örülök, hogy végre született egy olyan anyag, amelyik az értékelési tevékenységet rendszerbe foglalja, mert ez valóban egy igényes vitaanyag. A kérdéseim pedig a következők.

A 32. oldalon szerepel az értékelési rendszer ábrája, ami egy nagyon tetszetős és jó kis ábra. Ebben szerepel a Sulinova Kht. és az Értékelési Központ. Az előbb itt is szó volt arról, hogy mintha ez az Értékelési Központ nem működne. Akkor tulajdonképpen hol lesznek ezek a mérések, ha ott ilyen problémák vannak?

Ráadásul a 26. oldalon, ahol egy táblázat szerepel az ágazati szintű ellenőrző és értékelő tevékenységről, az értékeléspolitikánál van egy OKÉT létrehozására vonatkozó terv. Ha meg akarom fejteni, akkor...

ELNÖK: Benne van az anyagban a 29. oldalon: Országos Közoktatási Értékelési Tanács.

LISKÓ ILONA: Tehát akkor ez a tanács lenne. Szeretném tudni a kapcsolatot ennek az értékelési tanácsnak a megszületése és az Értékelési Központ elhalása között. Tehát mi a helyzet a gyakorlatban? Mert a tervek meg az ábrák egy dolog, a gyakorlat meg a másik.

A másik kérdésem pedig a következő. A tanulói teljesítményméréseknél nagy hangsúllyal szerepel mindenütt a kimeneti mérés, a kétszintű érettségi, meg a nem tudom, micsoda értékelése, de még mindig nem látom a tanulók alsó 25 százalékát, az általános képzésben a teljesítménymérő alapvizsgát, erről egy szó nincs az anyagban. Tehát amikor jön a nemzetközi mérés, és kiderül, hogy végül is a tanulók teljesítménye ebben a csoportban katasztrofális, akkor a magyar, nagy ábrákkal lerajzolt és nagy koncepcióval kialakított mérési rendszer mintha ezekről a gyerekekről nem is venne tudomást, mintha nem is lennének.

Kerestem mindenütt, hogy hol van a 10. osztályos képzést lezáró kimeneti vizsga, és már megint nincs sehol. Egyszerűen fölfogni nem bírom azt a korlátozott látásmódot, amelyik nem vesz tudomást a saját problémájáról, mintha nem akarná megoldani, vagy nem lenne. Várom Sándor válaszát erre.

ELNÖK: Köszönöm. Báthory Zoltán!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Azt szeretném megkérdezni, hogy az óvoda- és iskolabezárások hogy kerülnek egy csomagba az értékeléssel. Mintha két különböző dolog lenne. *(Horn György: Az oktatási bizottságban Lezsák Sándor kezdeményezte.)*

ELNÖK: Semmi értelme nincs, ahogy én látom, én sem tudtam megtalálni az összefüggést. Az engem nem nagyon győz meg, hogy az Országgyűlés mondta. *(Közbeszólás: Valószínűleg valami összefüggés van.)* Valami összefüggés kellett, hogy legyen e mögött; ezt pedig kéne érteni. *(Jelzésre:)* Brassói Sanyi majd megvilágosít bennünket.

Marica!

SZAKÁCS MIHALYNE DR.: Miután az intézmények 2003. június 30-áig elkészítették a saját minőségbiztosítási programjaikat hihetetlen nagy munkával, a fenntartók nagyon komoly elemzésével, odafigyelésével, kérdezem, belátható-e az a munkamennyiség, ami most megint az intézményekre hárul majd azzal, hogy az egységes minőségbiztosítási rendszer kidolgozásában kell részt venniük. Ehhez szeretnék majd a hozzászólásomban még néhány gondolatot elmondani.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Néhány szövegezés számomra túlzottan lebeg, nem tudom értelmezni. A 6. oldalon szerepel, hogy: a közoktatás irányításának minden szereplője számára lehetővé kell tenni, hogy gyakorolják a szolgáltatások eredményességéért vállalt felelősségüket. Nem tudtam megfogni, hogy tulajdonképpen mit kell annak érdekében tenni, hogy ők ezt gyakorolják.

A másik hasonló jellegű észrevételem, ahol nem tudtam megfogni a konkrétumot, a 29. oldalon, a fejlesztés legfontosabb területeinél a második fekete pötty. Tehát: feleljen meg az Európai Bizottság és Tanács ajánlásában megfogalmazott kiemelt céloknak. Különösen - második pont -: a társadalmi befogadás elősegítése. Mit kell érteni ezen? Tehát mit kell azon érteni, hogy a közoktatási minőségértékelési rendszernek olyannak kell lenni, hogy a társadalom befogadja?

Nem értem ugyanezen az oldalon, hogy miért kell a tartalmi fejlesztéstől elkülönülten működni ennek az értékelési szisztémának.

A többiről azt hiszem, hogy értem.

NAGY JÓZSEF: Jó, mert én nem értem!

ELNÖK: Van valamilyen interpretációm hozzá. Még nem olvastam a Nagy Jóskaét, mert akkor biztos, hogy többet nem értenék. Egyelőre ennyi.

Más kérdés? *(Nincs jelzés.)* Akkor kérlek, Sanyi, légy szíves, válaszolj.

BRASSÓI SÁNDOR: Értékelési központ természetesen van – gondolom, a Sulinova előterjesztését el fogja készíteni, és beszámolnak, hogy milyen szervezeti átalakítások folytak intézményen belül, milyen új vezetővel, milyen módon, hogyan próbálják a feladatrendszert áthelyezni. Nyilvánvalóan működik a központ, hiszen azok a programok – akár a monitormérés lezárása, akár a kompetenciavizsgálat – folynak, a munkatársak ott vannak, és a Sulinova vezetése vállalta, hogy az összes ezzel kapcsolatos feladatot nemcsak vállalja, hanem akarja csinálni. Miniszter úr döntése volt, hogy végül a dolog a Sulinovánál, az értékelési központban

marad. Ez az OKÉT-re is a válasz, hiszen bár a szövegben röviden benne van, mi ez, de azt akarja az OKÉT – mint Országos Közoktatási Értékelési Tanács – jelteni, hogy szükséges és indokolt lehet olyan, kimondottan a minőségfejlesztéshez, méréshez, értékeléshez magas szinten értő szakérőkből összehozni egy olyan testületet, amelyben az ezekben a programokban közreműködő intézmények – mint Sulinova, OKÉV, OM, OKNT – delegáltjai részt vesznek. Ez egy kicsit függetlenítene a mérés-értékelés politika – policy – irányokat a politikai szándékoktól, és ezért lehet praktikus – lásd nemzetközi tapasztalatok – egy ilyen, a minisztériumi vezetéstől némileg független testület, ahová ezek az információk befutnak, és amely ezeket a minőségfejlesztési, minőségértékelési rendszereket irányítja, felügyeli. Ebben tehát az OKNT, a Sulinova, az OKÉV, a minisztérium szakértői és esetleg külső szakértők vesznek részt. Tehát ez a kapcsolat.

Hogy a tanulói teljesítménymérések miért nem nevesítődnek a 10. évfolyamos korosztályra vonatkozóan? Ez jogos fölvetés. Amikor az alpműveltségi vizsga teljes egészében kiépül és működik, akkor ennek a szerepe mindenképpen meghatározó lesz. De ez még mindig fejlődési folyamatban van, tehát nem gondoltuk, hogy ezzel az anyaggal is bevárjuk a letisztuló koncepciót. Jelzem, hogy mind a kompetenciamérésben, mind a PISA-ban megvannak a 10. évfolyamos tanulói adatok. Az összes szakiskola kötelezően részt vesz a kompetenciamérésekben. A 10. évfolyam végén kötelező lebonyolítani. Az a 370 körüli szakiskola – ha jól tudom –, amennyi van az országban, és az a nagy számú szakközépiskola, amelyeknek a veszélyeztetett csoportjáról van szó, és indokolt lehet az ő kiemelt követésük, figyelésük, a kompetenciamérési adatbázisba bekerülnek. Eddig is bekerültek, ez után is bekerülnek. Külön feladat kell hogy legyen, hogy ezeket a begyűjtött adatokat ebben az iskolatípusban, ebben a célcsoportban mélyebben elemezzék, és szakmai támogatás kell, hogy ebbe az intézménytípusba a mérés-értékelés és a mérési adatok elemzése oldaláról is eljusson. Az anyagban ez benne van, de nincs külön mérés nevesítve erre az évfolyamra, erre az iskolatípusra. Mert az évfolyamra természetesen van.

Mi az összefüggés az iskolabezárásokkal? Én sem vagyok tagja az oktatási bizottságnak, én sem vagyok ott, tehát nehéz rá válaszolni. Feltételezni tudom, olyasmi lehet ebben, hogy az intézmény-összevonások, -bezárások megalapozottságával kapcsolatban – nyilván a fenntartói oldalról beszélek – néha kétségek merülnek fel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy nem minden esetben a leghatékonyabban, pedagógiai értelemben véve komolyabb hozzáadott pedagógiai értékkel működő intézmény marad meg, és a másik, amelyik szerényebb eredményeket ér el, kerül bezárásra. Ebben a tisztánlátást nagymértékben segítheti az a mérési rendszer, aminek a vázlata itt van.

Azt tudom mondani, hogy pontosan az iskolákhoz és a fenntartókhoz kijutó 2004. évi mérés beszámolóján – amit Péterék csináltak, nagyon kiváló anyag – nagyon jól látszik, hogy a fenntartók most már milyen mértékben használják fel a kompetenciaméréseket fejlesztésre, összehasonlításra. A fenntartói kör figyelni kezd a kompetenciamérésekre, mert mindegyik fenntartó megkapja a hozzá tartott összes intézmény, iskola jelentését, és nagyon szépen láthatja, milyen hozott értékből milyen hozzáadott értékkel milyen tanulói teljesítmények jönnek létre. Ez nagymértékben segíti – segítheti – a fenntartói tisztánlátást. Ezeket az adatokat a fenntartó tovább elemezhető, és ezáltal a saját fenntartói körébe tartozó intézmény pedagógiai tevékenységéről egy sokkal objektívabbé váló képet fog kapni. Ezek után ha egy fenntartó ezeket figyelmen kívül hagyva dönt intézmény-átszervezésekről, azt gondolom, az nagyon felelőtlen dolog részéről, de neki kell ez ügyben a helyi iskolahasználóival, választóival szembesülni. Ez egy eszköz, ugyanakkor, ha jól emlékszem, ebben az országgyűlési határozatban – aminek nagyon sok pontja van – ezek együttesen segíthetik, hogy tisztábban lássanak. De ezt gondolom – tehát interpretáltam a saját elgondolásomat.

Az egységes minőségbiztosítási rendszer milyen terheket ró? Én magam amikor erről beszélek, nem mindig fogalmazok pontosan, de minőségértékelési rendszerről van szó, nem minőségbiztosításról. Ezt mindenképpen hangsúlyozni szeretném. Nagyon sokáig tisztult ez a fogalomrendszer az európai térségben. Az az ajánlás, ami benne van az anyagban, a 166/2001-

es európai uniós ajánlás, igazából minőségbiztosításról beszélt annak idején, de látszik az OECD-ajánlásokból, hogy ez minőségértékelés. Egy kicsit szofisztikáltabb, a minőség fogalmára jobban figyelő, oktatásközelibb közelítés. Az iskolák számára ez ily módon nem jelent többletfeladatot. Arról van szó, hogy vannak elemei a rendszernek, amelyek a fenntartói, ágazati és intézményi oldalon permanensen jelen vannak és bővülnek. A költségvetési törvény tavaly decemberi módosítása bevitte a 4-6-8-10. évfolyamos mérést, a tanév rendje tartalmazza – tehát ilyen értelemben ezek nyilván feladatok, adott esetben többletfeladatok az intézmények számára. De az a szakmai haszon, ami ezekkel együtt jár, hihetetlenül nagy többleteredmény. Az iskola részéről annyival több munkát nem igényel, hiszen ő csak megírhatja, és készen visszakapja az adatokat. Nem gondolom, hogy többletmunkát jelentene.

Az anyag egyes oldalaihoz:

A 6. oldalon arról van szó, azt gondoljuk, szakmai anyagokkal támogatni kell azt a felelős intézmény-fenntartói gondolkodást, hogy az intézményfenntartó kistérségi társulások vagy egyéb közösségek, akik a közoktatásban szerepelnek – a minisztérium vagy akár a Köznevelési Tanács is – hozzájussanak olyan részletes, objektív adatokhoz, amikkel ezt a munkájukat jobban tudják támogatni, felelősségérzetük is jobban megnő. Az iskolafenntartó önkormányzat ezt megkapja, beletekint, és feltehetően nagyobb felelősségérzettel fog a dologban a továbbiakban lépni.

A 29. oldalon a közoktatási minőségértékelési rendszerre az ajánlások: ez gyakorlatilag az a bizonyos 166/2001-es ajánlás, szó szerint. A 9. oldalon benne van vastaggal szedve, ez egy komplett ajánlása a Bizottságnak, illetve az Európai Parlamentnek. Ez az a bizonyos...

ELNÖK: Társadalmi befogadás?

BRASSÓI SÁNDOR: Európai kooperáció a minőségi oktatásban és az iskolai értékelésben. Ezek tételesen így szerepelnek az Európai Parlament ajánlásában.

ELNÖK: Attól én még nem értem, hogy mit jelent az, hogy elő kell segíteni a társadalmi befogadást. Tehát ez azt jelenti, hogy a szülőkkel, a lakóközzel, akiknek a körében van? Mert akkor ez egy nagyon sokrétű tevékenységet jelent.

BRASSÓI SÁNDOR: Így van, pontosan. Ezek az adatok tovább segítik a társadalmi integrációt, ezt a fajta befogadást. Körülbelül erről van szó.

ELNÖK: Volt még egy kérdés: miért kell elkülönítetten működnie a tantervi fejlesztéstől ennek a mérési-értékelési rendszernek?

BRASSÓI SÁNDOR: Amikor előkerült ez az előterjesztés, akkor ezen mi magunk is sokat vitatkoztunk, de egyetértve sokakkal én is azt gondolom, hogy ha egy országon belül a tartalmi fejlesztési eszközök, folyamatok és az ezekhez hozzátartozó mérőeszköz-fejlesztés egy helyen, egy szervezeti struktúrában van, egy egység vagy vezető felügyeli, akkor ez megteremti annak a nagyon komoly lehetőségét, hogy félresiklik a dolog. Az, hogy valamit fejlesztünk, meg valamit értékelünk, két lábon kell, hogy álljon. Ezek nagyon sok országban külön vannak - a hollandoknál, az angoloknál, Kanadában és az USA-ban -: vannak fejlesztő intézmények, és vannak ezeket mérő intézmények. Az angoloknál az oktatási szétterjedt intézménye, öfelsége szakfelügyeleti rendszere, öfelsége fejlesztő intézményei különböző intézmények, amelyek mindegyike a nemzeti jogszabályok és a tartalmi szabályozó dokumentumok alapján működik, és mindegyiknek ennek kell megfelelnie. Ha ez eggyé van téve, akkor belterjessé válhat. Ezért is gondoltuk, hogy egy OKÉT-nek és bizonyos esetben kicsit független szakmai rendszernek kell a tartalmi fejlesztések mérését elvégezni, mert ha ugyanazok végzik, akkor előfordulhat olyan hiba, hogy kimutatják azt a jó eredményt, amit ők maguktól várnak.

ELNÖK: Világos: a bizalmatlanság megjelenése a struktúrában.
Most a hozzászólások következnek. Nagy József tanár úr!

NAGY JÓZSEF: Elsőnek szólok, mivel ez a 40 éves múltamhoz, szakmámhoz tartozó dolog. A bevezetőben három megjegyzésem van.

Az egyik: nagyon örülök annak, hogy ez napirendre került, mert Magyarországon nem sikerült értékelő rendszert az elmúlt évtizedekben létrehozni - mindenféle kezdeményezések voltak, de ez mint rendszer nem működik -, tehát ha valami előrevivő dolog születne, annak nagyon örülnék.

A másik előrebocsátott megjegyzésem a következő. Kiosztottam egy anyagot, ami egy februári változatot értékel. Ebben gyökeres módosulás nem következett be, bár egy sor helyen van változás. Ezért úgy éreztem, hogy nem baj, ha ismeritek ezt az anyagot, amit akkor alaposan elolvasva, betűről betűre végiggondoltam és leírtam. Nem fogom ezeket itt most elismételni, bár néhány elvi dolgot persze elmondok.

A harmadik előrebocsátott megjegyzésem: én is rengeteg olyan mondatot találtam, amin tovább kellene még agyalni és átfogalmazni, átírni, tehát alapos szerkesztői munkát kellene végezni, mert ezen a szinten... - de nem akarok minősítő jelzöt mondani. Ezenkívül ez egy nagyon hosszú anyag. Nem tudom, nem lehetne-e ezt tömörebbé, egyértelműbbé tenni.

A tartalmi részben három kérdésről szeretnék beszélni. Az egyik maga a rendszer, a másik a pedagógiai értékelés mint tanulói értékelés ügye, a harmadik pedig az, hogy egy árva kukk sincs ebben az anyagban kutatásról, fejlesztésről, ami nélkül ez a rendszer nem tud folyamatosan működni és fejlődni.

Kedves Kollegák! Ebben az anyagban három gyökeresen különböző ügyről van szó, amelyeket lehet együtt kezelni, de összeszamosva – ahogy ez az anyag összeszamosa – életveszélyes. Mi ez a három? Az egyik a törvényességi ellenőrzés vagy felügyelet. Régen az általános felügyelet volt hivatott ezt működtetni; valamilyen rendszerre van szükség. Az anyag sokat beszél itt ellenőrzésről meg törvényről a különböző szinteken, de ez egy teljesen különálló dolog; mert ha egyszer egy törvény valamit előír, akkor azt ellenőrizni lehet és kell, hogy úgy működik, vagy nem úgy működik, arról van szó, vagy nem arról van szó. Tehát ez egy külön ügy, nem lehet a tanulói értékeléssel meg nem tudom, mivel összekeverni, ez egy külön rendszer; én fejezetben is különenném és külön is kezelném.

A másik: van a közoktatási rendszer, annak különféle alrendszerei, és vannak intézmények mint rendszerek, ezeknek összetevői, tárgyi, személyi, egyéb feltételei, belső működése és viszonya más rendszerekhez. Tehát magának a rendszernek a léte, működése külön értékelendő. Ez viszont értékelendő, nem egyszerűen törvényességi ügy. Nem mondom el, hogy mennyi probléma van ezzel, és mennyiféle lehetőség van arra, hogy a rendszerek, intézmények működésének értékelésével jobba, lakhatóbbá, eredményesebbé tegyünk a közoktatás rendszerét. Ez a másik téma, és ezt külön érdemes kezelni.

A harmadik téma, ami most már erősebben megjelenik ebben az anyagban, mint az előző változatban, ahol még ki is akarták iktatni a tanulói szintű értékelést vagy a tanulói értékelést, ami miatt ez az egész rendszer van, a tanulói személyiségfejlődés, tudás, satöbbi értékelés, ami az egész értékelési rendszer magja, értelme. Ha nem az van a középpontban, nem az van az első helyen, nem az van az alapokban, akkor az összes többi, hogy hogy néz ki az iskola, hogy vezet az igazgató, hogy vesznek össze a tanárok, mind-mind mellékes és értelmetlen dolog, tehát ha nem erre az alapra épül, ha nem ez a viszonyítási alap. Egy iskola működésének az a lényege, hogy a gyerekek hogy élnek ott, hogyan fejlődnek, milyen szinten vannak, és mit csinálnak. Utána kell bennünket nézni. Ha nem ez az alap, hanem elmosódik három rendszer között összefolyva, akkor inkább ártani fogunk az értékeléssel, mint használni.

Javaslatom is van. Az a javaslatom, hogy ezt az anyagot dolgozzák át úgy, hogy ez a három rendszer egyértelműen önálló legyen, és az egymáshoz való viszonyt írják le. Mert a rendszerszintű ellenőrzésnek is az a lényege, hogy a meglévő tanulói értékelési adatok alapján nézzük meg, hogy mi van.

Különösen az iskoláról, az intézményről egypár szót külön fogok majd mondani.

Ez a rendszer. Ami a minőségértékelést és –biztosítást – most már értékelést, fejlesztést – illeti, magával a minőségértékelő, -biztosító rendszerrel kezdettől fogva alapvetően nem érték egyet. Ha rajtam múlna – de nem rajtam múlik –, úgy, ahogy van, fölszámolnám. Kollégák, úgy emlékszem, hogy 8,5 milliárd forintot költöttünk eddig minőségbiztosításra – véletlenül 10 van írva az anyagban. Kérdezem, hogy mire jutottunk, a gyerekek fejlettsége, fejlődése mit hozott ebből a 8,5 milliárd forintból? Ha ezt a 8,5 milliárd forintot, vagy akár annak töredékét, a tanulóértékelési rendszer fejlesztésére fordítottuk volna, és az iskolában az értékelés eredményének a folyamatos menedzselésére, a tanárokkal a tennivalók folyamatos értékelésére, megbeszélésére fordítottuk volna, az az érzésem, hogy most jobban tudnának a gyerekek olvasni stb. az elmúlt évtizedekben. Igaz, ez a 8,5 milliárd forint nem évtizedekig tartott...

Tudomásul kell venni, hogy Európában ez bevett fogalom – kicsit mást jelent, mint amit mi erre ráhúztunk –, és azt is elfogadom, hogy az Országgyűlés írta ezt ide nekünk a címbe, így ezen most ne veszekedjünk. Ezért van egy javaslatom: ezt fogadjuk el umbrellaconceptnek. Egy ilyen izének... Ami nem jelent semmit. (*Horn György: Az „izé” jobb, mint az umbrellaconcept. – Közbeszólás: Ernyő!*) Ernyőfogalom, magyarul talán gyűjtőfogalom – de az túl dicsérő lenne, ha annak neveznék. Ha gyűjtőfogalomnak fogjuk fel, és ezt a három területet soroljuk e gyűjtőfogalom alá, akkor mód van arra, hogy a pedagógusokat értelmetlenül agyondolgoztató – bocsánat, hogy keményen fogalmazok – minőségbiztosítási, -értékelési és -fejlesztési munkálatoktól előbb-utóbb megszabaduljanak. Ez nagyon egyéni lehet, és nagyon kemény fogalmazás, de én így látom, hogy így lehetne kimenekülni ebből. Ez egy bevett fogalom, és ami divattá válik, előbb-utóbb úgymint kiüresedik. Ha konkrét tartalommal töltjük meg – például, amit én itt felsoroltam –, akkor az valahogy lenyelhető. Ez az első téma, tehát a rendszer.

Még az OKÉT-et teszem hozzá. Hogyha egy ilyen hármas tartalmú rendszer létrejön – illetve nem kell létrehozni, csak össze kell fogni az országban lévő intézmények működését, az OKÉT-ba az intézmények vezetőit be kell vinni, még egy-két-három plusz embert, és ez az OKÉT segítene a stabilitást létrehozni. Most Szegeden tizenvalahány éve van egy nem-tudom-micsoda központ, amit két-három évenként átszerveznek, és minden második évben a levegőben lógunk. Most megint vagyunk: Képességfejlesztési Központ.

Elnézést kérek, most jön a második téma: ez a tanulóértékelő rendszer. Tele van a világ – mármint a pedagógiai világ – azzal, hogy az értékelés formatív legyen, hogy az értékelés diagnosztikus legyen, és hogy az értékelés kritériumorientált legyen. Is. Ne kizárólagosan szummatív, normatív és minősítő – ez a másik. Most a nemzetközi mérések is, a hazai mérések is, a kompetenciamérés is, a vizsga, az osztályozás mind-mind minősítő, normatív jellegű, és ebben az anyagban egy árva kukk nincs arról, hogy óriási változás van a világban az elmúlt évtizedekben, hogy másféle értékelés – tehát tanulóértékelésről beszélek, nem az intézményekéről – van kibontakozóban, és ennek az előzményei, csírái, lehetőségei Magyarországon is megvannak, ennek vannak szakértői, úgyhogy lehetne legalább kinyitni a kaput ilyen irányba. Igazából a fejlesztés segítségét a formatív, a diagnosztikus értékelés teszi lehetővé – nevezhetjük ezt minőségfejlesztésnek is –, pláne, ahol lehet – nem mindenhol lehet – a kritériumorientált is. Nemcsak azt mondjuk meg, hogy minőséget értékelünk, hanem megmondjuk, mihez képest és mi az elérendő szint. Ha az elérendő szintet nem tudjuk megmondani, akkor nagy bajban vagyunk, mert csak úgy általában a minőséget fogjuk... Jó!

A második téma, hogy szeretném, ha a tanulóértékelési rendszer megjelenne mind a két alaptípusú értékeléskoncepcióban, -filozófiában.

A harmadik a kutatásfejlesztés. A világon hatalmas kutatások folynak, óriási anyag van együtt, Magyarországon is van, de nincs meg a kutatás stabilitása. Az OTKA-kutatás nagyon kicsi pénzt ad, és az is dologi. Nem tudom a pedagógusokat, akik abban közreműködnek, részt vesznek, kifizetni. Nem nagy pénzek ezek, nem milliárdok, hanem maximum tízmilliók évente. Nem tudjuk ezt a fejlesztést úgy végezni, hogy minden évben újra kezdjük. Mert, ha elkezdjük – bocsánat, nem bírom ki, hogy ne mondjam –, majd a következő évben kötjük meg a szerződést, meg a következő évben kapják meg a pénzt azok, akik közreműködtek. Az egyik a

kutatás: itt Magyarországon is a tanítványaim körében van három-négy olyan téma, ami nemzetközileg is nagyon izgalmas, az egész tanulóértékelési rendszert továbbvivő, előrevivő. Egy másik dolog a tesztfejlesztés. Szeretném mondani – és ne haragudj meg rám, hogy mondom –, de az OKÉV a tesztfejlesztésre nincs felkészülve. (*Pongrácz László: Nem is feladata.*) Oda van írva, hogy a feladatbankban ti gyűjtsétek. A feladatbank fejlesztése azt jelenti, hogy minden feladat be van mérve, megvannak a jóságmutatói, megvan hozzá a nehézségi foka, a strukturális mutatók, hogy milyen résztémához tartozik.. És ez a feladatbank arra szolgálhat majd, hogy a számítógép előállítja nekünk azt a tesztet – akár sorozatban is – amit másnap reggel kiküld az iskoláknak. És se fegyver, se titkosítás és egyebek nem kellenek hozzá, hanem a teszt megérkezik az iskolába.

Egyébként már 15 évvel ezelőtt elkezdtük ennek a feladatbanknak a fejlesztését. Egy könyvet is írtam hozzá - akkor még nem számítógéppel csináltam -, és egy feladatlapot is. Akkor például azon bukkott meg, hogy nem tudunk egy nagyobb számítógépet venni.

Szóval ennek a fejlesztése külön feladat, viszont a feladatbank működtetése tényleg az OKÉT feladata lesz, ő fogja kiküldeni a gép által összeválogatott teszteket. Ez lehetővé teszi mindenféle titkolózás és titkosság kiiktatását, sőt azt is lehetővé teszi, hogy ne egy napon legyen a mérés, mert a következő nap, ha bármikor az iskola azt mondja, hogy most lesz a vizsgám vagy az értékelésem, akkor ahhoz a kép összeállít egy tesztet, ami nem ugyanaz, mint a másik, sőt a gyerekek is különbözőeket kapnak. Ez a perspektíva, és nagyon sok helyen a világon működik. Ha ezt nem fejlesztjük ki, akkor ugyanabba a cirkuszba keveredünk bele évről évre, mint amibe az érettségi – bocsánat, hogy mégis csak mondtam egy mondatot az érettségiről.

Befejezésül: nagyon örülök, hogy ez napirenden van; 40 éves álmodom, hogy legyen Magyarországon egy bizottság, amelyik ezt a rendszert összefogja, és a tanulói értékelési rendszer adatait folyamatosan használja. A vizsga is lehet diagnosztikus jellegű, a vizsga is lehet olyan, hogy az hasznosítható eredményeket hoz a fejlesztés céljából, tehát nemcsak globális, hanem bizonyos értelemben analitikus, diagnosztikus.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Mi is köszönjük. Hoffmann Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Szinte szó szerint megismételném, de nem teszem – és ezzel nyerek sok percet –, Nagy Józsefnek az 1. és a 2. pontban elmondott gondolatait; csatlakozom hozzá, nagyon fontosnak tartom.

Amit a 3. pontban kifejtett, voltaképpen elvileg azzal is egyetértek, de talán nem ez a legfontosabb területe most – tekintettel arra, hogy ezek óriási pénzekbe is kerülnek – az értékelési rendszernek.

Az anyag meglétét örömmel fogadtam, de tartalmilag még nagyon-nagyon vázlatosnak tartom. Olyannak, amiben halmazban szerepelnek jó vagy esetleg végiggondolatlan ötletek. Ezért belekapaszodom abba a határidőbe, amit magának szabott, hogy 2005. november 30-áig ki kell dolgozni ezt a rendszert; úgy gondolom, hogy ez még hátra van. Ugyanis itt nemcsak egy rendszerről lenne szó, hanem egy olyan modell megalkotásáról, amelyben ezek a különböző rendszerelemek összefüggnek. A legfontosabb céljainak - például ami a 29. oldalon van, hogy az iskolai önértékelésnek mint olyan módszernek a támogatása szükséges, amely a tanulást és az iskolai munka javítását segíti, vagy az, hogy a külső értékelés fejlesztése elvárás annak érdekében, hogy az módszertani segítséget nyújtson az iskolai önértékelés számára, és még több ilyen fontos cél - a morzsáit is alig lehet észrevenni az anyagban. Tehát arra nem ad választ, hogy hogyan fognak a mérések, az ágazati, a fenntartói, a belső ellenőrzések, a szakértői ellenőrzések rendszerré szerveződni, mit fognak csinálni, milyen gyakorisággal, mit mérünk, ezek még teljesen homályban vannak. Az elkövetkezendő hónapokban egy szakértői teamnek kell összeszednie magát, hogy ezekre a kérdésekre választ adjon.

A következő gondolatom... A helyzetértékelési részt, ami a 12. oldalon kezdődik, nagyon nagyvonalúnak találom. Évek óta több százas mintán tudom bizonyítani azt, hogy az iskolai belső ellenőrzés, jóindulattal, ha 10 százalékban működik, az már jó. Ennek számos oka van. Ugyanakkor ezt az anyag szinte meglévőnek tekinti, tehát a jogszabályi környezetből indul ki, ami tényleg megvan - az iskoláknak belső ellenőrzési rendszert kellett kidolgozni, satöbbi -, ez mind létező valóság, csak éppen a gyakorlatban nem működik, és erre az anyag egyáltalán nem reflektál. Hogy miért nem működik, abba most hosszú lenne belemenni. Márpedig azt, hogy erre szükség van, maga az anyag is több helyen alátámasztja; ezeket örömmel olvastam. Megint idézek egy-két mondatot: még szorosabb összefüggés legyen a minőségfejlesztési tevékenység és az osztálytermi folyamatok minőségének javulása között; szükség van és nem történt meg a pedagógusi munka teljesítményének értékelése, és így tovább. Itt visszacsatolok Nagy József 1. vagy 2. pontjára, amelyben a tanulói értékelést mennyire fontosnak tartotta. Tehát lényegében a belső ellenőrzést, a belső önértékelést tekintem egy olyan pontjának az egész rendszernek, amelyhez ha nem adunk modellt és szakmai segítséget az iskoláknak, akkor az egész csak annyit fog érni, hogy van egy diagnosztikus vagy éppen egy szummatív értékelés, de nem hat vissza a belső folyamatokra, mert ezt csak belső ellenőrzéssel lehet elérni.

Ezenkívül azt állítja az anyag, hogy nem szerveződött országos rendszerre az ellenőrzés. Ezt aláírom, de azt azért nagyon fájlalom, hogy sehol meg sem jelenik egy olyan modell és ellenőrzési rendszer működtetése, amely már publikus. Itt az OKNT-ben is többször tettem már rá félmondatos utalást, de most nem leszek ennyire szerény, pár mondatot szánok rá. A katolikus közoktatás rendszere, amely 300 intézményt jelent, 2000-ben kidolgozott egy olyan komplex ellenőrzési rendszert, amelyben sikeresen összekapcsoltuk a belső önellenőrzés, önértékelés és a külső szakértői ellenőrzés, értékelés, a pedagógiai programhoz viszonyítás, valamint a tanulói értékelések rendszerét. Erről beszámoltunk a neveléstudományi konferencián, megjelentek ennek a szakmai anyagai és a monitorozása is a Mester és tanítvány 2. számában, letölthető az egyetemünk honlapján. Ez nagyon pozitív eredményeket hozott, de egy átalakulóban lévő rendszer. Én ezeket elküldtem a Sulinovának is, amikor internetes megkeresés érkezett. Egyszerűen nem értem, hogy miért csinálnak úgy az alkotók, mintha ilyen nem létezett volna, és ennek a kétségtelenül meglevő pozitív eredményeiből miért nem lehet profitálni. Pontosan azokat a hiányzó elemeket, amelyeket Nagy József is reklamált, ez a rendszer elég jól ötvözi. Bár korántsem tökéletes a maga nemében, de a fejlesztésre, az osztálytermi folyamatokra koncentrálnak, és eredményét tekintve is - amit körkörös ellenőriztünk - mind szakértői, mind tanári, mind igazgatói szinten ennek a modellnek az eredményességéről számol be 95 százalékban minden szereplő. Egy ilyen értéket kidobni az ablakon felelőtlenység.

Még egyszer mondom: az erről szóló anyagokat a Mester és tanítvány 2. számában és az egyetemünk honlapján tisztelettel a figyelmébe ajánlom azoknak, akik ezen az anyagon dolgoznak. Mi több, fölajánlottam és ismét fölajánlom - hiszen ennek a modellnek a szakmai vezetője voltam, és magában a működtetésben is szakértőként részt vettem - azt az elég sok tapasztalatot, amit összegyűjtöttem arról, hogy hogyan lehet rendszerre szervezni ezeket a különböző, ebből hiányzó elemeket.

Zárszóként – hogy ne legyek túl hosszú – még egy gondolatot:

Azt is láttam itt az anyagban, és csakis úgy lehet fejlesztő célzatú, belső ellenőrzésre épülő ellenőrzési rendszert elképzelni, hogyha abban kiemelt szempontként megjelennek az iskolák helyi pedagógiai programjában megfogalmazott célok és feladatok mint alapvető kritériumok. Csak ehhez lehet viszonyítani, hiszen szakmai önállóságban dolgoznak az intézmények – azt hiszem, ez evidencia. Éppen a háromszáz intézményben lefolytatott intézményértékelésünknek egyértelmű tapasztalata, hogy a pedagógiai programok többsége még nem alkalmas arra, hogy ezekhez viszonyítsuk az intézmény működését. A legtöbb pedagógiai programban olyan általánosságok szerepelnek, amelyeket nem fogalmaznak meg feladatok formájában, nem konkretizálnak eléggé, csak a célok megfogalmazásáig jutnak el. Tehát nem alkalmasak arra, hogy ezek teljesülése alapján értékeljük az iskolákat, óvodákat, kollégiumokat – mert a modell ezeknek az intézményeknek az értékelésére is alkalmas -, illetve, ha komolyan

vennénk a pedagógiai programban megfogalmazott szép jelszavakat, akkor nagyon-nagyon rossz értékelést kapna minden intézmény, hiszen távol állnak azoktól az utópisztikus elképzelésektől, amelyeket megfogalmaztak.

A tavalyi dömpingben magam több mint húsz pedagógiai programot véleményeztem, ebből körülbelül háromban találtam olyan elemeket, amelyekre azt mondtam, hogy ez igen, körülbelül így kell kinézni. A mai stádiumban már számon lehet kérni az iskolától, hogy valóban teljesíti-e, amit felvállalt.

Ezért tehát, csatlakozván ahhoz, amit elnök úr próbált firtatni, hogy a fejlesztés és az értékelés hogyan kapcsolható össze, úgy gondolom, elválaszthatatlan egymástól. Mert, hogyha az alapvető elem, a fejlesztési elem – hogy az iskolák képesek legyenek arra, hogy önmaguk számára a pedagógiai folyamataikat valóban úgy szabályozzák, hogy az szakmailag helytálló, a valóságnak, a saját helyzetüknek megfelelő, az oktatáspolitikai célkitűzéseknek megfelelő és ellenőrizhető legyen –, akkor óhatatlanul belefutunk abba a zsákutcába, hogy a külső ellenőrzés valamiféle fiktív normákhoz fog viszonyítani.

Szó van az anyagban több helyen is arról, hogy szakértők végzik majd a külső ellenőrzést – de egy gondolatot nem láttam arra vonatkozóan, mi lesz a feladatuk. A képzésükről is szó van – nagyon helyes –, de ahhoz, hogy a szakértőket egy ilyen feladatra képezni lehessen, először meg kell alkotni a modellt, úgy, ahogy azt mi is megcsináltuk, a modell ismertetésével, egységes értelmezésével, kezelésével kell kezdeni a képzést. A szakértők tevékenységét is rendszerbe kell foglalni, és valamilyen központi részen van a helye.

Rengeteg lyukat, kérdőjelet látok még ezen az anyagon. Hosszabban is lehetne elemezni a szöveget, de úgy gondolom, hogy a kidolgozó rész voltaképpen hátra van. Egy nagyjából kész anyag véleményezése az OKNT részéről, úgy képelem, szükséges. Még egyszer felhívnom a figyelmet: a meglévő értékeket nem kidobni az ablakon, hanem használni, még akkor is, ha első látásra talán idegen tőlünk az, hogy pont a katolikus közoktatás rendszerében kidolgozott, de egyértelműen korszerű, tudományosan is igazolt rendszer átvételét, részbeni átvételét ajánlom a figyelmetekbe.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő: Báthory Zoltán.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Tisztelt Tanács! Ha jól számolom, ebben az országban 35-40 éve művelik a pedagógiai értékelést, nem csoda tehát, hogyha sokan érintve érzik magukat ennek a kérdésnek a tárgyalásában, és esetleg eltérő irányzatokat is hangoztatnak.

Úgy gondolom, ez a múlt, ez a közelmúlt feljogosít arra, hogy azt is feltételezzem, vannak olyan szakemberek ebben az országban, akik tisztában vannak a problématorténeti résszel, másrészt a komparatiztikai résszel – hogy hogy csinálják ezt az EU-ban, a fejlett országokban és így tovább. Tehát hatalmas szellemi tőke van arra, hogy egy értékelési koncepció és egy értékelési rendszer kialakuljon.

Nézem ezt az 1. számú mellékletet, amit Liskó Ica példaértékűnek tart. Ez egy totális konfúzió az én olvasatomban: nincs benne ágazati szinten semmi, mert mindenki rendelkezik, és minden a tanulókon és az intézményeken csapódik le.

Nem jelenik meg az a tiszta, világos logika, hogy egy oktatáspolitikának – egy bármilyen oktatáspolitikának – szüksége van kutatóintézetre vagy erre a funkcióra, fejlesztő funkcióra, illetve ítéletre, és egy értékelőre. És kész. A többi csak beszéd, morzsa és töltelék. Hogyha ezek nem működnek, és nem egymástól viszonylag szeparáltan működnek, egymás működésébe fognak belegázolni, és az egészből egy nagy zűrzavar lesz.

Jelenleg, ezt a koncepciót olvasva, érzem a jó szándékot, érzem a szükségét annak, hogy ez létrejöjjön, ugyanakkor egy csomó fogalmi zavar is megjelenik, amire szeretnék nagyon röviden – a dolgot nem kifejtve – rámutatni.

Azok közé tartozom, akik akárhányszor hallják azt, hogy „minőségbiztosítás”, nem értik, hogy ebben mi a minőség. Mit értékelünk? Tényeket, adatokat, tanulókat, magatartást (*Nagy József: Képességeket.*), képességeket, iskolát. Tudjuk, hogy ez egy Jaguár vagy egy

BMW-minőség? Nem tudjuk, csak feltételezzük, hogy ha az egyik jobb, mint a másik, akkor ott valami minőség működhet. Ez egy tiszta pleonazmus, nem hoz be új elemet az értékelésről való gondolkodásba, csak – ahogy Nagy József barátom kimutatta – egy csomó pénzt visz el, nem tudom, hová. Jó lenne, persze, ha meglenne ez a pénz – de ez nem ide tartozó kérdés.

Tehát a minőség. Ha azt mondják, ahogy az angol kifejezés mondja, hogy „quality assurance”, a minőség garanciája, akkor már érték valamit, hogy olyan rendelkezések, módszerek, amelyekről lehet tudni azt – a kutatás eszközeit felhasználva -, hogy jobb minőséghez fognak vezetni. Ez értékeléskutatási anyag. Máskülönben nem értem.

A szintek kérdése. Nem akarom megismételni: tanulói szint nélkül nincs értékelési rendszer. (*Nagy József: Nincs értelme.*) Van értelme, mert Swifftől tudjuk, hogy a tudósok nagyon szépen el tudnak játszani nem létező fogalmakkal, de tanulói értékelés nélkül az egész inog.

Mi az, amit ebben az országban viszonylag jól tudják azt, akik ezt a 40 éves tradíciót képviselik? Nagyon sok mindent tudunk az ágazati értékelésről, és nagyon keveset tudunk az intézményi értékelésről, tehát az iskolák, óvodák működésének értékeléséről. Erről tényleg nagyon keveset tudunk. Az iskolák relatív autonómiával rendelkeznek a tartalmi fejlesztés vonatkozásában, így tehát nagyobb értékelési szabadságot és nagyobb kompetenciát kellene adni nekik.

Akárhogy nézzük tehát, vannak a tanulók, vannak az intézmények, van a fenntartó, és van az ágazat. Azon kívül funkcionális kérdések: a tanulók értékelése, a pedagógusok értékelése, a módszerek, a folyamatok értékelése, ami a pedagógiai kutatás feladatkörébe tartozik. Ha akarom, akár ki is zárhatom, de akkor a koncepcióban azt kell mondani, hogy ezzel nem foglalkozunk.

Ennek az anyagnak az egyik nagy baja egyébként, hogy nem mondja meg, mivel nem foglalkozik. Meg kell mondani, nem foglalkozik azzal, hogy a kooperatív tanulás jobb-e, mint amikor a tanár a tábla mellett magyaráz; hogy jobb-e, hogyha csoportban tanítunk, vagy ha individuálisan; hogy jobb, ha differenciálunk... Kutatási kérdések, amelyek értékelési eszközöket használnak föl – de ki lehet hagyni őket, bár egy fejezetet megérdemelnének.

Őszintén szólva nekem a legkevésbé ez a hosszú, bonyolult cím tetszik. Kihagynám a minőséget, a zárójelet – tehát hogy állami mérési, értékelési... -, és azt mondanám, hogy ez egy közoktatás-értékelési rendszer. És kihagynám az „egységes”-t - megmagyarázom, hogy miért. Ágazati szinten egy értékelő megpróbálja megkeresni azokat a közös tartalmi elemeket, amelyek minden iskolára érvényesek, függetlenül attól, hogy az alternatív vagy nem alternatív, egyházi vagy önkormányzati. Ilyen a kompetencia: egy hosszú gondolkodást lerövidítve találtak a pszichológusok egy ilyen fogalmat, minden iskolában minden tanár képez erre. Tehát ha ágazati szinten akarok valamit vizsgálni, akkor ezeket fogom vizsgálni, miközben nem vizsgálom azt, hogy milyen tartalmakat tanítanak az iskolákban, mert ez viszont az intézményi értékelés kompetenciájába tartozik, hiszen az iskoláknak a helyi tantervek révén függetlenségük, szabadságuk van arra, hogy meghatározzák a működésüket, és ők ennek az értékelésében érdekeltek. Egy tanár abban érdekelt, hogy amit ő tanított, azt megtanulták-e, egy iskola abban érdekelt, hogy amit ő kollektíven megpróbált átadni, az átment-e a fogadóhoz, vagy nem, elakadt-e, és ha elakadt, akkor miért. Tehát az, hogy egységes-e az ő alkalmazása az ágazatinál lejjebb levő szinteken, oktatáspolitikai centralizációnak minősül, és mint ilyen nem támogatható, én legalábbis úgy gondolom, hogy nem segíti a nagy oktatáspolitikai előrehaladását. Fel kellene erre figyelni.

Még valamit nem értettem soha, bár magyarázták nekem. Az nagyon jó, hogy negyedikben, hatodikban, nyolcadikban, tizedikben vannak kompetenciamérések. De azt, hogy ez miért totális felmérés, és miért nem mintaválasztásos, nem fogom tudni megérteni. Az ellenérv az, hogy ha totális, akkor minden iskola a saját adataival szembesül. Szerintem viszont ennek az a célja, hogy legyenek bizonyos sztenderdek a legfontosabb kompetenciákban, ezeket a sztenderdeket kiadjuk könyv formájában, és az intézmény vagy felhasználja, vagy nem használja fel a saját céljaira, a saját döntése értelmében. Amikor sztenderdeket hozunk létre –

márpedig létre kell, hogy hozzunk –, akkor bőven elég a mintaválasztásos, sokkal olcsóbb, a megmaradó pénzből lehet más kutatásokat finanszírozni. Tehát felhívnám a koncepció vagy tervezet készítőinek figyelmét arra, hogy nem kell ennek a minőség dolognak ekkora teret adni. Nem lesz attól jobb az értékelés, ha minden oldalon ötször leírjuk, hogy: minőség. Világos, hogy a pedagógiai értékelés célja az, hogy jobb minőséget hozzon létre, de ettől még nem minőségértékelés. Nem? Vagy én gondolom rosszul?

A szinteket mindenképpen javasolnám megfogalmazni, az egységességet pedig értelmezni. Az egész nem lehet egységes, mert a magyar oktatásügy nem azon alapszik, hogy a központ megmondja, hogy mit kell tanítani, milyen célok értelmében, milyen tartalommal és hogyan, hanem azt mondja: itt van a Nemzeti alaptanterv, itt van a kerettanterv és a programok szintje – amit én szintén nem nagyon szeretek, de ez más kérdés –, és itt vannak a helyi tantervek, tehát vagy a Nemzeti alaptanterv, vagy a helyi tantervek alapján építék fel egy értékelési rendszert. Persze világos, hogy ez utóbbihoz rengeteg segítséget kell adnom, ehhez egy infrastruktúra kell, ez egy nóvum.

Amikor a '70-es évek elején egyszer azt a feladatot kaptam az a részleg, ahol akkor dolgoztam, hogy a Gáspár László-féle iskolakísérletek hatékonyságát vizsgálja meg, akkor, mivel nem volt más, nemzetközi tesztek használtunk, mert azokban voltak sztenderdek. Azokhoz viszonyítottuk, és azt mondtuk, hogy itt is ugyanúgy, sőt egy kicsit jobban olvasnak a gyerekek, a falusi gyerekek átlaga Magyarországon. Tehát megvannak az intézményi értékelésnek a speciális fogásai, módszerei, és nem biztos, hogy a totális mérésekben ezeket alkalmazzuk. Persze totálisan be kell vezetni, hogy erre figyeljenek az intézmények, de ez más kérdés.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Elnök Úr! Szünetet kellene elrendelni.

LISKÓ ILONA: Csak én meg lettem szólítva. Nem reagálhatnék még előtte?

ELNÖK: Reagáljon, és utána lesz szünet.

LISKÓ ILONA: Gyurinak szeretném mondani, hogy megdicsértem ezt a 32. oldalon lévő ábrát és az egész anyagot olyan értelemben, hogy annak az igényével készült, hogy ezt a rendszert áttekintse és összefoglalja. Ezt azért tartom rendkívül fontosnak, mert úgy gondolom, az elmúlt 15 évben rengeteg pénzt és energiát pocsékolt el a közoktatási rendszer minőségbiztosításra és különböző ezzel kapcsolatos tevékenységekre, amikre programok címén folyatták ki a pénzt, és amik nem álltak össze semmivé. Én ezt az ábrát és ezt a rendszert ilyen értelemben tartom rendkívül fontosnak, hogy egyszer most már valaki megpróbálta összekapcsolni és a helyére tenni.

Az egy teljesen más kérdés, és ebben teljesen egyetértek Jóskával meg Rózsával is – és ezt próbáltam itt egy kérdésben megfogalmazni –, hogy ami itt ebben a rendszerben le van rajzolva, annak pillanatnyilag nem sok köze van a valósághoz. Tehát az, hogy most mi történik, és itt mi áll, két különböző dolog. Én úgy értelmezem, hogy ez az a terv lenne, amin a minisztérium dolgozik. Csak egy példa: Jóska azt kérdezte, hogy hol vannak azok a fejlesztő műhelyek, amelyek az eszközöket kidolgozzák. Ezen az ábrán ezek két helyen vannak: egyrészt az OKI-ban mint kutatási központban - ennek ez a feladata -, másrészt ott vannak az akkreditált értékelő szervezetek és szakértők, amilyen gondolom, a tietek is. (*Brassói Sándor: Sulinova.*) A Sulinova egy másik dolog, mert az ilyen tekintetben az értékelési folyamatokat bonyolítja értékelési központként, amiről tudjuk, hogy megint nincs sehol, mert most verték szét. Tehát csak azt akarom mondani, hogy attól, hogy ez az ábra köszönő viszonyban sincs a mai magyar valósággal, arra még alkalmas, hogy végiggondoljuk, hogyan is lehetne ezt a – Jóskával is,

Zolival is egyetértve – rendkívül bonyolult folyamatot valahol egy rendszerben költséghatékonyan működtetni, és nem pazarlóan a semmibe kifolyatni a pénzt, mint ahogy a minőségbiztosításnál történt.

Köszönöm.

ELNÖK: Most kezdődik a szünet.

(Szünet: 12.06 – 12.32)

ELNÖK: Kérem tisztelettel, foglaljunk helyet. Szíveskedjenek a hozzászólók arra gondolni, hogy ezen kívül még van más napirendi pontunk is. Horn Gyuri következik.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Azzal kezdem, amit a szünetben is mondtam már valakinek: meggondolásra kellene készítse az előterjesztőket – mert egy csomó mindenben támogatásomról szeretném az előttem szólókat biztosítani -, hogyha négy, ennyire különböző nézetekkel és előtörténettel rendelkező ember számos alapkérdésben egyetért. Ez lehet gyanús az előterjesztőknek.

Az egyik, amiben én is abszolút támogatom az előttem szólókat, hogy itt egy nagyon erősen centralizáló, rendszerszerű leírás van, amit első olvasatban elfogadtam – a címtől eltekintve -, hogy ez a kormánynak szóló szakmai előterjesztés, amely politikai megrendelésre készült, tehát van ennek egy leíró jellege, és a hozzá rendelt taxatív felsorolás. *(Brassói Sándor: Így kell kinéznie.)* Mint műfajt én elfogadom, és nem is kérném számon rajta. Hogy nekünk mások az elvárásaink, nekünk ez a dolgunk. Ha ez ide készült volna előterjesztésként, nyilván nem pont ebben a formában jelent volna meg. Az azonban nem támogatható, hogy a kormány elé – vagy ezen keresztül az Országgyűlés elé – egy nagyon erősen technokrata, EU-központú, bürokratikus rendszernek a víziója – esetenként a valósága – íródik le. Abban ugyan vita van, hogy ez a valóság vagy a jövőkép, de nekem egyik se tetszik. Ez egy távlatilag is nagyon rosszul leírható rendszer, aminek számomra sem intellektuálisan, sem zsigerileg nem nagyon van vállalható eleme. Megpróbálom elmondani, hogy mik az alapvető gondjaim ezzel.

Az egyik, hogy a közoktatást mint rendszert és az iskolát mint pedagógiai szakmai műhelyt, szolgálatot ellátó feladatot nem lehet és nem szabad egységben kezelni. Mert a rendszer, amíg önmagának szól, igenis, fogalmazzon meg önmagára kötelezettségeket, sztenderdizációs elemeket, jogi, technikai, finanszírozási feltételeket. Ugyanakkor egy iskolai műhely a pedagógia, amire ugyanezek nemcsak hogy nem állnak, hanem hogyha állnának, egy szürke, egysíkú, sztenderd rendszer van. Akkor valóban az történik, hogy minden formálissá válik, a valóságnak semmi köze nem lesz – esetenként nincs is – azokhoz a dokumentumokhoz, ahhoz a rendszerhez, amiről itt szó esik.

Tiszteletteljes kérésem tehát – egyébként ez, úgy gondolom, távlatilag is nagyon fontos -, hogy a pedagógiai és az ezzel kapcsolatos közoktatás-politikai vitákat külön kellene választani. Az egyik, amit Báthory Zoli fölvetett, hogy a kooperatív tanításnak milyen viszonya van a projekthez vagy a tantárgyi tanításhoz. Ez más kérdés, mint hogy milyen a hatékonysága, milyen hatékony a rendszer. A rendszer egészében le lehet – és nyilván le is kell – írni kimeneti pontokat, de ebben tényleg nincs szó például arról, hogy van alapvizsga vagy nincs alapvizsga, ki csinálja – ami a rendszer kötelezettsége. Ehhez képest a nyilak ezen az ábrán is – én vitatom Liskó Ilonának azt az állítását, hogy ez helyénvaló -, felülről lefelé ráhárítanak mindent arra, amit alul lévőnek tekint, pedig az nem alul van, hanem az maga a szolgáltatás.

A másik, hogy az én álláspontom – és látszólag nem sok köze van ehhez -, hogy hosszabb távon civil mozgalmat is indítok, hogy a tankötelezettséget, ugyanúgy, mint a hadkötelezettséget, meg kell szüntetni, és hogy az egész tankötelezettség mint alkotmányos műfaj egy hibás kör a mai viszonyok között. Azért gondolom így, mert az intézmény, az iskola a családnak felel. Ebben az állam a családnak szolgáltató, jogbiztonságot, feltételeket biztosító rendszer, ez viszont egy egységes – nem is állami – európai iskolarendszert próbál

megfogalmazni, és ehhez rendel – ha rendel egyáltalán, úgy tűnik, a szakemberek vitatják, hogy rendel – egyfajta indikátor, ellenőrző, kontrolláló rendszert. Ez az én iskolai jövő- és jelenképemmel egyáltalán nem vág egybe.

Elhangzott már a katolikus iskolák kapcsán, hogy létezik egy hálózat. Hadd jelezzem, hogy a független iskolák hálózatának 1997 óta mért értékelő, minősítő rendszere van, autonómiára épít, fenntartói, szülői, tanulói és vezetői nyilatkozatokkal. Én körülbelül negyvenszer küldtem el különböző döntéshozó, miniszteriális és egyéb szervezeteknek. Egyébként nagyon jól működik, magában az egyesületben hatékony. Meg is jelent olvasható formában. Csak azt akarom ezzel mondani – nem akarom ezt értékesíteni -, de ez egyáltalán nem számol az iskolahálózatokkal mint műfajjal. A hasonló programú, az egymással összekapcsolódó, hálózatban lévő iskolákkal, ahol a minősítés és az önértékelés rendszere összekapcsolódik, hiszen ott van egyfajta definiált érték, ami magára a nagy rendszerre egyelőre – lehet, hogy távlatilag nem is kell – nem áll.

A másik: úgy látom, hogy a sztenderdizációnak az a formája, ami a kincstárra, a pénzügyi rendszerre, a szervezetre áll, nem hogy nem szabad, hogy álljon a pedagógiára, hanem ezzel megakadályozza a fejlesztést. Magát a fejlődést, azáltal, hogy olyan kritériumokat, olyan normákat rendel oda, ami egyrészt úgy tűnik, szakmailag még általában sem megalapozott, de ha az is, ezáltal épp a különbség jogát teszi zárójelbe, idézőjelbe, vagy fordítva: kénytelen taxatív módon egyedi felsorolásokat rendelni az általa definiált különböző iskolákhoz. Azt belátja, hogy van különbség, ezért oda különböző felsorolásokat rendel, mint itt a szövegben is.

A következő ilyen, amit én egyáltalán nem látok, hogy számolna a pedagógiai szakmai szolgáltató rendszerből a kiépülő és létező szolgáltató rendszerrel – a megyei intézeti hálózatra gondolok. Egy évtizede van már egy ilyen fajta elem. Az egyik oldalon működik egy központosítási mechanizmus, a másik oldalon pedig érdekes módon annak ellenére nem hal meg ez a rendszer, hogy mindenfajta kontroll arra van, hogy pénzügyi, jogszabályi stb. módon ezt valahogyan szabályozzuk.

A következő, amit én nagyon lényegesnek, fontosnak tartanék – és már előttem is elhangzott másoktól -, hogy a minőségértékelés kifejezésből a „minőség” kifejezést ki kell venni. Itt egy intézmény-, egy rendszerértékelési rendszerről van szó, és ha szükséges, ennek a mérését ezekhez kell hozzárendelni. A minőség maga, azon kívül, hogy sok mindent nem jelent – számomra a minőség annyit jelent, hogy egy dolog az, ami -, az értékelési rendszerben viszont – az előttem szólók ehhez jobban értenek – a jogrendszernek és az intézményrendszernek egymástól elválasztott intézményrendszernek kell lenni – tehát a fejlesztőknek, intézményértékelőknek, szervezetértékelőknek –, és a szerepét valahogy meg kellene határozni.

Abszolút hiányolom a szülői, tanulói részvétel megjelenítését is a szövegben, ami pedig – az elején jeleztem – szerintem az egyes számú értékelő és minősítő elem. Úgy gondolom, hogy az alkotmány is a családoknak adja a gyerekek fejlődésével kapcsolatos döntési jogokat, nem az államnak.

Köszönöm szépen, ennyi.
ELNÖK: Farkas István!

FARKAS ISTVÁN: Egy nagyon rövid hozzászólás. Én ama nagyon kevés kivételhez tartozom, akinél a fenntartó egyben szakmai szervezet is, mert tanító rend. Ott van a rákfenéje mindennek, hogy - tisztelet a kivételnek - a legtöbb fenntartónál nem a szakmai, hanem a pénzügyi, technokrata irányítási szempontoknak van prioritása. Nagyon fájna, ha ez erősödne ez által a dokumentum által is, és még lejjebb süllyedne a közoktatás. Tehát mindenképpen fontosnak tartom azokat a modelleket, amelyek szakmai alapon akár nálatok, akár a Katolikus Egyháznál működnek, ezeknek a figyelembe vételét egy konkrét modell kialakításához.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm; példásan tömör hozzászólás volt.
Marica!

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Köszönöm szépen. Nem beszéltünk össze, de pontosan ezt a gondolatot szeretném folytatni. Ezek a szakmai anyagok itt az Országos Köznevelési Tanács ülésén nagyon jó szakmai konzultációra adnak lehetőséget. Ezt a délelőttöt nagyon jó szívvel éltem végig, mert valóban közös gondolkodással, a vélemények megfogalmazásával az ember saját maga is rengeteget tanul. Viszont amikor arról elmélkedünk, hogy az értékelés elől a „minőség” jelzőt el kellene hagyni, akkor ez az anyag egy kicsit csorbát is szenved, mert a rendszer pontosan arról szól, hogy a minőségfejlesztésben az értékelésnek milyen szerepe van. Természetesen én is úgy gondolom, hogy a minőség fogalmát sokféleképpen lehet definiálni. Rózsa írta le egyszer egy tanulmányában, hogy a nevelés és a tanítás nem lehet nem minőségi, tehát minden, ami jó, ami fejlesztő, az természetesen a minőséget szolgálja, és ezért ez tényleg elmaradhatna. Viszont az én gondolkodásom kezdettől fogva arra épít, hogy létezett egy minőségfejlesztés, egy minőségirányítás, egy minőségértékelés, tehát ezek ezzel a szóval, fogalommal mégis egységbe foglalhatók.

Ami a mondanivalóm lényege, az a fenntartói értékelés és minőségirányítási tevékenység. Nagyon röviden szeretném megfogalmazni azt a véleményt, ami több közoktatási intézmény vezetője részéről is elhangzott az utóbbi időben, hogy ez a bizonyos ÖMIP egy kampánymunkával készült, tehát egy olyan minőségirányítási program volt, amelynek elkészítésére az intézményfenntartók – és itt elsősorban az önkormányzatokra gondolok – nem voltak felkészülve. Hihetetlen sok pénzért elkészítették a minőségirányítási programot, amelyben a közoktatási intézmények nem túl sok lehetőséget kaptak, vagyis a szakmai érdekek nem jelentek meg ebben a programban. Megfogalmazták, számtalan dokumentumban leírták, megalkották az értékelési tevékenységet az intézmények, de főleg a belső értékelések adhatnak tényleg megfelelő információt a fenntartónak arról, hogy hogyan lehet megítélni egy intézményt. Viszont ha átnézzük ezeket feladatokat, akkor mégis csak ott van a sorok között, hogy nemcsak törvényességi eljárást érvényesít a fenntartó, hanem bizony lehetősége van mérni és értékelni is. Azt szeretném tisztelettel javasolni, hogy ezt a jogát vonjuk meg tőle. Tehát szakértőként keresztül ezt megteheti, de ha a fenntartó mér és értékel, attól tartok – és biztos, hogy nem megalapozatlanul fogalmazom meg –, hogy akkor botcsinálta mérők értékelési tevékenysége kerülne be a közoktatási intézmények minősítésébe, értékelésébe.

Az utolsó gondolatom a szolgáltatással kapcsolatos. Talán itt, az Országos Köznevelési Tanács ülésén elmondhatom egyszer, hogy engem végtelenül bánt és sért, amikor a közoktatási intézményeket többször hivatalosan csak szolgáltató intézményeknek nevezzük. Én azt szoktam mondani, a hallgatóim is így tanulják tőlem, hogy ez szolgálat, és nem szolgáltatás. A szolgáltatás mindig megfogalmaz egy olyan lehetőséget az intézménnyel szemben, amely elszámoltat, kifogásol, megrendel, elvár, megfizet, szóval nem is tudom, milyen vélemények kapcsolódhatnak ehhez. Ha egy pedagógus szolgáltató szerepet tölt be, és egy jelölt erre készül fel, akkor kiszolgálja mindazokat az elfogadhatatlan, tehát a gyerekek ismeretében elfogadhatatlan igényeket, elvárásokat, amelyek nem hiszem, hogy a minőség irányába mutatnak. Egyszer nagyon szívesen olvasnék egy dokumentumban arról, hogy a közoktatási intézmény nem szolgáltató. Tudom, hogy ezzel kilógnánk az európai intézményrendszer sajátosságaiból, rendszeréből, de hát az a szolgálat, amit mi végzünk, azért mégsem szolgáltatás.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is szeretnék valamit mondani. Számomra ez a felszólalás, amit most Marica megkockáztatott, világosan jelzi, hogy milyen különböző síkokon lehet erről az egész ügyről beszélni. Itt most egy egészen komoly nevelésfilozófiai kérdés volt, az egész közoktatás funkciórendszerére vonatkozóan volt egy hitvallás, ami tökéletesen különbözik például Lenintől, de annak is helye van, hogy ilyen természetű vitákat folytassunk.

Nekem ezzel az egész dokumentummal, ami előttem van, az a fő problémám, hogy nem tudtam eldönteni, milyen síkon lehet bekapcsolódni. Amit Gyuri elmondott, az is egy mélyen

nevelésfilozófiai gondolatokba ágyazott koncepció, amit Marica mondott, az is. Erről az anyagról az az érzésem - amit meg is erősítettél, amikor rábólintottál -, hogy ez egy olyan előterjesztés, ami nem szakembereknek szól. Megpróbálja összefoglalni azt, amit egy intézményrendszeren belül az értékelési funkció égisze alatt meg lehet fogalmazni, méghozzá különböző szinteken - intézményekben és így tovább - teljesen különböző funkciót betöltő anyagokról van szó. Nagyon nehéz számon kérni egy hivatali előterjesztésen egy nevelésfilozófiai koncepciót.

Eredetileg azt akartam mondani, csak aztán lecsitítottam magamban ezt a vágyat, hogy ha egyszer minőségről van szó, és minőségértékelésről, akkor mélyen ideologikus kérdéssről van szó. Egészen más a minőség például egy elitképző iskolában, és egészen más egy komprehenzív iskolában, az egyik szinte kizárja a másikat; amit örömmel lát egy elitképző iskola, mondjuk egy tökéletes szelekciós mechanizmust - minél jobban szelektál, minél jobban kiemeli azt a felső réteget, és szolgáltat neki -, az annál rosszabb egy más filozófia, egy más ideológia szempontjából, amelyik például a komprehenzivitást tartja értéknek. Tehát nem lehet a minőségről és az egész minőségértékelésről értéktételezések nélkül beszélni, ezek az értéktételezések pedig akár lehetnek teljesen polarizáltak. Nem tudom, hogy egy anyag anélkül, hogy ezeket az értékdimenziókat mint független változókat fölvennénk - mert nyilván nem kötelezheti el magát egy minisztériumi előterjesztés, hiszen egy demokratikus állam minden nem alkotmányellenes vagy az alkotmánnyal összeférő értéket kell, hogy legitimáljon -, hogyan tudna egy értékelési rendszerről beszélni, ha egészen különböző értékeknek kell beleférni. Nyilván úgy tudja megoldani: ha lehetőleg távol tartja ezeket magától, és a dologból lesz egy teljesen technokratikus szemléletű anyag.

Engem igazán izgatott volna az a kérdés, hogy mi a funkciója ennek az anyagnak, tehát kinek szól, miért szól, kiknek kell.

NAGY JÓZSEF: De azért mindegy, hogy mi a filozófia, olvasni csak meg kéne tanítani a gyerekeket! (*Derültség.*)

LISKÓ ILONA: Most már nem akartam hozzászólni Gyurival vitatkozva, mert kevés az idő, de nem tudom megjegyzés nélkül hagyni, hogy ez milyen típusú anyag, mert most már többször is lekormányelőterjesztéseztétek ezt az anyagot, holott ez egy rendkívül fontos oktatáspolitikai anyag. Nem szakmai: oktatáspolitikai. Egy oktatáspolitikai döntés-előkészítő anyag, amelyik arról szól, hogy ebbe a rendszerbe bevigye a mérés, értékelés elveit, és az intézményrendszerét meghatározza. Ilyen értelemben természetesen nem óhajtja ez az anyag semmilyen módon korlátozni a szakmát, a pedagógiát meg az intézményi sokszínűséget, sem a mérési eszközök kidolgozásának az igényességét – mert ez az anyag nem erről szól. Ez az anyag arról szól – és ezért próbálom itt ezt a 32. oldalt népszerűsíteni –, hogy hogy lehet egy értékelési és mérési intézményrendszert végre kiépíteni a helyett, hogy ad hoc módon – ahogy ma délelőtt már többször elhangzott – szórják el a pénzt ilyen célú dolgokra. Ez az anyag azért lenne nagyon fontos, ennek a megtárgyalása és megvalósítása, mert ez egy oktatáspolitikai helyzetet változtat meg a korábbihoz képest. Ezért lenne nagyon fontos, hogy ezt az anyagot, ennek a tartalmát úgy korrigálja – mert gondolom, itt most az a döntés fog születni, hogy korrigált változatban kérjük vissza – a minisztérium, hogy a kitűzött célok és a rendelkezésre álló valóságos lehetőségek összhangba kerüljenek. Szerintem ugyanis ennek az anyagnak pillanatnyilag az a baja, hogy amit Radóék leírtak, azzal a valóság köszönőviszonyban sincs. Ezért van itt a vitában is állandóan a zavar, mert pillanatnyilag itt van az OKI kutatási központ, de tudomásom szerint az OKI-ban pillanatnyilag egyáltalán nem folyik mérési eszközök kidolgozásának a szakmai munkája – mert azt Jóskaék vagy nem tudom, kik, nem tudom, hol csinálják. Ez a dolog valahol a valósággal kerüljön összhangba. Utána azon már lehet vitatkozni, hogy milyenek legyenek ezek az eszközök, szakmailag mi jó, meg mi nem jó, de azon nem lehet vitatkozni, hogy erre szükség van. Akármilyen nagyszerűek a pedagógusok az alapítványi iskolákban, Gyuri, azért az államnak, amelyik a fejkvótát – akármilyen kevés is –

odaadja ezeknek az intézményeknek – az egyháziaknak nemkülönben – jogában áll, sőt, kötelessége az adót befizető állampolgáraival szemben garantálni azt a minőséget, ami elvárható és ami az oktatáspolitikai célként megfogalmazódott. Hogy legyenek meg azok a kompetenciák, amiről itt olyan sok szó volt, azt mégis időnként meg kell nézni.

És hogy itt a tanulók vannak a legalján, meg a közoktatási intézmények, és olyan sok nyíl mutat lefelé, az nem azt jelenti, hogy nem ők a fontosak – hát persze, hogy ők a legfontosabbak! –, hanem a rendszert így lehetett ábrázolni itt. Meg is lehetne fordítani, és akkor fölfelé mutatnának a nyilak. (*Horn György: Nem erről van szó!*) Gyuri, az, hogy egy ilyen rendszert egy felelős oktatásirányításnak működtetnie kell, nem jelenti azt, hogy korlátozni akarja azt a pedagógiai szabadságot, amit például a sokszínű alapítványi meg egyházi iskolák művelnek. De kontrollálni akarja, hogy ott milyen eredmények jönnek létre, és milyen hatékonysággal működik a rendszer, és az a pénz hogy térül meg, amit ő oda befektetett. Ez kötelessége. Ez nem egy bürokratikus, irodai – nem tudom, minek neveztétek az előbb – anyag, hanem az egyik legfontosabb oktatáspolitikai javaslat, amiről mi az utóbbi időben tárgyaltunk.

ELNÖK: Azt hiszem, hogy ezt lezárjuk. Úgy zárjuk le, hogy természetesen te előterjesztőként kapsz szót, Sándor.

Ica azzal zárta, nyilván úgy fog végződni ez a mai beszélgetés, hogy az OKNT örömmel látná, ha a mai vitában voltak olyan gondolatok, amelyeket az anyag szerzői érdemesnek tartanak arra, hogy figyelembe vegyenek, és ennek alapján ezt az előterjesztést valamilyen formában átírják, megtisztelnék az OKNT-t azzal, hogy még egyszer ide kerülhessen ez. Pontosan azért, mert a vita azt tükrözte, hogy ezt rendkívül fontosnak tartja az OKNT, egyrészt abból az aspektusból, amit Ica mondott, másrészt azért, mert nagyon izgalmas kérdések előtt nyitotta meg az ajtót, ami a legutolsó hozzászólásokban világosan tükröződött.

Nagyon jó volna, hogy ha visszahozzátok ezt az anyagot, Sanyi, akkor talán azzal lehetne kezdeni – ha szabad ilyet kérni –, hogy próbáljátok meg leírni tíz sorban ennek a funkcióját. Mert egy csomó dolog kívül rekedne a vitán, ha világos lenne, hogy milyen célból, kiknek készült, és nem kérnének számon olyat a kollégák, ami nem számon kérhető.

Tartsd meg a szárszavadat!

BRASSÓI SÁNDOR: Nagy élvezettel hallgattam a hozzászólásokat, az anyag nagyon sok oldalról megvitatásra került. Zárszóként mindenképpen azt gondolom – annak ellenére, hogy az anyag több kritikát kapott –, hogy ez egy egyedi anyag, mert még nem nagyon volt ilyen. Azt is gondolom, hogy az anyag egy próbálkozás. Sajnos, nem volt korábban ilyen átfogó stratégia koncepció. Amikor ez az anyag elkezdett elkészülni, elkezdtek kialakítani, számunkra is meghatározó élmény volt, hogy vannak ennek formai szabályai, hogyan kell megcsinálni, és van egy meghatározott célközönség, akiknek készül. Föl se merült, hogy első nekifutásra egy átfogó, teljes és koncepció készüljön. Kérdés, lehet-e ilyet csinálni a mai közoktatási viszonyok között – de ezt csak zárójelben jegyeztem meg.

Az a koncepció alakult ki tehát, hogy két lépcsőben készüljön el az anyag: legyen egy első olvasata, amelyik elsőre bemegy az Országgyűlés oktatási bizottsága elé, és utána ez a bizottság tegye ezt legitimmé, kérje meg a tárcát, hogy a szakmai közvéleménnyel ezt tovább dolgoztassa ki, mélyíttesse el, bontsa le az egyes szakfeladatokat, kutatásokat, töltsse föl azokkal a célokkal, amelyek itt is elhangzottak.

Ennek megfelelően készült így el ez az anyag, ahogy elkészült. Bár elhangzott, hogy hosszú, meg hogy terjedelmes, de egy csomó olyan észrevételt is hallottam, amely szerint ki kellene egészíteni, át kellene strukturálni – tehát nem érzem, hogy ezt sokkal rövidebbre lehetne csinálni.

Kinek szól az anyag? Az anyag nem oktatáspolitikusoknak szól, nem oktatási szakembereknek. Egy olyan körnek szól, akinek lehetősége, rálátása van arra, hogy a pénzügyi források oldaláról, a pénzügyi motiváltságra építve, a fenntarthatóságra, a finanszírozhatóságra építve tudja felkérni a minisztériumot vagy az ehhez kapcsolódó

szakértői kört, hogy ezt az anyagot bontsa ki egy megadott határidőre. A cél, hogy derüljön ki ebből az anyagból, hogy a hazai közoktatásban sok minden történt már. Kiegészítjük, persze – én is csak egy szereplője vagyok ennek –, beleteszünk olyan további anyagokat, amelyeket bele kell tennünk, akár az alapítványi, akár a katolikus iskolák kapcsán. De legyen egy áttekintése ennek a döntéshozói szintnek majd arról, mennyi minden történik a hazai oktatás értékelése, a minőségértékelés kapcsán.

Ezek az emberek ráadásul forrást hoznak magukkal, tehát fontos, hogy minél előbb létrejöjjön egy ilyen rendszer, mert akkor a forrásfelhasználásra annál jobban oda lehet figyelni, és annál inkább elszámoltatható lesz. Látható, hogy a költségvetési törvény is – nem kell hosszasan magyarázni, mindenki látja – jelentős forrást kiáramoltatott az ágazatból. Nem közvetlenül, hanem közvetve, azáltal, hogy a pedagógiai intézeteket nem kéri meg a szakmai szolgálatok ellátására, mert az a normatíva, ami eddig kötött volt, most nem ott van. De ebbe most nem megyek bele.

Miért van ez, miért lehetett megcsinálni? Valószínűleg azért, mert úgy érzik, akik a másik minisztériumban ülnek, hogy az oktatás egy feneketlen valami, amibe pedagógiai célokkal, gyerekszemponthuságból és sok-sok szempontból bele lehet vinni rengeteg pénzt, és nem mindig látják, hogy mi jön ki ebből. Az eurotechnokrata és egyéb országok ezt úgy tudják megakadályozni, megfordítani, hogy kökeményen beletesznek olyan mérési rendszereket, amelyekkel indikálni tudják azt, hogy itt vannak a gyenge pontok, ide kell forrást vinni, ennyi forrás kell, és így tovább. Az anyag célja egyértelműen az, hogy ezt a döntéshozói kört megtámadja, bemutatva, hogy mennyi minden történt már. Persze, hogy ezek nem illeszkednek mindenhez, de a rendszer elemei sem illeszkednek egymáshoz, valljuk be őszintén, tehát az anyagon nem lehet számon kérni, hogy ezt nem mutattuk be. Azért nem mutattuk be, mert nem illeszkednek egymáshoz, valljuk meg őszintén. A cél az, hogy ez létrejöjjön.

Az anyag végén ott van a javaslat, hogy amennyiben egy ilyen koncepciót el tud fogadni az oktatási bizottság, akkor a tárca - nyilván a szélesebb szakértői körrel, igazodva a sok-sok különböző igényhez - feltölti ezt a rendszert. De ha nincs anyag, akkor nincs döntés, ha nincs döntés, akkor pedig nincs hozzá pénz, ettől kezdve meg tök mindegy, hogy mit beszélünk, mert a forrásoldal nem fog belekerülni. Tehát ennek az anyagnak minél előbb meg kell lennie, ugyanis a költségvetés tervezése lassan el fog kezdődni, vagyis ha ez most nem kerül be a meghatározott napirendi pontok közé, akkor hiába mondjuk mi számos helyen, és mondja a tisztelt tanács és mindenki a maga posztján, hogy több forrás és hatékonyabb dolgok kellenek, nem fog eljutni addig a szintig egy pénzügyminisztériumi gondolkodás, hogy erre a feladatra pénzt kell adni.

A szó szerinti jegyzőkönyvet úgyis meg fogjuk kapni, át fogjuk adni az OPEK-nek is, be fogjuk őket hívni egyeztetésre, és megpróbálunk minél több mindent beletenni, de tökéletes anyagot soha nem lehet csinálni, ez egész biztos, mert itt annyi minden elhangzott, ami nem hiszem, hogy belefér. Inkább azt lehet tenni, hogy amikor majd az Országgyűlés ezt tényleg elfogadja – ők ezt nem fogják látni ilyen szinten –, akkor kell feltölteni azokkal a pedagógiai, módszertani tartalmakkal, amelyekhez ők már nem értenek; ők csak azt tudják, hogy egy költséghatékonyabb közoktatás irányába akar a tárca lépni.

NAGY JÓZSEF: Bocsáss meg, ez a gondolatmenet azt jelenti, hogy főlegesen ültünk itt egész délelőtt, és jártattuk a szánkat, mert nem lehet ezeket belevinni az anyagba!

BRASSÓI SÁNDOR: Nem, nem.

NAGY JÓZSEF: Ezt mondtad.

BRASSÓI SÁNDOR: Azt mondtam, hogy bekérjük a jegyzőkönyveket, leülünk az anyag szerkesztőivel, és megpróbálunk beletenni sok mindent abból, ami itt felmerült. Viszont egymásnak ellentmondó gondolatok is voltak, elnézést.

ELNÖK: Köszönjük a zárszót. Számomra most egész világossá lett az anyag funkciója – kár, hogy nem az elején volt ilyen világos –, mert egy sor pedagógiai... *(Horn György: Ezt mondta az elején is.)* Jó, akkor talán én nem voltam elég éber még. *(Dr. Báthory Zoltán: Igen, de mostantól kezdve az OKNT-re hivatkozás történik, hogy megvitatta.)* Az még nem a vita végeredményét tartalmazza, hogy „megvitatta”. Az, hogy megvitatta, tény. *(Kertész János: Kellene egy határozatot hozni, amire aztán hivatkozni lehet.)* Fogalmazzatok meg egy határozati javaslatot.

KERTÉSZ JÁNOS: Elnézést kérek, én nem vagyok szakember, de az a benyomásom, hogy a tanács ebben a formájában nem tartja alkalmasnak az anyagot...

ELNÖK: Mire?

KERTÉSZ JÁNOS: Átdolgozásra javasolja, és kéri, hogy újra terjesszék a tanács elé. Én ezt a konklúziót vontam le ebből a vitából. Azzal nem lehet egyetérteni, hogy a költségvetési nyomás miatt tekintsünk el attól, amik itt elhangzottak, mert akkor valóban teljesen fölösleges volt a tanács ülése.

ELNÖK: Nem gondolom, hogy az a javaslat elhangzott, hogy tekintsünk el, vagy tekintsenek el ettől az anyag szerzői. Én világosan úgy fogalmaztam, mielőtt Brassói Sanyinak az álláspontja elmondására a lehetőséget megadtam, ahogy ti fogalmaztatok előzőleg, hogy az OKNT ezt az anyagot ennek a vitának a tanulságai alapján szeretné újra látni. Ugye, ez volt az utolsó szó? Ezek után kapta meg Sanyi a szót, és mondta el, hogy ez az anyag miért olyan, amilyen, és mi az, ami a szerzőkben mint cél munkált. Ez egy kicsit világosabbá tette az ügyet. Nagyon sok olyan szakmai kérdés hangzott itt ma el, ami nagyon fontos, de nem közvetlenül tartozik ahhoz a logikához, hogy a kassa kulcsát kezében tartó pénzügyminiszteri kompetencia világosan lássa, hogy nem egy üres, feneketlen zsákba önti a pénzt, hanem tud a szakma vagy a minisztérium megfogható értékelési bázisokon alapuló argumentációt felmutatni. Ez egy más koncepció. Nem gondolom, hogy amit az OKNT itt ma ebben a témában elmondott, fölösleges volt.

Összefoglalom, ahogy az előbb: azt kéri az OKNT, hogy ez a dokumentum a mai vitán elhangzott tanulságokkal, azoknak a felhasználásával újra kerüljön az OKNT elé. Ezzel én nem azt mondtam, hogy az az anyag, ami a mi vitánk tanulságai alapján elkészül, okvetlenül alkalmas lesz arra, hogy a pénzügyminiszteri bürokrácia értse, hogy miről van szó, mi ezt sokkal tágabb összefüggésben tárgyaltuk. Ennek az értékelési kultúrának, ami ebben a vitában most kifejezésre jutott, meg az ezzel kapcsolatos ellentmondásoknak tükröződnie kellene az anyagban.

Megpróbálom egész röviden megfogalmazni: az OKNT kéri az előterjesztőt, hogy a vita tanulságai alapján az őszi időszak elejére ezt a dokumentumot átdolgozva újra bocsássa vitára. Az egy ettől teljesen független kérdés, hogy amikor a Pénzügyminisztériumnak kell valamit mondani, akkor abban a harcban milyen anyagot állít össze a minisztérium. Elfogadható-e ez az összefoglalás? Van-e ellene tiltakozás? *(Nincs ellenvetés.)* Nincs, köszönöm szépen.

BRASSÓI SÁNDOR: Ez azt jelenti feketén-fehéren, hogy ez az anyag nem megy az Országgyűlés elé? Tehát ha a tárca eleget akar tenni ennek a fölkérésnek – Miért ne akarna? –, akkor nem megy az Országgyűlés elé, csak valamikor a 2007. évet megalapozó költségvetési döntések kapcsán. Ugye, ezt jelenti ez? Mert szerintem ezt jelenti ez a mondat. Addig nem mehet ki a házból, nem javasolja az OKNT kiküldeni kormányzati szintre az egész anyagot, amíg az OKNT még egyszer nem látta összel. A költségvetés előkészítése júniusban indul el, ettől kezdve az OM tud a PM-mel egyeztetni, de nyilván sokkal jobb pozícióban tud egyeztetni,

ha az anyag olyan szintre kerül. Tehát ha az anyag nem tud előre jutni... *(Közbeszólás: Ha így értelmezzük, ezt jelenti.)* Bocsánat, másképp hogy lehet értelmezni?

ELNÖK: Horn Gyuri!

HORN GYÖRGY: Tisztázzuk. Ha a jogi státuszt nézzük, az Országos Köznevelési Tanács erről az anyagról annyit mondhat jogi értelemben, hogy meghallgatta, tudomásul vette, vagy nem vette tudomásul, és véleménye volt. Aztán hogy támogatta, vagy nem támogatta, az a következő. Ez az országgyűlési határozatra készült minisztériumi anyag, amit a kormány elé visz. Ebben a mi kompetenciánk annyi, hogy mögétesszük vagy nem tesszük mögé a szakmai támogatást. A minisztérium mondhatja azt is, hogy ő tájékoztatásul ezt elküldte, mi meg itt vitatkoztunk. Azt, hogy te hova viszed utána, vagy az államtitkár úr, vagy a miniszter úr hova viszi, ez jogi érvennyel nem befolyásolja. Ez az egyik. *(Brassói Sándor: Ez igaz.)* Tehát oda viszitek utána, ahova akarjátok. Az a lényeg csak, hogy az a mondat, ami miatt itt „fölkapódott a víz”, hogy „az OKNT megtárgyalta”, elég kommunikációnak ahhoz, mintha egyetérténénk, de ezt nem tette hozzá az OKNT.

Az a kérdés, ebből az derül ki: az, hogy az OKNT megtárgyalta, ne jelentse azt, hogy egyetértett. Mert mi egymás között is vitatkoztunk.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Így kell megfogalmazni a határozatot.

HORN GYÖRGY: De nem tudsz úgy fogalmazni, mert itt radikálisan eltérő álláspontok is voltak. Csak azt lehet mondani, hogy ez egy kormány-előterjesztés, amiben azt például sokan vitatták – de ez egy bonyolult mondat – például azt, hogy filozófiailag, hosszabb távon mi az iskola szerepe ebben. Vagy nem vitatták. Abban egyetértés volt, hogy örülünk annak, hogy ilyen van. Az egyetértés.

De azért nem szeretnénk, hogy azt mondd, örülünk, hogy ilyen van – bár örülünk –, mert közben vitattuk egy csomó állítását. Én attól félnék, ha ez úgy menne az Országgyűlés elé, hogy az OKNT örül annak, hogy ilyen van. Merthogy örül, de csak azért, mert van, mert egyébként vita van. Jogilag ez szerintem semmire nem kötelez titeket, kommunikációban meg igen.

DR. SZENES GYÖRGY: Szeretném kettéválasztani. Az első dolog, amiben mindenki egyetértett, hogy szükség van egy ilyen mérési-értékelési rendszer kialakítására. Ehhez kell egy pénzügyminisztériumi vagy költségvetési támogatás. Hogy ez milyen legyen, ebben van vita. Tehát a szakmai kérdésben van igazából vita – és szerintem ez a vége ennek az egésznek.

Az a támogatás megvan az OKNT részéről – és ez kommunikálható is -, hogy erre az egészre szükség van, de hogy milyen módon legyen lebonyolítva, mi legyen benne, milyen szintjei legyenek, abban nincs még konszenzus.

BRASSÓI SÁNDOR: És nem gondolja az OKNT azt, hogy ezt úgy el lehet vinni, hogy ez alapján – nyilván ezt részben felülírva és kiírva – ebből kialakul öszre egy koncepció? Mert a dolog erről szól.

HORN GYÖRGY: De júniusban az nem befolyásolja, hogy Gyurcsány Ferenc aláírásával az Országgyűlés elé menjen.

NAGY JÓZSEF: Miből áll nekiülni, és átvezetni a javításokat? Pár nap alatt meg lehet csinálni.

BRASSÓI SÁNDOR: Ezt azért nem.

DR. DOBOS KRISZTINA: Miért kell az OKNT hozzájárulása ehhez?

BRASSÓI SÁNDOR: Nem kell.

DR. DOBOS KRISZTINA: Merthogy az országgyűlési határozat azért a törvénykezésnek valamilyen szintje. Azt kellene eldönteni, hogy kell-e az OKNT... Azt hiszem, magának van igaza, hogy kell. Merthogy elvileg, ha a rendelethez is hozzájárulunk, ehhez is hozzá kellene járulni – viszont számos kérdésben probléma van. Az a kérdés, ha azt mondjuk, arra szolgál ez az anyag, hogy az OM zsarolási potenciálját növeljük, akkor növeljük. Ha arra szolgál, hogy szakmai anyag, akkor meg nem lehet azt mondani, hogy megtárgyalta az OKNT, mert innen kezdve úgy tűnik, hogy az OKNT egyetértésével rakták oda.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Nekem van némi államigazgatási múltam is. Ennek alapján az a tapasztalatom, és azt gondolom, hogy egy ilyen anyagot a Pénzügyminisztérium az életben nem fog elolvasni. Ebben én egészen biztos vagyok. Ez nem is olyan típusú anyag, ami egy pénzügyminisztériumi előterjesztésként szolgálhatna.

Én valami olyan határozati javaslat megfogalmazását támogatnám, amit Gyuri mondott. Mert abban egyetértés van, hogy egy ilyen rendszerre szükség van, és ezt kellene valahogy elfogadni. Szakmai anyagként pedig vitatta az OKNT.

LISKÓ ILONA: Én szeretném felhasználni, amit Gréti most nekem sugott: a 29. oldalon – nem olvastam elég figyelmesen – van a problémánk feloldása. Azt mondja, hogy „A kormány által elfogadott koncepció keretei között 2005. november 30-áig ki kell dolgozni az egységes közoktatási minőségértékelési rendszer részletes stratégia tervét.” Tehát az OKNT-nek legközelebb ezt kell megvitatnia. Abban fognak előkerülni azok a szakmai problémák, amiket mi itt már megelőlegeztünk.

Nyugodtan elfogadhatjuk tehát ezt az anyagot, mint egy szakmai előkészítő anyagot, és arra kérhetjük a minisztériumot, hogy az OKNT tűzhesse napirendjére, amint elkészül a részletes stratégiai terv a minőségértékelési tervezetből. Ez a 29. oldalon a „Tervezés” címén az első mondat. Nagyon köszönöm Grétinek, hogy ilyen figyelmes. Abban jelenjék meg az OKNT most elhangzott véleményeinek összegzése.

TÓTH JÁNOS: Ezt a dolgot én jónak érzem, de vajon költségvetési szempontból a Pénzügyminisztérium „A rendszer működtetését szolgáló intézményrendszer leírása” című részre, ha egyszer nincs mögötte a koncepció, milyen választ fog adni a jövő évi költségvetés tervezésénél? Most azt mondjuk, áthidaló javaslatként elmegy. De ha a minisztérium mögé akarja rakni az intézményrendszert, ahhoz költségvetés kell, és ha most általánosságban fogadjuk el, nem biztos, hogy ez így átmegy.

ELNÖK: Akkor az OKNT határozata a következő:

Az OKNT támogatja a jelen előterjesztés alapján egy olyan, a közoktatás teljesítményének értékelésére alkalmas értékelési rendszer leírását és működtetését, amely hitelesen bizonyítani tudja, hogy a közoktatásra fordított befektetések, a közoktatási teljesítmények minőségének növelése irányába hatnak... (*Kertész János: Bizonyítani tudja? Vagy igaz, vagy nem. Mivel bizonyítja?*) A méréssel bizonyítja, nem? Bizonyítja. Vagy nem – akkor öngól van. ...dokumentálni tudja azokat az eredményeket, amelyeket e téren a közoktatás felmutatott. Ha nem mutatott fel, akkor nem érdemel zsozsót, ha fölmutatott, igen. De mi most csak arra tudunk hivatkozni – és nektek talán egy ilyen megfogalmazás segít -, hogy ebben támogatja a minisztériumot az OKNT.

A következő mondat: A vitában felmerült pedagógiai szempontokat érvényesítő vagy azoknak – ha különböznek egymástól – teret adó újabb előterjesztést örömmel látna, amelynek hangsúlyai most már a dolog szakmai háttérére tevődnek.

Ez elfogadható? *(Többen: Igen.)* Köszönöm. *(Dr. Polinszky Márta: Én tartózkodtam.)* Nem úgy tettem én ezt most föl, hogy hányan, de Polinszky Márta egyéniség, nem áll be csak úgy a sorba. Köszönjük szépen.

A következő napirendi pont a Biblia. Horn Gyuri azt mondta, nem akar hozzászólni – ha kémeim jól jelentették. *(Horn György: Így van.)*

Szeretettel köszöntöm Pongrácz László urat, mint a referensi vélemény alapján az anyag előterjesztőjét. Tiéd a szó.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Köszönöm. Az érettségi vizsgaszabályzat 8. §-a alapján akár egy iskolának, akár egy fenntartónak módjában áll, hogy központi követelményként megkíséreljen benyújtani új érettségi vizsgatárgy vizsgakövetelményét.

Az önök által előzőleg megkapott anyag legfontosabb összetevője véletlenül lemaradt, ezt most kapták meg. Tudniillik az előző anyag azt sugallja, hogy ez az eljárás az OKÉV részéről még nem zárult le, pedig lezárult. Tehát abban a bizonyos általam jegyzett referensi véleményben megjelenő kifogásokat a benyújtó korrigálta, és az OKNT-nek már Pósfai úr levelével jött át az OKÉV úgymond javaslata, melyet előír a vizsgaszabályzat. Hangsúlyozom, hogy természetesen mind a szakvélemény, mind pedig az OKÉV javaslata arról szól, hogy az általános és részletes követelményekkel szemben támasztott formai követelményeket, illetve a vizsgaszabályzatban is leírt követelményeket az anyag teljesíti-e, vagy nem. Azt állíthatom, hogy teljesíti.

Nekem erről nincs is több mondanivalóm.

ELNÖK: Az előző anyagban kiegészítés és átdolgozás szerepelt. *(Horn György: És ezt ők megtették.)* Ez megtörtént? *(Kosinszky Zsuzsa: Igen, most a szünetben kiosztottam ezt az egy oldalt.)*

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Igen, április 20-ai dátummal Pósfai úr az OKNT-nek átküldte azzal, hogy ezek mind megtörténtek.

ELNÖK: Ezek szerint javasoljátok ennek a dokumentumnak az elfogadását.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Mi azt tudjuk mondani, hogy a szakértői vélemények alapján ez tartalmilag, formailag megfelel egy tantárgy vizsgakövetelmény-rendszerének. Az nem feladatunk, hogy vizsgáljuk, hogy valami szükséges-e a rendszerben, vagy nem.

ELNÖK: Horn Györgyé a szó.

HORN GYÖRGY: Az előterjesztést az Országos Érettségi Vizsgabizottság nem tárgyalta. Úgy ítéltük meg, hogy mivel megfelel a formai és egyéb kitételeknek, ezért jöhet egyenesen az OKNT elé, külön ülést ezért nem hívtunk össze.

Pongrácz úr előterjesztése csak implicite tartalmazta, hogy: „nem feladata a...”. Ezzel kapcsolatban az emelt szintre vonatkozóan a továbbiakban távlatilag is megfontolásra ajánljuk, hogy azok a tárgyak kerüljenek be, amelyeknek egyetemi akkreditációja van. Azonban mivel egyelőre a jogszabály ilyet nem tesz lehetővé, természetesen az adott feltételek mellett érdemes ezt kezelni.

Köszönöm.

DR. DOBOS KRISZTINA: Szeretném megkérdezni – lehet, hogy tájékozatlan vagyok – , hogy a Hit Gyülekezetének van-e középiskolája.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Igen, több is.

DR. DOBOS KRISZTINA: A másik kérdésem pedig az, hogy március 30-a és április 20-a között mi történt. Mert március 30-án még az volt, hogy átdolgozásra visszaküldik és az eljárás felfüggesztését kérik, utána pedig az április 20-ai levélben az van, hogy ugyanez a beterveztett anyag megfelelő.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nem így van. A referensi véleményt március 30-ára dátumoztuk. Ez után tárgyalta meg az Érettségi Akkreditációs Bizottság, amit Pósfai úr hívott életre, Hoffmann Rózsa elnökletével. Ott született egy határozat – mivel nem szükséges az eljáráshoz, nincs mellékelve –, ami arra utasítja a beadót, hogy a referensi véleményben lévő kifogásokat orvosolja. Egyúttal megkapták természetesen a szakértői véleményeket is. Ezek után ők ezt megtették, sőt még egy személyes konzultációt is kértek. Ez alatt az idő alatt, tehát április 20-áig ezeket módosították, és módosított formában beadták azokat a részeket, amelyeket kijavítottak. Tehát nálunk, illetve az átküldött anyagban... *(Dr. Dobos Krisztina: Lehet, hogy nem hívták össze a bizottságot.)* Nem, ez egy másik dolog. Tehát az Érettségi Akkreditációs Bizottságnak, Pósfai úrnak az OKÉV keretén belül semmiféle törvényi kötelezettsége erre nincs, csak mégsem azt akarta, hogy ő egy személyben hozza meg ezeket a döntéseket, amire éppenséggel felhatalmazza a jogszabály. Ezért van egy ilyen belső folyamat, tehát a szakértői véleményeken felül van még egy testület, aki ezt megtárgyalta. Ellenőrzést lehet végezni természetesen pontról pontra, hogy ezek a változtatások megtörténtek-e, tehát az értékelési útmutatót megfelelően módosították-e, leírták-e pontosan, hogy mi az, ami nyilvánosságra hozható, és a többi.

FARKAS ISTVÁN: Én ugyanannyi anyagot kaptam, amennyit bármelyikötök kapott. Viszont azok szarvas hibák, hogy Fülöpöt besorolja az evangélisták közé, és összekeveri a tíz parancsolatot a nyolc boldogsággal. Azt egy 6 éves gyereknek tudni kell bármely egyháznál, hogy Fülöp nem evangélista. Tehát ami mérési anyag előttem van, az aggályossá teszi az anyag szakmaiságát. Ennyit kaptam, tehát nincs több rálátásom, de ezek félelmetesek. Az, hogy az apostolok közül csak Máté és János írt evangéliumot, egyházaktól független, objektív dolog. Hogy ilyenekben téved egy érettségi vizsgarendszer – levegőt nehezen kapok. Ezt nem azért mondom, mert katolikus vagyok, hanem ezek az egyetemes kultúra állításai. Ez nem fölfogás kérdése: tuti, hogy Fülöp nem evangélista. *(Derültség.)*

ELNÖK: Milyen dokumentum?

FARKAS ISTVÁN: Amit mindannyian megkaptatok, tehát a szakértői vélemény. Amikor elolvastam, gyorsan orvoshoz mentem és vérnyomáscsökkentőt kértem. Az az egyetemes kultúra kérdése, hogy négy darab evangélista van. Persze, vannak apokrifok meg egyebek.

Ezt most nem mint katolikus és piarista pap mondtam, hanem ami mérhető a szakértői anyag alapján, az nekem aggályossá teszi a Biblia objektív érettségi szintű számon kérését ebben az egyházban, és ez nem vallásháború-indítás.

Köszönöm szépen.

DR. HADHÁZY TIBOR: Átnézve a szakértői anyagokat és a csatolt leveleket, amelyeket megkaptunk, egy kérdést szeretnék feltenni, mert ennek a szakértői észrevételnek nem tudom végigkövetni a nyomát a későbbiekben. Ez a szakértői javaslat úgy hangzott, hogy: az általános és részletes követelményekben megfontolásra javaslom a közép- és emelt szint közötti nagyobb különbségtételt, és a többi. Erre vonatkozóan sem a referensi levélben, illetve a március 30-án kelt levélben, sem az április 20-án kelt levélben nem találok explicit utalást, ezért tisztelettel kérdzem, hogy ez megtörtént-e.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Annyiban történt meg, hogy a szakértői anyagokat természetesen megkapták. Ez egy olyan szakértői vélemény, amit mérlegelni nem áll módjában az OKÉV-nek. Az OKNT-nek mindent módjában áll mérlegelni; az összes anyag itt van. Az OKÉV főigazgatójának megfontolás tárgyává tenni, hogy mekkora ez a különbség, erre nincs előírás, tehát, hogy bárki is megmondaná, mekkora az a különbség, amit az emelt szint és a középszint között kell tenni, különösen egy ilyen jellegű tárgy esetében. Az OKÉV, akár annak főigazgatója, akár referense, a személyes véleményét nem fogalmazhatja meg; csak a jogszabályok szerint tudunk gondolkodni, ahogy ezt a többi érettségi vizsgatárgynál is tesszük.

ELNÖK: Ki kontrollálja azt, hogy a szakértői véleményben elhangzott kifogásokat keresztülvették-e, illetve orvosolták-e?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: A formaiakat mi, a tartalmiakat természetesen senki, hiszen erre őket nem kötelezi semmi.

ELNÖK: Számomra az a kérdés, hogy milyen a...

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nekik ez az érettségi vizsgakövetelmény. Hogy ez az érettségi vizsgakövetelmény jó vagy nem jó, az egyik szakértő erről semmit sem mond, a másik meg mond.

DR. DOBOS KRISZTINA: Milyen szakértők vannak?

ELNÖK: Számomra valami nem tiszta. Ha mi most azt mondjuk, hogy igen – hogy stílusos legyen: azt mondjuk, hogy ámen –, ez bevezethető, akkor nekünk ezzel a tartalomról is véleményt kell mondanunk, illetve implicite mondunk is. Hogyha benne maradtak olyan hibák, amelyeket a szakértői vélemény az első körben kifogásolt, és számunkra senki sem dokumentálja, írja alá vagy nyilatkozik, hogy a kifogásolt tartalmi problémákat orvosolták a második verzióban, akkor minek alapján tudja az OKNT erre nyugodtan áldását adni? Erre volna nekünk az a bizottságunk, amelyik nem tárgyalta. Merthogy nem szoktuk az ilyen dokumentumokat a teljes nagy plénum előtt tárgyalni, hanem vissza kell adnunk annak a bizottságnak, amelyet mi felhatalmaztunk arra, hogy az OKNT valamit jóváhagyásra vagy nem jóváhagyásra ajánljon. Gyuri?

HORN GYÖRGY: Ha szabad, személyes megtámadtatás miatt.

A következőről van szó. Sem legutóbb, amikor a Lauder által benyújtott, már nem emlékszem, milyen nevű (*Közbeszólások: Judaisztika.*) tárgynál, sem korábban ezt az eljárást abban az értelemben nem vitatta az érettségi bizottság, hogy az akkreditációs bizottság és a szakértő véleményét kétségbe vonta volna. Az volt a helyzet, hogy április végén, május elején az volt a kérdés, hogy az érettségi bizottságban...

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nem is volt ilyen eljárás!

HORN GYÖRGY: De az akkreditációs bizottság ezt megnézte.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: A judaisztikát? Nem. Az az OKÉV-nál egyáltalán nem volt.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Biztos, hogy volt.

HORN GYÖRGY: Az érettségi bizottságnál is volt.

FARKAS ISTVÁN: Én azt végigtanulmányoztam, és teljesen egyetértettem vele.

HORN GYÖRGY: Az volt az álláspontom – lehet, hogy hiba -, hogy úgy se tudnék egy ilyen konkrét napirendre összehívni egy érettségi bizottságot, másrészt akkor tört ki az igazi érettséggel kapcsolatos igazi kérdések köre, és erre külön nem hívtam össze az érettségi bizottságot. Azt beszéltem meg Zsuzsával, hogy ott van egy egyetértő, támogató szakértői vélemény. Vitatható ugyan, de ide van írva: engedélyezés. Hozzá van rendelve egy OKÉV-eljárás, van hozzá az érettségi akkreditációs bizottságnak egy támogató döntése. Úgy gondoltam, mindezek után – ráadásul az OKNT újra megvitathatja – minek kellene nekem egy külön bizottsági ülést összehívni. Ráadásul, bár én azt gondolom, valamelyest ismerem a Bibliát, de magam nem lévén vallásos, magát a kérdést nem tettem volna semmilyen módon vita tárgyává.

Még egy, amit hozzá szeretnék tenni: ha az OKNT-nek kétségei vannak, természetesen érdemes ezt visszarendelni, de jelezném, hogy ezidáig egyetlen tárgynál sem tettünk érdemi tartalmi kérdéseket vita tárgyává. Ennek van olyan üzenete, ami egy egyébként nem túl jó hírben lévő, de kétségtelenül nagy létszámú magyar keresztény egyház diszkriminációjára utalhat – függetlenül attól, hogy ez itt hogyan történt.

KERTÉSZ JÁNOS: Nem lehet egy olyan határozatot hozni, hogy az engedélyezést javasoljuk, feltéve, hogy a szakértők által emelt szakmai kifogásokat kiküszöbölték?

HORN GYÖRGY: Bármilyen határozatot hozhatunk.

DR. VEKERDY TAMÁS: Én csak a Pista észrevételéhez szeretnék hozzászólni.

Mint Pista is utalt rá, Fülöp evangéliuma van – apokrif, kétségtelen. Ez az egyház beveszi. A katolikus nem. Na és? A protestáns egyház beveszi a maga bibliájába – Károli stb. – az apokrif könyveket, Tóbiást és egyebeket. A katolikus nem. Teljesen értelmetlen ezen vitatkozni.

A másik, amit mondtál, nem az előforduló hiba, hanem a szakértő megjegyzése. A szakértő mondja, hogy a tizenkét – Mátyással és Pállal együtt tizennégy – apostol közül csak Máté és János írtak evangéliumot. Ugyanis Lukács, mint tudjuk, görög orvos volt, Márk stb., tehát a szakértő korrekt megállapítása, ami ahhoz tartozik, hogy Fülöp írt-e evangéliumot. Ez a hiba nincs benne a szövegben.

Az egész szöveg teljesen végig – de nyilván átlapoztatók – szakértő részéről mindenben az igen vagy nem, és van néhány „részben”. Van egy olyan dokumentumunk, amely a szakértő szerint teljesen megfelel a követelményeknek. Nem tudom belátni, miért kellene ezen vitatkoznunk.

Az más kérdés, hogy szeretjük-e a Hit Gyülekezetét vagy nem, hogy mit gondolunk róla.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Amikor az akkreditációs bizottság ezt tárgyalta – bár hozzáteszem, Hoffmann Rózsa arra az álláspontra helyezkedett, és ez után a bizottság is, hogy a bizottság nem kompetens egy központi vizsgakövetelmény ügyében bármilyen döntést hozni, csak az akkreditációban, ami egy másik eljárás –, éppen ezért csak az szerepelt az én referenci véleményemben, hogy a szakvéleményben ez pontosan úgy szerepel, hogy az emelt szintű írásbeli minta-feladatlappal kapcsolatosan vannak problémák. Nem az általános követelményekkel, nem a részletes követelményekkel – ezek ott nyilván nem szerepelnek –, hanem egy minta-feladatlappal. Ez olyan, mintha a matematika érettségi tárgyat azért nem akkreditálnánk, mert született, az anyag mellé csatoltak egy olyan minta-feladatlapot, amin van két rossz példa.

DR. VEKERDY TAMÁS: Egy. De még az se biztos.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Én ebben nem tudok állást foglalni. Eljárás szempontjából a szakvéleménynek ez a része nem mérlegelhető, mert nem az általános, illetve a részletes követelményekre vonatkozik. Azoknak egyetlen elemét sem vitatja. Gondolkoztunk rajta, beszéltünk róla.

FARKAS ISTVÁN: Azt hiszem, a tíz parancsolat és nyolc boldogság nem védhető ki például. Másfél ezer év van Mózes és Jézus között. Hogyha Vágó megkérdezi, ki a négy evangélista, akkor ő is Mátét, Márkot, Lukácsot és Jánost kéri számon.

Ami nekem a legnagyobb gondom – és nem vallásközi háború ez -, hogy nincs olyan, hogy „A” bibliaismeret. Ilyen nincs. Egy középkori mondást idézek nektek: „Hic liber est in quo quaerit, invenit que dogmata quisque sua”. Ez a Bibliára vonatkozik, hogy ez az a könyv, amelyben keresi és meg is találja mindenki azt, amit akar. Hogy a kánont hogy vesszük föl – ahogy hallottuk az előbb –, persze, hogy az egy közösség szuverén joga. De akkor – ahogy a judaisztika is becsülettel jelezte, hogy a zsidó vallás hittanja, a katolikus hittan jelzi, hogy a katolikus egyház hittanja, a református, az evangélikus jelzi – megtévesztő egy vizsgarendszerben, hogy „A” bibliaismeret. Nincs ilyen. Akár a kánonok, ahogy te is mondtad, különbözőek egyházak szerint. Ennek a grémiumnak az a feladata, hogy ne menjen ki a köztudatba megtévesztő anyag. Ezért felelünk. Ez tárgyilagos. Összehívathatunk bibliafőtudósokat országosan, nemzetközi szinten is, de megtévesztő nem kerülhet ki, mert a „Bibliaismeret” cím már eleve nem jó. Ezt erősíti a Tamás szava is.

DR. DOBOS KRISZTINA: A Hit Gyülekezet bibliaismerete.

FARKAS ISTVÁN: A bibliaismeret kötődik egyházakhoz, és nincs egyházak fölötti bibliaismeret. Ilyen nincs. Ez a középkori mondat is megerősítette ezt. Köszönöm.

ELNÖK: Mi a javaslat? Én olyan laikus vagyok, hogy csoda! Először is szeretném mondani, Pista, hogy nem „A bibliaismeret” a cím, hanem Bibliaismeret. Nem egy meghatározott, névelővel jelzett, egyetlen Bibliára utal, vagy keli azt a látszatot, mintha ez volna a Biblia, hanem azt mondja, Bibliaismeret. Ebbe fogalmilag belefér, hogy ötféle Biblia ismerete is beletartozik.

DR. VEKERDY TAMÁS: Vagy ötféle módon értelmezetté.

ELNÖK: Tehát nem arról van szó, hogy ez A Biblia, mint határozott névelővel kikiáltott...

FARKAS ISTVÁN: Nem a névelővel van gondom. Nincs olyan, hogy „Anyagismeret”. Vannak különböző felfogású anyagszemléletek. *(Dr. Szenes György: Van.)* De a Bibliánál nincs ilyen.

Elfogadom, amit Tamás mondott, hogy más-más kánonok vannak, más jogos értelmezések vannak. Univerzalizmust nem vindikálhat senki magának.

DR. VEKERDY TAMÁS: De joga van azt mondani a protestánsnak, a katolikusnak, a Hit Gyülekezetének és a többinek, hogy neki ez a bibliaismerete.

DR. DOBOS KRISZTINA: Akkor írja oda: a Hit Gyülekezete bibliaismerete.

DR. VEKERDY TAMÁS: De nem akarja, mert őszerinte ez a helyes. A Katolikus Egyház sem írja oda a sajátjához.

FARKAS ISTVÁN: Katolikus hittan – odaírja.

DR. VEKERDY TAMÁS: De nem írja oda, hogy katolikus bibliaismeret.

FARKAS ISTVÁN: Nincs ilyen érettségi tantárgy.

DR. VEKERDY TAMÁS: Exegézis – ott sincs odairva, hogy református exegézis, katolikus exegézis, hanem csak exegézis, és a kettő között óriási differencia van.

ELNÖK: Mi legyen az álláspontunk?

HORN GYÖRGY: Bizonytalan vagyok.

KERTÉSZ JÁNOS: Én elfogadhatónak tartom a bibliaismeretet, mert ha lenne bibliaismeret tárgy egy másik iskolában, látnánk, hogy itt a Biblia ismeretéről van szó; nincs is itt szó hitről, csak a Biblia ismeretéről. Tehát ezt bevezethetné, és esetleg nem 100 százalékban ugyanaz lenne a tanterv. Azt hiszem, ilyen részleges átfedés megengedhető. Azt javaslom, hogy ezt fogadjuk el, támogassuk.

NAGY JÓZSEF: A NAT-ban is van bibliaismeret, mindenféle vallástól, ideológiától függetlenül, tehát magáról arról a könyvről és annak tartalmáról.

HORN GYÖRGY: Ez is erről szól. Csak éppen azon van a vita, hogy mi van a Bibliában.

DR. DOBOS KRISZTINA: Kik a szakértők? Kötődnek-e a Hit Gyülekezetéhez?

HORN GYÖRGY: A nevüket tudjuk, de hogy kik ők, azt már nem.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Tudomásunk szerint nem kötődnek.

DR. DOBOS KRISZTINA: És az egyházakhoz sem kötődnek?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Tudomásom szerint nem. Az egyik szakértő, ha úgy tetszik, vizsgarendszer-szakértő, a másik pedig a szakértői névjegyzéken mint egyházi ügyekhez értő szakértő jelenik meg. Nem kötődnek senkihez, nem tudunk róla, hogy kötődnének. Az akkreditációs anyagban még két szakértői vélemény van, ami nyilván nem került el mindenkihez.

Én csak tájékoztatást szeretnék adni, hogy amennyiben a miniszter úr ezt kiadja központi követelményként, ennek a következménye annyi lehet, hogy bármelyik iskolában lehet a központi követelmények alapján vizsgát szervezni. Középszinten csak szóbeli vizsgarész van, és az iskola maga állítja össze, nyilván a követelmények alapján. Tulajdonképpen ugyanolyan státuszba kerül, mint bármelyik más vizsga; bárki szervezhet például katolikus hittanvizsgát Magyarországon, függetlenül attól, hogy kötődik-e az egyházhoz, vagy nem. (*Horn György: Ez azt jelenti, hogy egy piarista gimnáziumban jelentkezhet valaki erre?*) Igen, mert a piarista gimnázium dolgozza ki a vizsgaleírás alapján az ő szóbeli vizsgatételeit. Emelt szinten azonban központilag kell kidolgoztatnia az OKEV-nek, ha van emelt szintre jelentkező. Tehát ott ezeknek a dolgoknak a kontrolljára, amit szóvá tettél, van lehetőség. Nyilván érdekünk is, hogy legyen.

ELNÖK: Akkor mi legyen? Hányan vagyunk most? (*Kosinszky Zsuzsa: 15-en vagyunk, elegen. – Nagy József: Szavazzunk! – Dr. Szenes György: Javaslatot lehet még tenni?*) Igen, persze.

DR. SZENES GYÖRGY: Ha tényleg így van, ahogy Pongrácz Laci mondta, hogy a miniszter úr kiadja ezt bárki számára érettségi tantárgyként, akkor már messze nem a Hit Gyülekezetéről és az ő bibliaértelmezéséről szól.

HORN GYÖRGY: Katolikus hittanból is lehet nálad érettségizni.

DR. SZENES GYÖRGY: Igen, de nem a Bibliából általában. Katolikus hittanból igen. Tehát ha lehetne javasolni, hogy ez valamilyen módon jelenítse meg, hogy a Hit Gyülekezetének a bibliaértelmezéséről van szó, akkor senkit nem sértene. *(Dr. Vekerdy Tamás: De hát itt van benne, nem?)* A címében nincsen benne, és ez az anyag senkinek a kezébe nem kerül. Ennek az lesz a címe, hogy bibliaismeret. Ha lehet ilyen javaslatot tenni, én ezt javasolnám, és akkor ez minden további nélkül korrekt módon átmehet.

HORN GYÖRGY: Nem mehet át.

DR. SZENES GYÖRGY: Miért nem mehet át?

HORN GYÖRGY: Azért, mert a biológiához sem teszed hozzá, hogy darwini biológia, ha egyszer úgy akkreditálták, hogy biológia. Ez így van akkreditálva. Vagy megszavazod, vagy nem szavazod meg.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Az is legyen világos, hogy érettségizni ebből a vizsgatárgyból csak ott lehet, ahol ezt e szerint a követelményrendszer szerint tanítják. Máshol úgysem lehet érettségizni belőle.

FARKAS ISTVÁN: Ha mondjuk Mosonmagyaróváron indítok egy olyan tantárgyat, hogy bibliaismeret, majd engem onnan elhelyeznek, és az utódom ennek alapján kéri számon, amit ezen címszó alatt tanítottam, akkor jogilag minden fejre áll. Mi csak rendszerben gondolkodhatunk. Ha eddig minden egyház megnevezte, hogy katolikus hittan, református hittan, judaisztika, akkor nem lehet egy univerzális bibliaismeret, mert konfúz lesz az egész. Mi csak rendszerben gondolkodhatunk. Ha bármely egyház indít olyan tantárgyat, hogy bibliaismeret, akkor az isten sem óv meg minket attól, hogy ennek alapján keresztbe-kasul így érettségiztessen valaki. Akkor nincs köszönő viszonyban a katolikus bibliaismeret ezzel a bibliaismerettel, és mi okozzuk ezt a konfúzságot most.

HORN GYÖRGY: Egyetértek, ezért vagyok bizonytalan én is. Én csak annyit mondtam, hogy mi nem tehetjük ide, hogy a Hit Gyülekezetének bibliaismerete, ha egyszer akkreditáltattak egy bibliaismereti tárgyat.

DR. SZENES GYÖRGY: De csak úgy akkreditáljuk, ha odateszi.

ELNÖK: Mi nem akkreditálunk, mi engedélyezünk. Mi javaslatot teszünk a miniszternek, tehát nem akkreditálunk.

HORN GYÖRGY: De a miniszter kiadja ezt akkreditált érettségi tárgyként.

DR. POLINSZKY MÁRTA: A tárgy már akkreditálva van? *(Közbeszólás: A tárgy már akkreditálva van.)*

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Dehogyan van. *(Közbekérdezés: Az OKÉV-nél sincs?)* Nincs. Egyedi vizsgatárgyként nem adták be. Egyből központinak és csak központinak.

ELNÖK: Tehát nem akkreditált, hanem a miniszter által kiadott.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ez olyan, mintha a matematikát most fedeznék fel, hogy van ilyen tárgy. *(Közbeszólások, zaj.)*

DR. DOBOS KRISZTINA: Az a javaslatom, hogy ne vitatkozzunk tovább róla, hanem azt kérje az elnök úr, hogy adják ugyanezt, mint a Hit Gyülekezetének a hittana - vagy nem tudom a pontos megfogalmazását -, és a következő héten lehet róla szavazni. Úgysem tudunk többet róla, mert sajnos nem ismerjük. Legalábbis én biztos, hogy nem fogom megszavazni, mert ezzel egy rossz rendszerbe lépnénk bele. Ha a Hit Gyülekezetének a hittana, az az ő dolguk, azzal én nem foglalkozom.

NAGY JÓZSEF: A katolikus is odaírja?

FARKAS ISTVÁN: Igen, eddig mind odaírta.

DR. DOBOS KRISZTINA: A református is, mindenki.

FARKAS ISTVÁN: Eddig mind odaírta: katolikus hittan, református hittan...

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat, nem erről beszélünk, gyerekek! Legalább legyünk normálisak! Katolikus hittan - ilyen van. Katolikus exegézis - ilyen nincs. Katolikus judaisztika - ilyen nincs. Mégis mást tanítanak a protestáns teológián ugyanezen a néven, és mást a katolikuson. Nincs odaírva, hogy „református”, „katolikus”. Ez egy általánosan elfogadott szó.

Egyébként a nyolc boldogságról akarok még szólni csak annyit, hogy egy amerikai szekta – nem tudom, melyik, lehet, hogy pont a Hit Gyülekezetének amerikai válfaja – prospektusán olvastam döbbenet, hogy nem aktuális a mai embernek a tíz parancsolat, mert Jézus ezt jobban megfogalmazta a hegyi beszédben. Ők ezt gondolják. Gondolom, itt is erről van szó, azért utal a hegyi beszédre. Ha belebocsátkozunk egy ilyen teológiai vitába, hogy mondhatja-e, ennek nincs itt értelme. Nekem megvan erről a véleményem, ez egy különvélemény, de hogy itt most teológiai vitát folytassunk, annak nincs értelme.

FARKAS ISTVÁN: Elnézést kérek, van még egy megjegyzésem. A kontextus a fontos. Kilenc évig tanultam piarista teológiát. Ott az volt, hogy „Exegézis” – csak rajta volt az indexemen, hogy Piarista Teológiai Főiskola. Ha most a minisztérium ad ki bibliaismeretet, akkor nem világos, hogy katolikus dogmatika, katolikus exegézis vagy a Hit Gyülekezete. A kontextust minden gondolkodó ember figyelembe veszi. Egy indexen belül a Kálvin János Főiskolán, vagy a Luther Főiskolán, vagy a Pázmány Egyetemen a kontextuson belül nem kell, hogy katolikus dogmatika: a Pázmány fémjelzi, hogy az. De ha leírom, hogy dogmatika, akkor máris lehet katolikus, református akármi. A kontextus a fehér ember számára tisztázza, hogy milyen. Ha minisztériumi honlapon van, akkor mi nem értelmiségi módon gondolkodunk – nem tudom másként mondani -, mert nincs kontextus, és egy szón érthetünk harminchatezer másikat. Ahány ember van, ahány gyülekezet van. A kontextus fontos.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Kérdezni szeretnék. Mi jelenik meg? Hol?

HORN GYÖRGY: Az Oktatási Közlönyben megjelenik Magyar Bálint aláírásával, hogy a Bibliaismeretet tárgyként közép- és emelt szinten az alábbi általános követelmények – a részletes nincs benne... *(Pongrácz László tiltakozik.)* Ez fog megjelenni.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Az általános követelmények a 100-as kormányrendelet mellékletében jelennek meg, a részletesek pedig az OM-rendelet mellékletében.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Az általános követelmények és a részletes követelmények sem tesznek utalást a Hit Gyülekezetére?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Én ezt nem tudom fejből... Az anyagban benne van, megkeresem. Természetesen nem.

Kétségtelen, nemcsak az iskolákról van szó, hanem ez valóban azt jelenti, hogy bárki állampolgár akármikor, akárhány éves, odajöhet az OKÉV-hez, és mondhatja, hogy ő szeptemberben középszintű vizsgát akar tenni ebből a tárgyból. Ebben az esetben ennek az anyagnak alapján kell az OKÉV-nek kidolgoznia a középszintű vizsgát.

HORN GYÖRGY: Megtévésztő.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ebben én nem foglalnék állást.

DR. VEKERDY TAMÁS: Kompromisszumot javasolnék. Nem lehet azt mondani, hogy legyen odaírva bármilyen formában, hogy „Bibliaismeret (Hit Gyülekezete)”?

DR. SZENES GYÖRGY: Ezt javasoltam.

FARKAS ISTVÁN: Ezt teljesen elfogadom.

DR. DOBOS KRISZTINA: Vonják vissza, küldjék be így! Ezt mi nem módosíthatjuk.

ELNÖK: Akkor a következőt próbálom diktálni – figyeljenek, hogy jó-e a szöveg!

A vita alapján a következő konszenzusos javaslatot látom kialakulni:

Adjuk vissza azzal, hogy valamilyen jelzéssel – alcímmel, utalással – történjék már a címben vagy a címlapon világos azonosítási lehetőség arra vonatkozóan, hogy ez a Hit Gyülekezetének bibliaismerete.

DR. DOBOS KRISZTINA: A tárgy nevében.

ELNÖK: A tantárgy, a vizsgatárgy nevében jusson ez kifejezésre. Ez az általános érvényűséget korlátozza arra, ami ténylegesen. Ezzel most egyetértetek? Aki egyetért, tegye föl a kezét! *(Szavazás. – 13.)* Ki az, aki nem ért egyet? *(Nincs ilyen jelzés.)* Ki tartózkodott? *(2)* Szerintem ez – hogy ne húzzuk nagyon az időt – az egy hét múlva esedékes OKNT-ülésig lebonyolítható. Vagy nem?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Az OKÉV szerepe véget ért az eljárásban. Nem tudom.

ELNÖK: Akkor kié a labda?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Itt van az anyag. Az OKNT tudja a határozatáról értesíteni a beadót.

HORN GYÖRGY: Az OKÉV-et.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nem az OKÉV-et: a beadót.

DR. DOBOS KRISZTINA: Mi senkivel nem vagyunk ilyen viszonyban.

ELNÖK: Az OKÉV terjesztette elénk. Mi azt mondjuk, hogy az OKÉV szíveskedjék ezt a változást az OKNT határozatának megfelelően abszolválni.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Az OKÉV nem tudja a változást abszolválni. Szívesen levelezünk a Hit Gyülekezetével, amennyiben az OKNT határozatba foglalja.

DR. VÁGÓ IREN: Ha abszolválni nem tudják, közvetítő szerepet vállaljanak.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Szóba se kerül, hogy ne vállalnánk az adminisztrációt! Arról van szó, hogy nekünk ehhez OKNT-határozatra van szükségünk, amit meg tudunk küldeni. Pusztán az, hogy itt szavazás történt, és egy mondat elhangzott, ez kevés.

ELNÖK: Mi elég nektek?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Aki az OKNT-t jegyzi, annak az aláírásával egy határozat, amiben le van írva, hogy mit kér a Hit Gyülekezetétől ahhoz...

ELNÖK: Ezt diktáltam most le – és aláírom mint elnök.

DR. DOBOS KRISZTINA: Újra beadják, és megjelölik.

ELNÖK: Ez volt a szövegben.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Újra beadni se kell formailag.

HORN GYÖRGY: Szerintem információ nélkül döntöttünk. Ha elolvassátok a referenci véleményt - az első három szavát kihagyom: „A beadott anyag mindkét szakértő szerint magas színvonalú” – sehová nem írtuk eddig oda, hogy a Laky Teriék csapata által beadott földrajz magas szintű. Egyáltalán nem tudhatjuk, hogy maguk a szerzők ennek szánták vagy nem ennek.

KERTÉSZ JÁNOS: Majd most eldől.

HORN GYÖRGY: Igen, csak ezzel korlátoztuk őket. Anélkül, hogy láttuk volna, kimondtuk, hogy ha ők bibliaismeretet akartak adni mindenkinek, nem tehetik. Azt mondtuk, anélkül, hogy láttuk volna.

ELNÖK: Nem azt mondtuk.

KERTÉSZ JÁNOS: Ez az üzenete ennek a döntésnek, hogy csak az tanulja, aki a Hit Gyülekezetére kíváncsi.

DR. SZENES GYÖRGY: Ez többek egybehangzó véleménye volt.

HORN GYÖRGY: Meglátjuk.

NAGY JÓZSEF: A tanulónak is joga van tudni.

ELNÖK: De nem az anyaggal volt kifogása annak, akinek kifogása volt, hanem a címet tartotta pontatlannak.

KERTÉSZ JÁNOS: De az anyag ismerete nélkül. Hogy lehet egy címet pontatlannak tartani az anyag ismerete nélkül.

FARKAS ISTVÁN: Nem igaz, mert Fülöp például nincs benne az összes többi egyház szerint. Én mellékesen szeretnék egy óriási vihart elkerülni a szavammal: az összes egyház tiltakozó véleménye két órán belül itt lesz – nem én fogom hergelni őket -, hogyha megjelenik egyetemes bibliaismeretként ez az anyag. Ezt a vihart nekem kötelességem kivédeni mint tisztességes oktatáspolitikusnak. Ilyen vihart nem szabad gerjeszteni.

DR. DOBOS KRISZTINA: Ha a protestáns egyház beadott volna egy bibliaismeretet, az épp olyan probléma lett volna. Lehet beszélni – én nem szeretem a Hit Gyülekezetét, de ez magánügy -, de a protestáns egyház sem adhat be.

ELNÖK: Nem a beadóé a felelősség. A felelősség a miénk. Hogyha egyszer fölmerült az OKNT-ülésen ezzel kapcsolatban egy óvatosságra intő észrevétel, és mi ennek tudatában erre fittyet hányunk, könnyen zúdítok magunkra olyan vihart, ami fölösleges. Olyan megoldásra tettünk javaslatot, ami nem csorbítja, ami a dolog tartalmára vonatkozik, nem csorbítja azt a jogát a Hit Gyülekezetének, hogy bibliaismeret címén ilyen anyagot kiadjon – összesen az volt a javaslatunk, hogy jelölje meg a tantárgy címében, hogy ez az általa benyújtott, az általa értelmezett bibliafelfogás.

Gyuri, miért csóválod a fejed?

HORN GYÖRGY: Már mindegy.

NAGY JÓZSEF: Menjünk a következő napirendre!

DR. SZENES GYÖRGY: Akkor menjünk még dobni a parkolóóraiba?

DR. VEKERDY TAMÁS: Nekünk elfogadási vagy elutasítási jogunk nincs. Mi csak javaslatot tehetünk a miniszternek, miután az OKÉV elfogadásra javasolta. Mi mondhatjuk a miniszternek, hogy ezzel a változtatással javasoljuk elfogadásra, tehát nem mi fogadjuk el.

ELNÖK: Így van.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Ha az OKÉV fogadja el, akkor mi köze van ehhez?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nem az OKÉV fogadja el.

ELNÖK: A miniszter adja ki.

DR. VEKERDY TAMÁS: Az OKÉV a kiadását javasolja.

DR. SZENES GYÖRGY: Az az eljárási rend, amiről itt beszéltünk, nem is teljesen jó, hogy Feri aláírásával megy az OKÉV-hez. Feri aláírásával a miniszterhez mehet legfeljebb, és a miniszter léphet tovább.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Arról nem is beszélve, hogy ezt a kérdést, ami itt felmerült, az OKÉV meg sem vizsgálhatja. Az OKÉV azt vizsgálhatja, hogy van-e ilyen című tantárgy. Ha van, akkor nem javasolja, ha nincs, akkor a szakértői vélemények alapján dönt; ha a szakértő javasolja, akkor javasolja. Ezért van az OKNT beiktatva, aki más szempontokat is mérlegelhet, mint a hatóság, aki csak a formaiakat.

ELNÖK: Tehát nekem a miniszternek kell írni ezt a levelet, hogy ezzel a megszorítással ajánljuk a miniszternek, és akkor a miniszter jár el az ügyben.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Azt is írhatjátok, hogy nem ajánljátok.

HORN GYÖRGY: Elnök Úr! Teljesen kiürültünk, ezért azt kérdezem, hogy nem lehetne-e a következő napirendi pontot a jövő hétre áttenni.

ELNÖK: Akkorra tegyük át?

HORN GYÖRGY: Aáry-Tamás Lajos nem érdemli meg, hogy ezt így tárgyaljuk.

DR. VÁGÓ IREN: Ráadásul két óránál rövidebb idő alatt sosem végeztünk.

ELNÖK: Jó, akkor ha megérkezik Aáry-Tamás Lajos, megkérdezzük tőle. Annyival tartozunk neki, hogy megmondjuk, hogy kifutottunk az időből, és ezt a jövő hétre tesszük át. *(Bólogatások.)*

(Kis szünet. – Megérkezik dr. Aáry-Tamás Lajos és dr. Öri Magdolna.)

ELNÖK *(dr. Aáry-Tamás Lajoshoz)*: A következőt szeretnénk neked javasolni. Egy hét múlva tartunk egy rendkívüli OKNT-ülést...

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Akkor térjünk vissza rá?

ELNÖK: Térjünk akkor vissza rá, ez a döntés született - részben mert elmentek, részben mert nem szeretnénk csonka bizottságban tárgyalni. Tehát egy hét múlva lesz a rendkívüli ülés.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: A Felsőoktatási Tudományos Tanács hívott meg akkorra, ugyanebben a kérdésben. Azért tették az első napirendi pontra, mert el kell utaznom. Ez volt a megállapodás.

ELNÖK: Igen, ez állandó dilemmája ennek a bizottságnak.

NAGY JÓZSEF: Helyettesíteni nem tudnak?

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: De, mindenkit lehet helyettesíteni, csak ez egy eléggé egy személyre épített intézmény. Most nem a kolleganóm ellen akarok beszélni, és azért vagyunk itt ketten egyébként, de megtehetjük.

ELNÖK: Ma olyan helyzetbe kerültünk, hogy mind a két napirend elég szenvedélyes vitát váltott ki; annál egyszerűbbnek látszottak, mint amit a vita kihozott.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Akkor nézzük meg, hogy mi lesz a jövő héten. Ha nem, akkor visszatérünk rá szeptemberben. Nekem mindegy, csak a kínos a történetben az, hogy a törvény nektek adja a jogot.

ELNÖK: Persze.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Arról volt szó, hogy egész napos ülés lesz a mai. *(Közbeszólásra:)* Nem. Arról volt szó áprilisban, hogy májusban nem lesz ülés, és ezért a júniusi egész napos lesz.

ELNÖK: Hiába mondd, mindenki tudja – le is írtuk –, hogy még soha az életben nem sikerült kettő óra után az OKNT-nek teljes létszámban együtt lenni.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Most hányan vagyunk?

ELNÖK: Számolja össze, Zsuzsa, hogy hányan vagyunk! *(Kis szünet.)* Aáry úr azt javasolta, hogy ő most megtartja a tájékoztatót ezzel kapcsolatban, és a következő alkalommal már nélküle tudunk szavazni.

DR. DOBOS KRISZTINA: Tudunk szavazni.

ELNÖK: Tudunk, de tizenhárom fő kell ahhoz, hogy testületi döntés legyen.

FARKAS ISTVÁN: De csak véleményezés kell, nem szavazás.

ELNÖK: Nem. Ez egy minőségileg más. Van, ami egyetértési jog, van, ami csak szimpla véleményezés. Ez a törvény megfogalmazása szerint hogy szól? Köteles kikérni az OKNT véleményét. Ez tehát nem egyetértési jog ugyan, de véleményt kell adni, és ha nincs testületi vélemény, nem érvényes. De meg tudjuk csinálni, mert téged meghallgatunk, el is mondjuk – én legalábbis szeretném elmondani – a véleményt róla, és utána beterjesztjük a következő ülésre, és öt perc alatt lemegy. Jó javaslat volt.

Tisztelettel köszöntelek tehát, és tiéd a szó.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Köszönöm szépen, hölgyeim és uraim. Helyettesemmel, Őri Magdolnával ketten terveztük a tájékoztatót, de mivel a napirend borul, és késő is van, fáradtak a hölgyek-urak, ezért gyorsan azt beszéltük meg, hogy egyedül én tartok tájékoztatót, inkább egy rövid kiegészítést tennék az írásos anyaghoz, illetve, tekintettel arra, hogy ez az ötödik beszámoló, három mondatban egy ötéves kitekintést adok. Most már kijött a nyomdai változat is, sőt, kollégámmal hoztunk egy CD-t, amin öt év válogatása van – „Best of Aáry”-nak nevezték el a kollégáim. *(Derűtség.)* Nem énekelek rajta, ami, azt gondolom, mindenkinek üdvös.

Hadd kezdjem egy adattal: 2004-ben 1024 oktatási szereplő döntött úgy, hogy megkeres bennünket. Az ügyek száma úgy alakult az elmúlt öt esztendőben, hogy megduplázódott a hozzánk érkező panaszok száma. Ennél többet az ügy nem ér meg – talán egyre többen ismernek bennünket, de én nem szeretek ilyen termelési grafikonokat fölvezetni. Azt gondolom, attól, hogy a hivatal van, működik, ismernek bennünket, a sajtószereléseink száma elég magas – szinte természetes, hogy maga után hozza, hogy egyre többen keresnek professzionális segítséget, ha úgy ítélik meg, hogy a jogaik sérültek.

Lényeges változás az öt esztendőben az is, hogy míg 2000-ben az ügyeink 5 százaléka érkezett elektronikus formában, a tavalyi évben ez az arány 63 százalék. Jól látni, hogy át kell alakulnunk abból a szempontból is, hogy az elektronikus ügyintézés, az elektronikus ügyek fogadását, továbbítását nekünk is kezelni kell. Azt gondolom, hogy hivatalunk honlapja és technikai felszereltsége erre tökéletesen alkalmassá tesz bennünket.

Az elmúlt év legfontosabb tételének talán azt tartom, hogy soha ilyen nagy számban nem kerestek meg bennünket tájékoztatót kérve. Nem arról van szó, hogy történt valami, aminek az orvoslásában kérnek tőlünk segítséget, hanem a jogaik megismeréséhez, a jogszabályok megismeréséhez, hogy hogyan ítélték meg az ő helyzetük, abban kértek segítséget. Azt látni, hogy egyre többen gondolják azt is, hogy egy-egy ügynek, ami az iskolában történik, lehet jogi megítélése is, hogy jogilag is értelmezhető, és ebben várnak tőlünk segítséget. Az e-mailen érkezett panaszoknál látjuk ezt a növekedést, ugyanis nagyon gyorsan lehet tőlünk kérdezni: két-három sorban, gyorsan várják a választ is, mert ha ilyen olcsó és ilyen

gyors, mi gond lehet a másik oldalon. Éppen azért, hogy ne kelljen sem bürokratikusá tenni ezt a folyamatot, amikor kérdeznek tőlünk, se lassúvá, egy civil szervezettel – a Diákközéletért Alapítvánnyal – megállapodást kötöttem: bruttó havi százezer forintot fizetek nekik. Fialat jogászok az ilyen jellegű kérdésekre azonnal, de legkésőbb három munkanapon belül válaszolnak. Nagyon sok gyakori kérdésükre közösen elkészítettük a válaszokat, ezekre nagyon gyorsan el tudják juttatni az érintettekhez, de ha ennél bonyolultabb kérdés van, akkor is három munkanapon belül válaszolnak. Így a hatóság, a hivatal jól jár, mert nem kell feltétlenül a nagyon egyszerű ügyekre olyan sok időt pazarolni, a civil szervezet pedig kifejezetten jól jár, hiszen az a munka, amit ő vállalt, kiteljesedik, és egy hivatal vezetője ajánlja az állampolgárok figyelmébe ezt a civil szervezetet.

Azt látjuk, hogy az a munka, amit öt éve elkezdünk, lassan elkezd beérni. Az a konfliktuskezelő technika, amit alkalmazunk – ülünk le egy asztalhoz, ütköztessük a véleményeket, keressünk megoldást, és a megoldás mindig csak a jog szabályain belüli megoldás lehet, bármennyire mást akarnak a felek -, azt gondolom, kezd működőképpé válni, az általunk megfogalmazott kezdeményezéseket, ajánlásokat elfogadják az érintettek. Két olyan kezdeményezés volt, amit nem fogadtak el, ezért a fenntartóhoz kellett ajánlással fordulni, de a fenntartó már elfogadta az ajánlást. Gyakorlatilag nem volt olyan jelzésünk, amelyet az érintettek ne fogadtak volna el.

Az intézményvezetőkkel történő párbeszédnél azt látjuk, elfogadható számokra az a hozzáállás, hogy nem baj, ha hibáznak, ha egy értelmes vita után korrigálni lehet ezt, akkor igazából az érintettek bizalmát fogják megnyerni. Ugyanis nincs olyan vezető, aki ne hibázhatna, bármennyire úgy gondolja is magáról, vagy bármennyire úgy tesz. Ha egy ilyen vita vagy ilyen megállapodás után elismeri, hogy hibázott, közösen tudjuk korrigálni a hibát, ez nagyon sokak bizalmát meg tudja nyerni.

Azt is látjuk, hogy az intézmények, ha egyéb intézményekkel együttműködnek az állampolgárok érdekében, segítséget tudnak nyújtani, hogy ha baj van, kihez tudnak fordulni, akkor az állampolgárok úgy érezhetik, hogy az intézmények valóban értük vannak, és nem fordítva. Ha van küldetésünk – hogy ilyen magasztos, de nagyon pontos kifejezéssel éljek -, azt gondolom, ez lehet az: úgy rávenni az állami szolgáltatást nyújtókat, állami intézményeket az együttműködésre, a hibák korrigálására, hogy ezáltal hosszabb távon vagy középtávon az állampolgárok bizalmát lehet fölkelteni vagy létrehozni az állami intézmények, az állami szolgáltatások iránt. Az én megítélésem szerint nincs rosszabb egy demokráciában, mint amikor az állampolgárok elfordulnak a szolgáltatóktól, nem hisznek bennük. Azt gondolom, hogy egy ilyen intézmény, amit a munkatársaimmal működtetünk – természetesen hosszabb távon – képes arra, hogy ebben segítséget nyújtson, nemcsak az állampolgárnak, hanem az állami intézményeknek is.

Az ügyeinkről egy rövid felsorolást adnék, ha megengedik.

A beszámoló szerkezete nem változott. Ugyanúgy közoktatásra és felsőoktatásra osztottuk. A közoktatás területéről érkezett ügyeink kétharmada, a felsőoktatásból egyharmada. 2004 abból a szempontból különleges esztendő, hogy az Országgyűlés döntése alapján szeptember 1-jétől újra fogadhatjuk az egyetemi hallgatóktól, egyetemi oktatóktól érkező panaszokat. Ezek száma szép magas volt, elérte az egyébként megnövekedett panaszmenyiség egyharmadát.

A közoktatás területét – ha egy ilyen fajta felsorolást megengednek nekem – két nagy blokkra osztottuk.

Az egyik az úgynevezett személyi szabadságjogok kérdésköre, aminek iskolai légkörben, iskolai környezetben is érvényesülnie kell. Még mindig találkozunk testi fenytéssel kapcsolatos ügyekkel. Mindig elmondom, hogy én ezt a legsúlyosabb jogsértésnek tartom, ami iskolában előfordulhat. Ugyanakkor attól, hogy ezeknek magas a száma, nem gondolom azt, hogy megnövekedett a testi fenytések száma Magyarországon. Sőt ennek az ellenkezőjét tapasztalom: nagyon sokan értik, hogy ez baj, ez az, ami elfogadhatatlan az iskolákban, az

intézményvezetők többsége és a fenntartók is úgy látják, hogy ez az, amit nem szabad eltussolni, szőnyeg alá söpörni, hanem nagyon komolyan ki kell vizsgálni.

Már két évvel ezelőtt jeleztem önöknek, hogy van egy kérdéskör, ami kopogtat az ajtón, sőt nemcsak kopogtat, hanem itt van benn, és azt látom, hogy az oktatáspolitikai valamiért nem akar ezzel komolyan foglalkozni. Ez pedig a gyermekek egymással szemben tanúsított erőszakos cselekményei, bántásai. Ezeknek a száma emelkedik, a súlyossága jól tapintható, egyre fiatalabban követnek el ilyen cselekményeket. Ez az a helyzet, amikor azt mondom, hogy a tanárok joggal, okkal és valóban jogi segítség hiányában tehetetlennek érzik magukat. Van, aki mindent megtett, minden gyermekvédelmi rendszerelemet megkeresett – megkereste a fenntartót és megkeresett mindenkit, akit tudott –, de nem jutott előbbre a dologban.

Amit hiánynak látok – és ezt jeleztem két évvel ezelőtt a beszámolómban is –, az, hogy nincs egy együttműködési háló, egy együttműködési lánc, a gyermekjóléti szolgálatok, a rendőrök, az orvosok, a régióközpontok kriminológusai, a civil szervezetek, akiket mindig elfelejtnek bevonni egy-egy ilyen ügy megoldásába, nem alkotnak egy olyan együttműködést, ami lehetővé teszi, ha nem is egy-egy ügyben a megoldást, de a következő ügyek elkerülését, a prevenciót az ilyen helyzetekben. A rendőrök nagyon komoly tapasztalatokkal rendelkeznek, a fiatalokkal foglalkozó ügyészek szintén, tudják, hogy a galeri kialakulásának melyek az első jelei, mire kellene odafigyelni, csak épp ez a tapasztalat nem jut át a pedagógusokhoz, a kriminológusok ezt kutatják évek, évtizedek óta, látják a jeleket, tudják, mire kellene odafigyelni, csak éppen ez nem jut át a pedagógushoz, a szülőhöz, a kortárs csoportokat ritkán vonják be egy-egy ilyen ügy megoldásába. Ha ezek az együttműködési hálók kialakulhatnának, akkor azt mondanám, hogy ez a problémakör kezelhetőbbé válna, lecsökkenhetne, vagy egyáltalán a figyelem központjába kerülhetne helyi szinten vagy regionális szinten.

Az Európa Tanács egyik konferenciáján részt vettem azon a tanácskozáson, ahol egy nagyon komoly ajánlássort fogalmaztunk meg az iskolai erőszak visszaszorítására. Magyarországon alig látni, hogy ezen a területen történne valami. Oktatáspolitikát én nem szoktam direkt módon szorgalmazni - jogszabályalkotást igen, vagy valami olyasmit, ami kifejezetten jogsértésre vezethető vissza -, de azt látom, hogy ez egy olyan problémakör, amivel feltétlenül kezdeni kell valamit. Ha másként nem, akkor Gönczöl Katalin projektje alatt egy nagyon komoly oktatási alprojektet kellene elindítani ezen a területen. Abban szinte mindenki egyetért, hogy ez egy olyan gond, amivel foglalkozni kell, csak egy kicsit lassan mozdulunk.

Engem akartak elküldeni szeptemberben egy norvégiai konferenciára, aminek ez volt a tárgya. Azt mondták, az a feladat, hogy számoljak be, hogy Magyarország milyen sikereket ért el ezen a területen. Azt mondtam, jobb, ha nem engem küldenek ki innen a minisztériumból, mert nem fognak örülni, ha visszaolvassák, amit én ott elmondok. Nem küldtek el engem valóban, de nem is küldtek el senkit. Magyarország volt az egyetlen OECD-tagállam, amelyik ezen a norvég konferencián nem vett részt. Azt gondolom, hogy ez kínos.

Ugyanebbe a kategóriába tartozik a nem megfelelő pedagógiai módszerek megválasztása. Gyakran kerülnek olyan helyzetbe diákok, hogy tanárok nyilvánosan megalázzák őket, méltóságsértő kifejezésekre kerül sor. Az egyik ügyben leírjuk, hogy egy gyereknek eltört a balkeze, ő azzal ír, és az igazgató azt mondta: mindenki meg tud tanulni jobb kézzel írni, ezért írjon csak jobb kézzel; nem mentette őt fel a jegyzetelés, illetve a dolgozatírás alól. Ő nem fogadta el a kezdeményezésemet, csak a polgármester. A polgármesternek írtam egy levelet bal kézzel: „Ezt bal kézzel írtam: Aáry-Tamás Lajos”, hogy látni lehessen, micsoda buta dolog valakit arra kényszeríteni, hogy a nem író kezével próbáljon ákombákomokat írni. A polgármester már jobban értette, hogy ez milyen gond.

Minden évben foglalkozunk a tanulók tulajdonával, a mobiltelefonnal, a piercinggel, a különböző viseletekkel. Azt gondolom, ez szezonális probléma - mindig másféle hajat viselnek a gyerekek, más van a fülükben -, amikor én gyerek voltam, ugyanezek voltak. Mobiltelefon nem volt, de ez most már lecsengőben van, tehát ma már úgy megszokták a felnőttek is, hogy a zsebükben van a mobiltelefon, hogy kevésbé okoz gondot, egyre többen találták meg erre a megfelelő szabályozást.

Az adatvédelemmel kapcsolatban egyre több ügy érkezik. Azt látni - valószínűleg az adatvédelmi biztosok munkájának eredményeként, illetve a közoktatásba bekerült adatvédelmi szabályoknak köszönhetően is -, hogy egyre többen kezdenek érzékenyek lenni az adataikra, a másik oldalról pedig egyre többen bombázzák most már a minisztériumot is a közérdekű adatokért. Hihetetlen vita folyik azon – gondolom, az önök testületében is –, hogy a mérésekkel mit lehet tenni, mit lehet kiadni, és mit nem lehet kiadni. Itt van az adatvédelem területe is a közoktatásban. Egyelőre azt látom, hogy a személyes adatokra sokkal érzékenyebbek az érintettek, ma már nem mernek weblapot létrehozni és arra kitenni a tornaórán a lányokról készült fotókat, vagy legalábbis elkezdnek kérdezősködni, hogy lehet-e, vagy sem. A közérdekű adatok tekintetében még óvatosabbak az állampolgárok, kevesen tudják, hogy ezeket az adatokat lekérhetik nemcsak az iskolától, hanem a fenntartótól, sőt még a minisztertől is.

Az oktatással közvetlenül összefüggő jogok - a felvételi, a szabad tanár-, illetve tantárgyválasztás, az értékelés, a minősítés kérdése - mindig olyanok, amelyekkel sokat kell foglalkoznunk. Mi soha nem mondjuk meg azt, hogy kinek kell hármast vagy négyest kapnia, mindig a jogszabályi környezetet vizsgáljuk, hogy benne van-e az értékelési szempont a pedagógiai programban, vajon a szerint döntenek a tanárok, vagy vannak olyanok, akik figyelmen kívül hagyják.

Az egyik ilyen ügyünk az volt, hogy azt kérdezte egy szülő, hogy lehet-e nullás osztályzatot adni, mert az egyik tanár rendszeresen nullával osztályozza azokat a gyerekeket, akiket egyessel kellene. Mondtuk, hogy nincs nullás osztályzat; sem jogszabályban nincs, sem a pedagógiai programban nem volt ilyen.

A tájékoztatáshoz való jogról mindig külön értekezünk a beszámolóban. Az összes oktatási jog alfájának a tájékoztatáshoz való jogot tartom. Ha nem ismerik az érintettek a jogaikat, akkor hiába van beleírva a törvénybe, hiába van benne a helyi szabályzatban, az érintettek nem fognak élni vele. Ezen a területen nagyon sok tennivalója van nagyon sok mindenkinek, minisztériumnak, intézményeknek.

Külön fejezetet szentelünk mindig a sajátos nevelési igényű gyermekek helyzetének. Nincs ez másként az idén sem, az ügyek nem változtak. Egy-egy különleges ügy mindig van, de azt látjuk, hogy ha van kiszolgáltatott réteg a magyar közoktatásban, akkor ők azok, pontosan azért, mert a szüleik többnyire nem fogyatékosak, és ők maguk sem rendelkeznek elegendő információval arról, hogy hogyan kell boldogulni ebben a világban úgy, hogy a gyermek fogyatékkal él. A hatóságok részéről itt kell, hogy sokkal nagyobb legyen a tolerancia, a meggyőzés, az együttműködés a szülőkkel, a gyermekekkel, és sokkal kevésbé kellene bürokratikusnak lenni. Ezen a területen nagyon sok a tennivaló.

A felsőoktatásban a három nagy terület a felvételi ügyek, a tanulmányi és vizsgaügyek és a különböző fizetések, hogy ki fizet, miért és hogyan. Mindig azt szoktuk mondani, hogy a gyerekek milyen leleményesek, amikor trükközniük kell, mindig kitalálnak valamit, hogy a szabályokat megszegjék. Hát az egyetemek szerintem fölülmúlják a legcsibészebbeket is: hihetetlen, hogy milyen ötleteket találnak ki, hogy a diákoktól még több pénzt szedjenek be különböző díjak címén. Erről egy külön kis humoreszket lehetne írni, ha nem lenne annyira komoly a dolog.

Két jogalkotási javaslatom volt – mindkettőt elfogadta az oktatási miniszter.

Az egyik: a felsőoktatásban; a Zrínyi Nemzetvédelmi Egyetemen a polgári hallgatók bizony kimaradnak a juttatásokból. Ők nem tartoznak a hivatásosak közé, ezért nem az a szabály vonatkozik rájuk, de valamiért az Oktatási Minisztérium alá tartozó juttatásokra vonatkozó szabályok is elfelejtették őket. Ez nem nagy kör, de senkiről nem lehet megfeledezni.

A szakképzés területén elkészítettünk egy jogalkotási javaslatot, ami arról szólt – a 2000. évben tett javaslatokhoz hasonlóan –, hogy a fogyatékos tanulók jogait a felvételin, illetve majdan a felsőfokú szakképzésben elfelejtették szabályozni. Hogyan felvételizhet? Egy vak tanuló elé nem lehet papírt-ceruzát tenni, hogy írja le, hanem szoftvert kell biztosítani, Braille-gépet kell biztosítani. Hogy a siket, gyengén halló tanulók esetében fura lenne a nyelvvizsgán

fülhallgatót tenni a fülükre. A mi kezdeményezésünkre született 2001-ben, és 2002 januárjától hatályos ez a rendelet. Ilyet kértünk a szakképzés területére, és elfogadta az oktatási miniszter.

Dióhéjban ennyit az ügyekről. Hadd mondjak egy adalékot – ami fontos, hiszen ebben a kérdésben önöknek állást kell foglalniuk.

Én komolyan vettem a munkámat, és minden évben megterveztem a költségvetésemet. Elég jól tudtam az érdekeimet védeni nagyon sokáig – két éve nem tudom. 40 millió forintos szakmai költségvetéssel kezdtem 2000-ben. Az valóban egy kicsit sok volt, nem tudták még akkor, hogy mennyit tudunk igazából elkölteni. A következő évektől a 35-36 millió forint reálisnak tűnt úgy, hogy komoly kutatásokat tudunk megrendelni. Most fejeződött be egyébként, ma kaptam kézhez a felsőoktatásban a fogyatékos hallgatók jogairól szóló kutatás – ezt majd az önök rendelkezésére fogom bocsátani. Igen tanulságos, hogyan boldogulnak, illetve nem boldogulnak fogyatékos barátaink az egyetemeken. A 40 millió forinthez képest az idei költségvetésem 18 millió forint. Elkezdtem nyolc státussal, most hét és fél van, mert Draskovics úr első vagy második – nem tudom pontosan, hanyadik – megszorító intézkedése nyomán egy főiskoláról le kellett mondanom. Nem panaszként mondom, csak tájékoztatásként. Az olyan fajta megoldásokkal, mint amit az előbb említettem, hogy civil szervezetek bevonásával akár egy ember munkáját meg tudom spórolni – lehet, hogy kettőét is -, annak a bérét, a rezsiköltségét a 100 ezer forinttal ellentételezve – merthogy civil barátaink ezt a feladatot ellátják -, azt gondolom, mindent nem lehet kiadni gebinbe. Ebben az évben pont a 18 millió forint kurtítás miatt nagy valószínűséggel nem fogom tudni kiadni Braille-írással ezt a beszámolót, pedig minden évben megjelentettem, de azt ígérem önöknek, hogy elkezdek pályázni, vagy valamit kitalálok azért, hogy a Braille-nyelvű beszámolót ne hagyjuk el.

Tudom, hogy a megszorító intézkedések miatt mindenki úgy áll, hogy kevesebb pénze van. Én is így jártam. Nem panaszként, csak tájékoztatásul mondom. Nagyon félek, hogy a következő félévben a további megszorítások miatt ebből a pénzből is elvesznek. Nyugodtak lehetnek, hogy amint úgy érzem, a működésünk határán vagyunk, vagy nem fogjuk tudni ellátni a feladatokat, akkor az Országos Köznevelési Tanács lesz az első, akit megkeresek – most még nem tartunk ott. Remélem, hogy nem is jutunk oda.

Lehet ezt jól csinálni, olcsón csinálni, lehet tisztességgel, szakmai tisztességgel csinálni, vállalhatóan csinálni – csak azt gondolom, egy adott anyagi szint alatt a dolog morálisan, emberileg nehezen vállalható, komikus. Mondom, még nincs itt az ideje, de ha 40-ről 18-ra ilyen rövid idő alatt el lehet jutni, nem azt látom, hogy ez megváltozna, és akkor valószínű, hogy előbb-utóbb önöknek is szólni kell, hogy ennél azért kevesebbet ne kapjon az intézmény. Köszönöm szépen, várom a kérdéseiket, észrevételeiket.

ELNÖK: Nagyon köszönjük. Tiétek a szó.

HORN GYÖRGY: Sajnos, nemsoká el kell mennem, azért kértem már most szót.

Az előterjesztést elolvastam, és mondanám, hogy tanítjuk is az iskolában jogi esetek keretében az oktatási jogok biztosának éves jelentését a tizenéveseknek. Nagyon színvonalas, nagyon jó összegzése egyáltalán az oktatás területének. Magam azt szeretném, hogyha az Országos Köznevelési Tanács elismerését fejezné ki az itt végzett munkáért, másrészt a színvonal változásának. Az meg, hogy ráadásul ez ilyen jelentősen csökkenő pénzek mellett van, különösen elismerésre méltó.

Ha ez számít, akkor lehet, hogy az OKNT-nek támogatnia kellene azt, hogy ne csökkenjen, hanem valamilyen szinten növekedjék ez a pénz.

Amit fontosabbnak érzek, az a következő. Eredetileg úgy gondoltam, hogy az oktatási jogok biztosa az országgyűlési biztosok körének egy sajátos területe, és nem egy ilyen, szakminisztériumi, ágazati területhez tartozó, hierarchiában stb. Az utóbbi években – nyilván a ti munkátok eredményeként – viszont egy fordított irányú folyamat érzékelhető. Nevezetesen attól, hogy a szaktárcához kötődik, az intézmények – a tanulóknak, az igénybevevőknek is – nagyobb az erre való rámozdulása. És furcsán még az is igaz, hogy az intézmények elfogadási

készsége azért nő, mert ez a minisztérium. Van egy nagyon rossz hierarchikus tradíciója a közoktatásnak, ami azt jelenti, hogy nem érzik az ombudsman gyengeségét, hanem épp fordítva: nem egy ajánló, hanem ezt a minisztériumból mondják. Ez nagyon erősen megnöveli az elfogadási készséget – főleg, hogy az iskolaigazgatók többsége erre van kondicionálva, hogy egy ilyen hierarchiának a része, és úgy látja, hogy ez a magas minisztériumból jön. Kérdés, hogy ez hosszabb távon is jó-e. Előbb úgy gondoltam, hogy ez nem jó helyen van, aztán mostanában azt érzékelem, hogy ennek ebből következően nagyon nagy előnyei vannak. Talán érdemes lenne meggondolni – nem biztos, hogy ma -, hogy távlatilag a függetlenségének – úgy értem, bizonyos értelemben a gyengítésének – van-e hatékonyságnövelő eleme. A legfontosabb, hogy szerencsére azért a tizenöt év lassan-lassan néhány évtized után kineveli az önálló, öntudatos magyar polgárt, aki szerint az iskola nem állami oktatási intézmény, hanem egy olyan fajta jogintézmény, akivel az érintettek jogviszonya, szakmai viszonya stb. van. Ebben én azt látom, hogy nagyon fontos szerepe van az egész oktatási jogok biztosa hivatalának, és hogy ezt nagyon-nagyon jól csinálják.

Egy aggodalom vagy kérdés – nem tudom, hogy fogalmazzam meg: hogy nincs-e annak kockázata, nem fordul-e elő, hogy egy konkrét eseti ügyintézésnél kvázi bíróságként jelenik meg – tehát nem tanácsadóként, hanem adott dolgot eldöntő szervezetként. A definíció szerint nincsenek ilyen jogosítványai. Nemrég a TASZ-szal dolgoztunk közösen – Társaság a Szabadságjogokért –, és ők például nagyon sokat kínlódnak azzal, ami itt egyáltalán nem jelenik meg, mert az egy kívülálló szervezet, ez meg egy bennfentes szervezet.

Én csak gratulálni szeretnék.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Én azzal kezdeném, hogy nagy élvezettel olvastam ezt az előterjesztést, és nagyon örülök, hogy megjelent CD-n is, mert nagyon jó képet mutat nekünk arról, hogy mi zajlik az iskolában. Először csak gratulálni szerettem volna, de Liskó Ilona – aki nem tudott itt maradni – megkért rá, hogy egyrészt az ő nevében is gratuláljak, és köszönjem meg ezt a munkát, és tolmácsoljam egy kérését. Liskó Ilonáról azt kell tudni, hogy évtizedek óta a szakmunkásokkal foglalkozik. Ő itt azt látta, hogy a közoktatáson belül mindössze 3 százalék a szakképzésből jövő panaszok aránya, ugyanakkor – amit ön is elmondott – nagyon megnőtt az elektronikusan beérkező panaszok aránya. A kettő között vélelmez összefüggést, amiben valószínűleg igaza van. Arra kéri önöket, hogy amennyiben lehetőség van rá – bár most hallva az anyagi kondícióikat erre kevés esélyt látok –, érdemes lenne ősszel egy intenzívebb felvilágosító bemutatkozást kifejezetten a szakképző intézményekben megtenni, mert ezek a problémák, amiket itt olvashatunk, sokkal nagyobb mértékben jelentkeznek náluk, mint ahogy megjelennek a panaszokban. Vélelmezhető, hogy egyszerűen arról van szó, hogy nincsenek tisztában sem a gyerekek, sem a szülők, akik feltehetőleg nem rendelkeznek számítógéppel, e-mail címmel, hogy élhetnek ilyen lehetőséggel.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Parancsolj!

TÓTH JÁNOS: A más fogyatékosággal néhány kérdés foglalkozik. Úgy tudom, elég nagy probléma a közoktatásban, hogy az iskolát váltó más fogyatékosok a bizottságok leterheltsége miatt október 1-jei statisztikai határnappal nem lettek lejelentve úgy, hogy ők más fogyatékosok, és ezáltal az iskola elesett a normatívától, a gyerekek pedig az ellátástól.

ELNÖK: Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm szépen. Először általánosságban annyit, hogy ilyen jelentést már harmadszor vagy negyedszer tárgyalunk, és minden alkalommal nagyon jó véleménnyel voltunk róla. Valamint nagyon örülök annak, hogy mi is részt vettünk a hivatal megmentésében.

Rögtön van egy módosító javaslatom is: ne csak azt javasoljuk a miniszternek, hogy legyen nagyobb a forrás, hanem amit már tavaly is kértünk, hogy ne egy példány jusson el egy iskolába a tanulmányból, ami vagy az igazgatói irodában, vagy valahol van, tehát hozzáférhető legyen – lehet CD formájában is vagy interneten –, mert akkor van értelme a hivatalnak, ha a vizsgálatok eredményei nemcsak egyedileg hozzáférhetők, hanem utána lehet nézni, és föl lehet használni. Ezt nagyon fontosnak tartanám.

A másik: nagyon jónak tartom azt, hogy most már lehet kérdezni is – talán két évvel ezelőtt erről beszélgettünk is –, mert ezzel nagyon sokat segítenek. Személyes tapasztalom, hogy egy diákom 24 órán belül választ kapott, ami nagyon megnyugtató volt az ő számára is meg az én számomra is. Ez egy nagyon jó forma, tehát ne várjuk meg, amíg probléma lesz belőle, hanem rögtön az elején lássuk, hogy mi történik.

Két kérdésem van. A „hatáskör hiányában elutasítva” résznél ez a 495-ös szám nekem egy kicsit nagynak tűnik. Arról kérnék tájékoztatást, hogy ez mit tartalmaz.

A másik pedig, hogy nem lehetne-e most már az öt év tapasztalatát egy kicsit tipizálni, hogy milyen típusú problémák vannak – mert évenként feldolgozásra kerül –, illetve mik azok, amik megjelennek.

Van egy harmadik problémám, amit próbálok úgy megfogalmazni, hogy a diák tehetségéhez, szorgalmához mért tanításban való részvétel joga. Tehát nemcsak a negatív, hanem az a pozitív eset is, hogy egy tehetséges gyereknek joga van ahhoz, hogy övele a tehetségéhez és a szorgalmához mértén megfelelően magas színvonalon foglalkozzanak. Egyre több olyan példát hall az ember, hogy nem olyan magas szintű az oktatás, mint amilyen lehetne. Én nem találtam, hogy ilyen típusú kérdés felmerült volna a vizsgálatokban.

Az utolsó: igenis legyenek szívesek minél több általános vizsgálatot végezni. Úgy emlékeztem, hogy tavaly kettőt terveztek – nyilván ez pénzügyi forrásokra vonatkozott –, de azt szeretném, ha az OKNT határozatba foglalná, hogy kérjük és támogatjuk, hogy nagyobb témakörökre kiterjedő vizsgálatokat is végezzen a Biztosi Hivatal.

ELNÖK: Köszönöm. Csak nagyon röviden szeretném elmondani, hogy teljes mértékben osztom az összes elismerő szót, ami itt elhangzott. Az az érzésem, hogy a jogi felvilágosításban ez egy fantasztikusan sikeres iskola. Egy csomó dolgot, amit a jogszabály értelmezésében egy laikus első olvasatban nem tud magának lefordítani, ezekből az esetekből, magyarázatokból világosan lehet érteni. Ez egy pedagógus-továbbképzési fórum lett, hiszen nemcsak a gyerekek jogérzékét fejleszti, hanem a pedagógusokét is. Bonyolult kérdéseket vetnek föl – nem mondom el a példákat –, miután konkrét esetekről van szó, a dolgok mindig bonyolultabbak, mintha egyszerűen a jogszabályt kellene magyarázni, mert az esetre kell lefordítani. Úgyhogy ez egy egészen kiváló dolog. Ha erre lenne kompetenciám, egyszerűen a jogászképzésben javasolnám, ebből lehetne csinálni akár egy szemináriumot a jogi egyetemen. Az unokám ott van – mint tanuló, félreértés ne essék –, be fogom oltani. Úgyhogy ezt nagyon szépen köszönöm nektek.

Most pedig megadom a lehetőséget a válaszadásra, és gondolom, ebben a szellemben fog megszületni a határozat is, amikor majd legalább 13-an jelen leszünk, hogy meg tudjuk szavazni.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Köszönöm szépen mindenekelőtt az elismeréseket a munkatársaim nevében is, jólesnek. Megmondom őszintén, én is egy kicsit hiú ember vagyok, és legalább ennyi nekünk is kijár, tényleg határozottan jólesik.

Horn György izgalmas kérdést feszegetett, merthogy egy kicsit én is kitértem arra, hogy hol van igazából a helyünk. Valószínűleg a helyes választ nem nekem szabad megadni, ugyanis én pozícióban vagyok, tehát ha én azt mondanám, hogy jó nekem itt, az butaság lenne, ha meg magasabbra vágnék, akkor értelemszerűen azt mondanák, hogy több kell nekem. De a függetlenség szempontjából, a hatékonyság szempontjából ez egy izgalmas kérdés. Hogy mennyire gondolják úgy az intézményvezetők, hogy a minisztériumból jön, és el kell fogadni, ebben biztos van valami, de amikor személyesen tárgyalok az intézményvezetőkkel, ahogy

látom a szemüket és végigviszem a tárgyalást, akkor ott nem a minisztérium emberének hisznek, mondjon az akármit is, nem a pecsétes papír számít, hogy onnan főnről jött, hanem kulturált, kemény tárgyalásokon állapotunk a végén meg.

Legutóbb helyettesemmel, Magdolnával Kaposváron voltunk, ahol egy ötórás maratoni tárgyalás végén tettünk pontot egy ügyre. Ott nem arról szólt a történet, hogy engem úgy vártak volna, betojva, mint egy minisztériumból érkező felsőbb rangú alkalmazottat. Nem. Nagyon kemény tárgyalópartnerek voltak az érintettek, és azt gondolom, hogy ennek van értelme. Fáradtan álltunk fel az asztaltól, de azzal a jó érzéssel, hogy pontot tettünk az ügy végére. Mondom, mindkét oldal igaz, lehet, hogy van egy olyan olvasata is a dolognak sok esetben, hogy mégis csak a minisztériumból érkezett, de az biztos, hogy nem minden esetben.

Sok mindent el lehet rólam mondani, de azt azért talán még a közvélemény sem hiszi el, hogy én Magyar Bálint jobbkeze vagyok, és együtt beszéljük meg, hogy mit hogyan kell csinálni. Nagyon kemény vitáim vannak Magyar Bálinttal. Nem azért vitázunk, hogy egy látszatot tartsunk fenn, hanem ezek a viták valóban kemények, létezőek, egyébként szakmailag nagyon korrektek. A szakmai viszonyunk Magyar Bálinttal nagyon korrekt: a függetlenségünket tökéletesen biztosítja, soha nem mondja, hogy valamit vizsgáljunk, vagy valamit ne vizsgáljunk ki – semmilyen módon nem próbál befolyással lenni arra, amit mi csinálunk. Természetesen a vitáink kemények és élesek, és azt gondolom, hogy ez így van rendjén. Nem hiszem, hogy a minisztériumba beolvadtunk volna, vagy kívülről úgy olvasnák a sorok között a jelentésünkben, hogy mi bármilyen módon igazodtunk volna. Ha megnézik a CD-t, az öt év válogatását, ugyanazt a szellemet fogja kihozni, mint az első vagy most az ötödik beszámoló – és ez a harmadik miniszter, akivel együtt dolgozunk. Nem látni megingásokat az öt év alatt, hogy ki melyik minisztériumhoz tartozott volna. Azt a kérdést valóban el lehet dönteni, hogy hová tartozzék, hogyan tartozzék az intézmény a közigazgatáshoz.

Készül egyébként egy jogszabálytervezet – Magyar Bálint kért föl, hogy ezt készítsük el. Az ELTE alkotmányügyi tanszékét kértük meg arra, hogy ennek a szakmai koncepcióját készítsék el. Elkészítették. Csak az akkori igazságügyi miniszter, Bárándy Péter visszadobta. Azt mondta, hogy szerinte nem kell inflálni az ombudsman intézményét. Soha nem értettem, miért inflálódik ez az intézmény. Az én felfogásom szerint a demokráciában a jogvédelem rendszere mindig bonyolult és mindig többszintű kell hogy legyen. Az állampolgár akkor jár jól, ha az intézmények segítenek eljutni az öt leginkább segítő hivatalhoz. Furcsa lenne, hogy a mi intézményünk inflálja az ombudsmani intézményt, amikor az országgyűlési biztosok alkotmányos visszassággal foglalkoznak. Igen, egy házirend megsértése is akár fölvihető olyan magasságokig, hogy ez a jogbiztonságot fenyegeti Magyarországon, de azt gondolom, mégis vicces lenne – ugyanakkor az érintettek szemében nagyon komoly jogsértés lehet, húsba vágó, nagyon érzékeny dolog.

Többféle szintet minden további nélkül meg lehet tartani, én azt gondolom. Inkább a finomhangolásokat kell elvégezni ezen a területen – de ez elsősorban politikai kérdés, utána válik szakmaivá.

Liskó Ilona kérdésére. Az a különbség a megállapításhoz képest, hogy valóban az ügyek három százaléka érkezik a szakképzésből. De a bevezetőben írjuk, hogy szakképzési ügynek azt tekintettük, ami speciálisan valamelyik szakképzési problémára fókuszálható: munkaruha, gyakorlati képzésen való részvétel, annak megismétlése stb. De a hozzánk érkezett ügyek közül nagyon sok szakképző iskolából, szakközépiskolából érkezik, csak ott a matematikatanárral volt baja, és azt nem nagyon tudom speciálisan szakképzési területnek nevezni, hanem egyszerűen közoktatási terület. Eppen ezért van a három százalék, ami a specialitást jelenti. Egyébként elfogadom azt, hogy ez még így is kevés. Bár Liskó Ilona bizonyára nálam is jobban tudja, hogy a társadalmilag homogén csoportokból a panaszkodás ritkábban szokott előjönni. Hol panaszkodnak az érintettek? Nem az elit gimnáziumokban, ahol ugyanabból a társadalmi csoportból kerülnek ki, hanem azokban a gimnáziumokban, ahol a csoportok vegyesek. Ott igen. Az egyik lenyeli a békát, a másik nem, vagy húzza a másikat. A Fazekasból nem jött panasz. Nehogy azt mondják nekem, hogy a Fazekasban olyan jó a légkör, hogy ott nem is

fordulhatna elő! Dehogynem! Én magam is tudom informális csatornákon – csakhogy az egy olyan közeg, ahonnan nem jön panasz. Szociológiáját tekintve ugyanaz, mint a szakiskola: ott kuss van, ott az igazgató keze pillanatok alatt eljár, parancsba van adva, hogy nem lehet panaszkodni. Az egy másfajta közeg.

Én azt gondolom, hogy pusztán egyfajta reklámkampánnyal ezt a fajta szociológiai helyzetet nem lehet megtörni. Sok mindent lehet tenni: lehet őket buzdítani, ígérni, hogy névtelenségben marad, aki panaszkodik... Meg lehetne találni ennek a trükkjét, módját, csak nem arról szól a történet, hogy nem vagyunk ott, hogy minket nem ismernek, hogy azok nem néznek tévét, nem látnak bennünket a híradóban. Dehogynem! Látnak. Csak más oka van annak, hogy ott a csend nagyobb. Valószínűleg ennek a megtörésére még mi se találtuk meg a megfelelő szerszámot, a megfelelő eszközt. Ez egy önálló réteg, akit meg kell tudni célozni – lehet, hogy nem a számítógép erőltetése az egyetlen megoldás erre.

A más fogyatékos gyermekek ügye – ilyennel találkoztunk, hogy október 1-je előtt kellett volna őket diagnosztizálni. Az egész szakértői eljárást, azt gondolom, körüllengi egyfajta homály, és azt gondolom, nincs elegendő információ a birtokunkban, hogy ezzel jól ki tudjunk jönni. Ez egy nagyon összetett ügy. A szakértői bizottságok egy része még mindig úgy működik, mint áthelyező bizottság. A másik része valóban leterhelt, vagy valamilyen oknál fogva nem tudja időben ellátni a feladatát. Van egy olyan kör, amiben azt látjuk, hogy a szülők érdekérvényesítő képessége számít abban, hogy milyen diagnózist állítanak föl. Tudok olyan ügyről, ahol megállapította a szakértői bizottság, hogy a gyermek fogyatékos, anyuka-apuka elintézte, hogy a következő, megismételt vizsgálatnál ne legyen az. Egészen különleges dolgok kerülnek felszínre.

Ha figyelembe veszik, hogy ezen a területen a mérés tekintetében nincsenek sztenderdek, azt lehet látni – egy vizsgálatunk jól kimutatta -, hogy más fogyatékosági típus kerül első helyre a vizsgált gyerekek csoportjában, mint a szomszédos megyében, pedig sem a klíma nem változott meg, sem az oktatási rendszer nem más. Egész egyszerűen a diagnosztikus mérőmódszerek annyira különböznek, és nincs valamiféle védőernyő vagy kamara, vagy bármi, ami ezeket a szakértői bizottságokat összefogná. Ha nem fogyatékos gyerekekről lenne szó, biz'Isten, megcsinálnám, hogy egy gyereket, akit az egyik megyében diagnosztizáltak, bejelentenek egy lakcímre egy másik megyébe, és elküldeném oda, hogy bebizonyítsam, ugyanazt a gyermeket egy hónappal később egész más diagnózissal vizsgálták meg – és ez súlyos tud lenni.

Ezen a területen nagyon-nagyon sok a tennivaló. Én készítettem erről egy vizsgálatot, talán tájékoztattam is erről önöket. Illyés Sándor professzor urat kértem föl, hogy ezt végezze el. A dolgozat elkészítése előtt halt meg. A munkatársai vették át, és gyakorlatilag szétcincálták az anyagot. Naiv fiatalemberként elkövettem azt a hibát, hogy azt a szakmát bíztam meg a vizsgálattal, aki műveli az adott területet, és hihetetlen, milyen dolgozatok születtek, amelyek arról szóltak, mennyi státuszt kellene még létrehozni ahhoz, hogy a szakértői bizottságok működjenek. A lényeges dolgokról sikerült elterelni a figyelmet, egészen más irányba.

A hatáskör hiányában elutasított ügyek. Ha megnézi a hasonló típusú nemzetközi intézmények statisztikáit, ugyanezt fogja látni. Az országgyűlési biztosoknál is ugyanezt fogja látni.

Az egyik ok, ami miatt hatáskör hiányában el kell utasítani, hogy nem merítette ki a jogorvoslati lehetőségeket az első körben. Olyan panaszt soha nem fogadunk, hogy rögtön hozzánk juttassa el a panaszát, majd mi elintézzük. Akkor igaza lenne Horn György azon aggodalmának, hogy hozzánk eljuttatják a panaszt, mi meg majd leszólunk, jól fejbe verjük az igazgatót, hogy hogy lehet ilyet csinálni. Azt gondolom, akkor lehetne tőlünk félni. De sorozatban mennek vissza és azonnal, hatáskör hiányában elutasító levelek. Tessék először elmenni ahhoz, akivel baja van. Ha nem tudja elintézni, menjen az igazgatóhoz. Ha majd az igazgatónál se jár sikerrel, akkor tessék hozzánk jönni, mert akkor tudunk segíteni – de olyan nincs, hogy valakinek baja van, és rögtön hozzánk fordul. Én azt gondolom, ez a civil attitűdöt kifejezetten rombolná. A mi eljárásunk éppen ezért van így kitalálva, hogy ezt erősítse.

Hatáskör hiányában elutasítjuk az ügyet, ha nem az érintett nyújtotta be. Nagymama juttat el panaszt. Leírjuk neki, hogy értjük, el is hisszük, hogy fontos a dolog, de tessék megbeszélni a lányával: mint anyuka, küldje ő be. Néha közöttük is van érdekellentét. Mi csak az oktatási szereplőktől tudunk panaszt elfogadni. Van, amikor egyetemista lánya érdekében ír az anyuka. Azt mondjuk, hogy felnőtt emberről van szó, hadd írja le ő, hogyan látja az ügyet.

Van, amikor egy éven túli a panasz. Azért biztosítja a jogszabály ezt az egy évet, hogy ha megtörtént a jogsértés, akkor az állampolgár egy évig morfondírozhat, hogy kér-e professzionális segítséget az ügyének megoldásához, vagy sem. Egy évnél tovább viszont már nem morfondírozhat, mert akkor már lehetetlenné teszi egyrészt az ügy szakszerű, konkrét kivizsgálását, másrészt ha egy évig tűrte, hogy a jogsérelem megessen rajta, akkor már ne várja el, hogy az állami intézményei később beavatkozzanak. Azt gondolom, ez egy helyes megoldás, majd' minden ombudsman típusú intézménynél ez a helyzet.

A hatáskör hiányában elutasított ügyek nagy száma... Névtelen levelek alapján soha nem indítok vizsgálatot. Sokan kérdezték tőlem, hogy miért teszem ezt; elvileg a közérdekű bejelentésről szóló törvény alapján el kellene indítani. Én azt gondolom, hogy nem. Ugyanis névtelenségbe burkolózva úgy lehet elindítani egy állami apparátust, hogy vizsgálódjon, hogy a másik oldalról nincs egy minimális civil kurázi sem. Mi biztosítjuk azt, ha valaki kéri, hogy a neve ne kerüljön nyilvánosságra. Ha nagyon egyedi az ügy, akkor rögtön jelezzük neki, hogy ezt nem lehet megszervezni, hiszen annyira speciális, hogy mindenki tudni fogja még akkor is, ha nem írjuk oda a nevét, de az esetek nagy többségében egyébként lehet. Tehát mi ezt biztosítani tudjuk, de legalább felénk legyen meg az a bátorsága, hogy megadja a nevét és a címét, és akkor elindítjuk a vizsgálatot. Ebből a körből kerül ki a hatáskör hiányában elutasított ügyek száma. Ezek egyébként az első kör után visszakerülnek konkrét ügyként akár később, amikor már a jogorvoslatot kimerítették, amikor már névvel vállalták az ügyüket.

Az öt év tapasztalata... Igen, készülünk erre. Most egyelőre csak egy ügyválogatást készítettünk, de mi magunk is érezzük, hogy most már olyan tendenciákat tudunk megfogalmazni az öt év tapasztalatai nyomán, amelyeket kár lenne kihagyni. Akár egy jogi kurzust is lehet rá szervezni. A szociológián már fölkertek rá, most a második évben indul „Oktatás és jogi kultúra” címmel egy előadás-sorozatunk.

A tehetséges gyermekek joga az oktatáshoz... Nagyon érzékeny, amit kér tőlünk. Én öt éve az oktatási jogok biztosa vagyok, ezért következetesen és mindig jogi kérdésekben foglalkozom állást. Jogon túli területre akkor merészkedem, ha az még nem rugaszkodott el a jogtól, tehát mutat egy olyan tendenciát, ami még mindig a jog hatósugarán belül van, és ez elmondható. Hogy mi a magas színvonal egy oktatásban, mi a minőségi oktatás, mi az a színvonal, ami általánosan elvárható, vagy ma már, a rendszerváltás után 15 évvel elvárható, ezek nem elsősorban jogi kérdések, hanem pedagógiai kérdések, oktatáspolitikai kérdések és politikai kérdések. Erre viszont bátorítom az embereket, a következő időszakban erről fogunk a munkatársaimmal beszélni. Sokan azt kérik tőlem, hogy a politikát tiltsam ki az iskolákból. Én meg erre azt mondom, hogy nem; ha a politika alatt azt értjük, hogy politika az, amivel a politikusok foglalkoznak, akkor másról beszélünk. A politikusok szeretik azt gondolni, hogy csak az a politika, amivel ők foglalkoznak, és azt is mondják, hogy az iskolában csak tanuljanak a gyerekek, csak tanítsanak a tanárok, ne foglalkozzanak politikával, azzal majd mi foglalkozunk. Ezzel vernek át bennünket. Nem: politika minden, ami közügy. Amit maguk csinálnak, az is politika – más szinten természetesen –, sőt amit én csinállok, az is valamilyen szinten bizonyára politika.

2005 az Európa Tanács deklarációja szerint a demokráciára nevelés éve. Furának tartanám demokráciára nevelni úgy, hogy a gyerekeknek nem mondjuk el, hogy a demokrácia mitől működik, hogyan működik, melyek azok az elvek, amelyek működtetik, melyek azok, amelyek félreviszik. Ha a gyerekek nem tanulják meg, ha a tanárok erről nem beszélnek – ráadásul tét nélkül lehetne izgalmasan az iskolákban erről beszélni –, akkor bizony a politika őket mindig át fogja verni. Amikor jön a kampány, amikor politikai marketingleveleket küldenek, amikor nyuszinak öltöznek a politikusok, akkor szépen át fogják verni a tanárokat. A

kampányban ott fognak állni megint riadtan a tanárok, hogy: „Úristen, mi történik itt? Nem tudjuk kezelni a helyzetet!” - merthogy nem volt arra mód, hogy a demokrácia értékeit helyben működtessék, vitázzanak róla, a helyén tudják kezelni. Szerintem meg kell tanulni az iskoláknak politikaiul azért, hogy tudják, a politika mikor akarja őket átverni. Ha nem tanulnak meg, akkor a politika mindig át fogja verni őket, akár kampány van, akár nincs kampány.

A közéletéről, az oktatásról, mint Magyarország második legnagyobb közszolgáltatásáról, mint az egyik legfontosabb közügyünkről bizony sokféle szinten lehet beszélni. Arról is, hogy ezt mennyi pénzért csináljuk, hogyan csináljuk, hogy kerüljenek ki a gyerekeink az Európai Unió államigazgatásába, kereskedelmébe, tudományágába, föl vagyunk-e erre készülve, vagy sem. Ezek hallatlanul izgalmas kérdések, és közpolitikai kérdések, nem elsősorban jogiak, tehát sem jogivá nem szabad degradálni őket, sem azt mondani, hogy szakmai kérdések. A 18 éves választópolgár is elmondhatja, hogy ő mit gondol a településén lévő oktatásról, nagymama is elmondhatja, mint választópolgár, hogy mit gondol a magyar oktatásról, a tanár is elmondhatja, a szülő is és a gyermek is, akiről elég gyakran megfeledekezünk ezen a területen.

Én csak egyetlen piciny szereplője szeretnék lenni, nem generálója ennek a vitának, hanem magának a vitának a bátorítója. Ne dőljünk be a politikusoknak, hogy a politika az, amit ők csinálnak, mert akkor még a végén igazuk lesz, és mindannyian rosszul járunk. Nem. Beszéljünk minél többet közügyekről, közpolitikai kérdésekről, szorítsuk rá őket arra, hogy ne arról beszéljenek, amiről ők akarnak, hanem arról, amiről mi akarunk mindannyian lent, fönt, középszinten, vagy akár uniós szinten.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Elnézést, még egy területről szeretném kérdezni. Ez pedig az óvoda területe. A 2003-as közoktatási törvény azzal, hogy minden egyes intézménytípusra nevesítette - illetve a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 41. §-a -, hogy a gyerekek napközbeni ellátásának kötelezettsége a különböző intézményekre milyen feladatokat ró, az óvodák tekintetében különösen fontos réteget próbál bevonni az óvodai nevelésbe. Mindenféle kutatások tapasztalatai alapján azt látom, hogy egyfelől erről a dologról az óvodák sem kellően tájékozottak, és ahogy végignéztem a jogi propagandát, amit önök végeztek el az elmúlt évben, nem nagyon láttam ezek között óvodát.

Másfelől nagyon keveset tudnak róla a szülők.

Harmadrészt pedig kifejezetten igyekszik az óvodák többsége elhárítani ezt a feladatot. Jelesül arról van szó, hogy miközben ötéves kortól kötelező óvodába felvenni a gyerekeket, itt különböző nevesített esetekben – és ebbe a nagyon hátrányos helyzetű gyerekek is beletartoznak, nagyon sok cigány gyerek is adott esetben – nem törekednek az óvodák arra, hogy ezt a viszonylag új szerzett jogot érvényesítsék. Tudnak-e ilyen problémákról, illetve ezen a területen történik-e valami?

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Ezt a beszámolót, amit a kezében tart, minden óvoda megkapja. Ha az óvodákat kihagynám a levelezőlistáról, akkor máris minden iskolába jutna kettő belőle. Csak azért mondom, hogy az arányokat jobban lássuk. Ez nem kevés pénz, körülbelül 3,5 millió forint csak arra megy el, hogy az óvodákat ezen a területen tájékoztatni tudjuk.

Ha megnézi a beszámolót, a 129. oldalon azt olvashatja, hogy július 28-án Kecskeméten voltunk az óvodapedagógusok országos konferenciáján, ahol „Jogok és kötelezettségek az oktatási intézményekben” címmel tartottam előadást. Ezen kívül valahol volt még egy kifejezetten óvodapedagógusoknak szervezett – most nem találom meg...

DR. VÁGÓ IRÉN: Óvodai, iskolai gyermekvédelmi felelősöknek, mindjárt januárban. Ezt a kettőt láttam. Pont azért mondom, mert itt is ilyen sok intézményről van szó, és nagy területről.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Az ügyek között is feldolgoztunk néhányat, ami kifejezetten óvodai probléma, jogi kérdés, csak lássa a különbséget a kettőnk munkájában: míg ön kutat és országosan néz egy jelenséget, addig én akkor tudok a jelenségre rámutatni, ha egyszer van elegendő ügyem ahhoz, hogy azt mondjam, ez már egy trend, vagy ez ár egy összefüggő láncolat, és ezt érdemes lenne megvizsgálni. Ritkán szoktam olyan kijelentést tenni, aminek nincs alapja valamelyik kis beszámolóban. Csak érzésekből vagy csak informális jelzésekből nem fogok megállapításokat tenni. Csak azt tudom mondani, amit mindig mondok, hogy a szülők keressenek meg – óvodáskorú gyerekek valóban nem keresnek meg, általános iskolások igen – bármilyen jelzéssel, amikor azt látják, hogy hátrányos rájuk nézve. Akkor meg tudjuk vizsgálni, és akkor tudunk ilyen jelenségekre rádolgozni.

Én bízom az állampolgárokbán. Ha ők azt mondják, hogy baj van, és panaszkodnak, abban én tudok segíteni. Ha nem panaszkodnak – bár lehet, hogy én tudom egy ön által szervezett konferenciáról, hogy baj van –, hivatalosan mégis azt kell mondanom, hogy addig nincs, ameddig nem jelzik nekem. Különös esetekben lehet azt mondani, hogy nézzünk a dolgok mélyére, olyan társadalmi csoportoknál, akik nem tudnak megszólalni. Ilyenek a fogyatékosok, ilyenek lehetnek valóban szociálisan hátrányos helyzetben lévő csoportok, akiknek a hangja gyenge, és célszerű megtalálni a módot, hogy mégis megkérdezzük őket – de nem helyettük beszélni. Nem nagy testvér kívánok lenni, aki a hosszú csápos szeméit rávetíti a társadalomra, és kipontozza, hol vannak a gondok, hanem abból dolgozom, amivel megtisztelnak engem, bizalommal fordulnak hozzám, és azt mondják, hogy Aáry-Tamás Lajos, te vagy az, akiben megbízom úgy, hogy ezt az ügyet ki fogod vizsgálni. Így célszerű csinálni. Ombudsman típusú intézményt nem szabad másként működtetni. Hivatalt vagy más intézményt lehet. Azt gondolom, hogy az ombudsman egyik alapeleme, hogy megbíznak benne vagy sem. Ha megbíznak benne, akkor tud dolgozni, ha nem bíznak meg benne, hiába van száz tökéletes jogász a keze alatt, aki dolgozik, az intézmény össze fog roppanni, nem fog működni.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Nagyon élvezetes volt, csakúgy, mint az írott szöveg.

Hátra van még, hogy egy nagyon rövid határozati javaslatot fogalmazzak meg, amit majd testületileg fogunk megszavazni. Ez így hangzik:

Az Országos Köznevelési Tanács elismerését fejezi ki az ombudsmannak a végzett munkáért, az erről összeállított jelentés magas színvonaláért, és a maga eszközeivel igyekszik mindent megtenni azért, hogy minél többen értesüljenek azokról a lehetőségekről, amelyeket az ombudsman intézménye és személye jelent.

Elfogadható ez a szöveg?

DR. POLINSZKY MÁRTA: Az ombudsman mellé a munkatársait is odatenném.

DR. SZENES GYÖRGY: És az anyagi feltételeket.

ELNÖK: Az anyagi feltételekről csak azt tudnám megfogalmazni, hogy az OKNT szorongva hallgatta, hogy az anyagi bázis szűkül. Megnyugvással vette tudomásul, hogy ez még nem az a pont, ahol sikítania kell. Meg lehet ezt valamilyen módon fogalmazni, hogy igyekszik vagy arra kéri a közoktatás e témában illetékeseit, hogy ne szűkítsék, inkább bővítsék azokat az eszközöket, amelyekkel az ombudsman és hivatala munkáját végezheti.

DR. VÁGÓ IRÉN: Biztosítsák a feltételeket.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm a jelenlétet.

Egy dolgot szeretnék még nagyon röviden elintézni: Tibor a digitális tananyag listáját szeretné közölni, mert formalizálnunk kellene, hogy meg tudjon alakulni. Ezt pedig nekünk kell megtenni az ő jelentése alapján.

A tankönyv-tájékoztató kibírja a következő ülésig.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tisztelt Tanács! Ezt nagyon röviden tudom megtenni. Elnézést kell kérnem: három perc múlva föl kell állnom, mert négy órakor indul a vonatom. Ilyen szempontból tehát én nagyon rövid leszek.

A tanács legutóbbi ülésen megtisztelt a bizalmával, hogy a digitális taneszköz bizottság elnöke legyek. A bizottság 7 tagúra tervezetett. A további tagokra vonatkozó javaslatokat különböző területekről összegyűjtöttem. Így az országos szakmai szervezetekhez fordultam, az előzményeket kidolgozó munkabizottság tagjait tekintettem át, javaslatot kaptam a felsőoktatástól, illetve az Országos Köznevelési Tanács elnökétől. Javaslatomat írásba foglaltam, személyenként kétsoros indoklással, hiszen minden egyes javaslatot eleve egy rövid szakmai, a témához és tevékenységhez kapcsolódó önéletrajzzal kértem-kértük be. A bizottság tervezett listáját, illetve javasolt tagjait a tanács elnökéhez eljuttattam.

Ez a lista pillanatnyilag személyemen túli hat főre terjed ki:

dr. Hutter Ottó, az MTA SZTAKI osztályvezetője, az Informatikai Vállalkozások Szövetségének elnökségi tagja, e-learning szakértő;

dr. Juhász István, a Debreceni Egyetem informatikai karának adjunktusa, aki az általános és középiskolai informatikai oktatás elméleti és gyakorlati területén végzett, illetve végez országosan elismert munkát;

dr. Kovács Györgyné Veszely Ágnes gyógypedagógus, aki már nyugdíjas, de a Pozitív Országos Szakmai Egyesület javasolta, és e területen végzett figyelemre méltó tevékenységét;

Könczöl Tamás pedagógus-informatikus, aki a digitális tananyagbírálati rendszer kidolgozásában, előkészítésében már eddig is nagyon nagy szerepet játszott;

Lehmann László, pedagógiai kutatócsoport-vezető, aki gyakorló pedagógusként, illetve a Sulinet Digitális Tudásbázis tartalomfejlesztőjeként dolgozott, és

dr. Polinszky Márta OKNT-tag, aki különböző, elsősorban a közoktatáshoz és a pedagógusképzéshez kapcsolódó akkreditációs rendszerek kidolgozója, szakértője.

Egyetlen megjegyzésem van a felsorolt listához, pontosabban kettő:

Még embrionális állapotban lévő bizottságról van szó, de már ezt az állapotot is megelőzte egy olyan levél, ami neveket is tartalmazott – erről tud a tanács. Ezt a levelet helyettes államtitkár úr írta.

A második megjegyzésem pedig az, hogy valamilyen csatornán felkérés jutott el az FTT-hez, hogy delegáljon tagot ebbe a bizottságba. Az FTT javaslatot tett. Tudtommal meg is bízta az illetőt. Én erről hivatalosan nem tudok, csak informális csatornákon. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Volt egy államtitkári levél, amely névsort tartalmazott. Ezt az előző tanácskozáson – amilyen Tibort bíztuk meg azzal, hogy állítsa össze ezt a bizottságot – zárójelbe tettük. Ettől függetlenül, én nem tudom, kinek a felkérésére, érkezett az FTT-től személyi javaslat, a bizottságba jelöltek valakit. Ezzel kapcsolatban az a javaslatom, hogy ezt az ajánlást vegyük komolyan. Az FTT-vel nekünk organikus kapcsolatunk van, minden ülésünkön jelen vannak, semmi nem indokolná, hogy kihagyjuk ebből a bizottságból.

DR. HADHÁZY TIBOR: Két lehetőség kínálkozik, elnök úr: vagy állandó meghívott tag vagy pedig bővíteni kell a bizottság tervezett létszámát.

ELNÖK: Mi a javaslatod?

DR. HADHÁZY TIBOR: Én meg tudnék elégedni az állandó meghívotti státusszal is.

ELNÖK: Bólogatnak a kollégák, akkor ezt ebben az értelemben fogom a következő ülésre – hiszen erre is szükség van, hogy az a létszám szavazza meg – előterjeszteni.

DR. HADHÁZY TIBOR: Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is nagyon szépen köszönöm. Jó munkát kívánok neked!

DR. VÁGÓ IRÉN: Az lenne a kérdésem, hogy Tibornak a tankönyvbizottságban játszott szerepét ez mennyiben fogja érinteni.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Semennyiben. Direkt azért lett Tibor az elnök, hogy ő legyen az összekötő a két bizottság között. Azért mondom én helyette, merthogy mennie kell a vonathoz.

DR. HADHÁZY TIBOR: Én úgy gondolom, egyáltalán nem érinti. Szeretném a tankönyv és taneszköz bizottságban a tagságomat – amíg erőm, energiám és lehetőségem van – megtartani. Ezzel szemben kérem majd elnök urat, hogy az OKNT pedagógusképzési albizottságában vállalt tagságom alól mentsen fel, tehát a Brezsnay kolléga által vezetett bizottság munkájából - nem akarok munka- és bizottsághalmozó lenni – kérem majd a felmentésemet.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Nem voltál ott azon a TTB-ülésen, amikor ez szóba került, és a bizottság javasolta, hogy legyen átjárás a két bizottság között.

DR. VÁGÓ IRÉN: De, én ott voltam. Megmondom őszintén, a mai napon, amikor előkerült volna a tankönyves konferenciáról szóló beszámoló, szerettem volna előállni azzal a javaslattal, hogy Mártát a tankönyvbizottságba. Merthogy a tankönyvbizottságnak van egy ígérete arra vonatkozóan, hogy létszámbővítésre lesz lehetőségünk. Most pedig a másik bizottság – hogy úgy mondjam – elhappolt téged. E fölötti elkeseredésemben kérdeztem rá, hogy most már akkor Tibort is elveszti-e az amúgy is ezer sebből vérző TTB.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Ennek nincs akadálya. Úgyis mindig ott vagyok.

ELNÖK: Akkor Márta marad, Tibor is marad...

DR. VÁGÓ IRÉN: Ő nem tag.

KOSINSZKY ZSUZSA: Tanácskozási joggal vesz részt.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Állandó meghívott vagyok.

DR. VÁGÓ IRÉN: Az OKNT elé került annak idején, hogy kik legyenek bizottsági tagok. Ezt csak úgy megemlítettem.

ELNÖK: Miután arra van határozatunk, hogy ti kilenc vagy tíz főre akartatok följönni...

DR. POLINSZKY MÁRTA: Kilencre!

DR. VÁGÓ IRÉN: Egy nyelvvel és egy OKNT belső taggal.

ELNÖK: Ha a következő alkalommal határozatképesek leszünk, akkor én jegyzem a jegyzőkönyvből, és ezt is szavazásra teszem föl.

DR. SZENES GYÖRGY: Egy mondatot kaphatok? Csak egyet!

Megvolt ez az ominózus tankönyvi konferencia, nagy sikerrel, nagy tömegek vettek részt rajta, és abban állapodtunk meg, hogy szeptemberben folytatjuk. Az első konferencia témája pedig a tankönyvforgalmazás és –terjesztés, Koller Mariann. Ezt fogjuk elsőként megszervezni.

Mivel én jövő csütörtökön nem tudok itt lenni ezen az ülésen, nem tudok beszámolni, a legközelebbi OKNT-ülés viszont szeptemberben lesz, előkészületeket kellene tenni a konferenciára.

ELNÖK: Ez a te kompetenciád, nekünk nem kell jóváhagyni a tematikákat. Tudomásul vesszük, örülünk.

DR. SZENES GYÖRGY: Folytatjuk, csináljuk.

DR. DOBOS KRISZTINA: Mikor lesz jó tankönyv? Tanácskozás már van jó.

ELNÖK: Köszönöm szépen a részvételt, kellemes szünetet, jó nyarat!

(Az ülés végének időpontja: 15 óra 27 perc)

Tartalomjegyzék

Általános bevezető.....	4
<i>Az érettségi vizsgaszabályzat néhány pontjának korrekciójára vonatkozó előterjesztés</i>	
.....	4
Horn György beszámolója az OÉVB ülésén a témában elhangzottakról.....	4
Határozat.....	4
<i>Elnöki tájékoztatók.....</i>	<i>4</i>
Karlovitcz János e-mailjével kapcsolatban.....	4
Trencsényi László észrevételeivel kapcsolatban.....	5
Hozzászólások.....	6
Javaslat rendkívüli ülés összehívására.....	7
Határozat.....	12
<i>Az ülés napirendjének elfogadása.....</i>	<i>12</i>
Az egységes közoktatási minőségértékelési (állami ellenőrzési, mérési és értékelési) rendszer működtetése.....	12
<i>Brassói Sándor szóbeli kiegészítése az előterjesztéshez.....</i>	<i>12</i>
<i>Kérdések.....</i>	<i>13</i>
<i>Válaszok.....</i>	<i>14</i>
<i>Hozzászólások.....</i>	<i>17</i>
<i>Válasz az elhangzottakra.....</i>	<i>28</i>
<i>Vita.....</i>	<i>29</i>
<i>Határozat.....</i>	<i>32</i>
Döntés a Bibliaismeret című vizsgatárgy központi követelményeinek központi követelményként való kiadásáról.....	33
<i>Pongrácz László előterjesztése.....</i>	<i>33</i>
<i>Hozzászólások.....</i>	<i>33</i>
<i>Határozat.....</i>	<i>41</i>
Az oktatási jogok miniszteri biztosának beszámolója a 2004. évi tevékenységéről	45
.....	45
<i>Dr. Aáry-Tamás Lajos kiegészítése az írásos anyaghoz.....</i>	<i>45</i>
<i>Hozzászólások, kérdések.....</i>	<i>49</i>
<i>Válasz.....</i>	<i>51</i>
<i>Határozat.....</i>	<i>56</i>
Egyebek.....	57
<i>Tájékoztató 'A tankönyv jelene és jövője' című konferenciáról.....</i>	<i>59</i>